

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 pett vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inserati pett vrst a Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uradnišvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Miliarde dolarjev za ameriško vojsko

Krediti za oborožitev vojske dveh milijonov mož, za nabavo nad 18.000 letal, zgraditev nad 200 vojnih ladij in preureditev ameriške industrije za vojne namene

Washington, 10. sept. e. Največji vojni proračun z zgodovini Zedinjenih držav v višini 5.251.480.000 dolarjev je dobil z večrajšim podpisom predsednika Roosevelta zakonsko moč. Za oborožitev vojske na kopnem je določeno znesek 3 milijarde dolarjev, ki jih mora kongres še posebej odobriti. S tem zakonom so proračunska sredstva razdeljena za popolno oborožitev vojske 1.200.000 mož, za nabavo rezervnih tankov, topov in municije, za opremo nadaljnjih 800.000 mož, za nabavo 14.493 vojnih letal in 4028 hidroavionov.

Nadaljnje vsote so določene za ojačanje vojne mornarice, ki je razdeljena na dva dela, atlantsko in pacifiško.

Takoj nato je mornariško ministrstvo izdalo naročila za gradbo 201 nove vojne ladije. S tem se bo število ameriških vojnih ladij povečalo na 650. Med novimi ladjami bo 7 oklopnic po 45.000 ton, 27 križark in 115 rušilcev. To pomeni 70 odstotkov povečanja dosežane tonaže. Naposled določa ta zakon 472 milijonov dolarjev za nove naprave v zasebni in državni vojni industriji.

24 ali 12 milijonov vojnih obveznikov

Washington, 10. sept. br. Mešani pravni odbor senata in reprezentančnega odbora je včeraj proučil oba zakonska načrta o splošni vojaški obveznosti, ki sta bila vsak zase sprejeta v senatu in v reprezentančni zbornici. Načrta se razlikujeta v tem, da se je reprezentančna zbornica izrekla za vojaško obveznost, ki naj bi veljala za vse moške v starosti od 21. do 44. leta starosti, tako da bi bilo okrog 24 milijonov ljudi obveznih, senat pa samo za moške od 21. do 31. leta starosti, tako da bi bilo obveznih le 12 milijonov. Nadalje je bil senat za to, da se vojaška obveznost uvede takoj, reprezentančna zbornica pa, da se uvede šele v 60 dneh, da bi lahko ministrstvo za vojsko in mornarico v tem roku eventualno zbralo 400.000 ljudi med prostovoljci, kolikor jih bo vpoklicanih v vojaško službo na osnovi posebnega Rooseveltovega pooblastila. Končno se senat še tudi ni izrekel za to, da bi smela vlada prisiliti posamezna industrijska podjetja, da bi se

preuredila za izdelovanje vojnih potrebščin.

Vladi je seveda mnogo na tem, da tudi senat sprejme zakonski načrt, za katerega se je reprezentančna zbornica izjavila z veliko večino glasov. V tem primeru bi se njena pooblastila glede na izpolnitev narodne obrambe zelo povečala. Mešani odbor ima nalogo, da oba zakonska načrta spravi v sklad. Kakor se zdi, bo končna odločitev o načrtu zakona glede vojaške službene obveznosti, za katero sta se načelno izrekli že obe zakonodajni zbornici, padla najkasneje prihodnji teden.

Ameriški vojaški strokovnjaki na Bermudih

New York, 10. sept. s. (Reuter). Ameriški admiral Greenslay je skupno z drugimi ameriški vojaškimi strokovnjaki zopet odpotoval z Bermudskega otočja v Washington. Ameriška komisija se je mudila na Bermudih, da določi podrobnosti ustanovitve ameriških oporišč na otoku. Pred odhodom ni hotel podati vodja ameriške

komisije nobene izjave, omenil je le, da je bilo delo komisije zelo uspešno.

Oporišče na Portoriki

Washington, 10. sept. s. (Ass. Press). Vojno ministrstvo je odredilo, da se na novo ameriško vojaško oporišče na Portoriki takoj pošljejo skupine srednjih in težkih bombnikov, kakor tudi izvidniških letal. Novo oporišče bo služilo za obrambo Panamskega kanala. Bržkone bodo ostala poslana letala na Portoriki stalno.

Ameriško-kanadsko vojaško sodelovanje

Washington, 10. sept. s. (Reuter). Danes se bodo nadaljevala posvetovanja skupne ameriško-kanadske obrambne komisije. Računajo, da bodo razgovori trajali dva dni.

Papeževa poslanica Rooseveltu

Washington, 10. sept. s. (Reuter). V Hydeparku je sprejel včeraj predsednik Ro-

osevelt svojega posebnega odposlanca pri Vatikanu Myrona Taylorja, ki mu je izročil ob tej priliki pismo poslanice papeža Pija XII.

United Press doznava, da obvešča papež v tej svoji poslanici Roosevelta o svojih prizadevanjih, ki stremijo za tem, da bi se čim prej sklenil mir.

Agencia pripominja, da sedanji položaj dopušča le malo upanja v skorajšnje sklenitev miru.

Francija upa v Rooseveltovo posredovanje

Vichy, 10. sept. e. Dočim se novi francoski poslanik v Zedinjenih državah pripravlja, da izroči svoja akreditivna pisma v Washingtonu, upa Francija v skorajšnji intervenciji predsednika Roosevelta za mir, ki bi naletela na najprisrčnejšo moralno podporo v Franciji. Ker je bila želja v Evropi za 25 odstotkov pod normalno in ker se tudi rezerve živila naglo manjšajo, preti 200 milijonov Evropecem zaradi blokade nevarnost lakote v bodoči zimi, če se vplivni intervenciji ne posreči prisliti evropskih držav k miru. V Franciji se vsi zavedajo, da francosko vlada ne more podvesti pobude v tem pogledu in da tega v Evropi tudi nihče ne bi mogel storiti. To bi bilo morda samo predsedniku Zedinjenih držav Rooseveltu, ki uživa velik ugled v Evropi. Francoski veleposlanik je prinesel v Zedinjene države sportilo maršala Petaina za Roosevelta, v katerem ga poziva za ponovno posredovanje v prid miru.

Tretja noč bombardiranja Londona

Tudi v pretekli noči so nemška letala bombardirala London v večjem obsegu — Mnoge bombe so padle tudi v središče mesta

London, 10. sept. s. (Reuter). Preteklo noč je doživel London tretjič po vrsti nočni letalski napad velikega obsega. Letalski alarm v prestolici je bil odrejen zgodaj zvečer in je trajal večji del noči nad 9 ur. Nemška letala so vrgla na mesto zopet mnogo eksplozivnih in zažigalnih bomb na razne dele mesta. Med drugim sta bili zažeti v centralnem Londonu dve bolnišnici, ena bomba pa je padla pred neko kliniko v centralnem delu mesta.

V južnozahodnem delu Londona je bilo vrženih več tulečih bomb. Ena izmed bomb je zadela tramvajski voz in ga uničila. Nekaj bomb je padlo v tem delu mesta tudi v bližino nogometnega igrišča. Več hiš v okolici je bilo močno poškodovanih.

V Cityju so bombe zadale neko trgovsko hišo ter poškodovale več hiš v bližini. Posamezna nemška letala so v pretekli noči napadla tudi severozahodno, severovzhodno, južnozahodno in srednjo Anglijo, nadalje južnozahodno Škotsko in Wales. Po dosedanjih podatkih je škoda majhna in število žrtev še ni znano. V srednji Angliji je bilo vrženih manjše število bomb. V nekem severozahodnem mestu je med drugim padla zažigalna bomba skozi streho neke hiše, pa so pravočasno preprečili požar.

Angleško uradno poročilo

London, 10. sept. s. (Reuter). Letalsko in notranje ministrstvo sta po nemških napadih na Anglijo objavili davi naslednji komunikacije:

Sovražna letala so pri svojih napadih preteklo noč očitno opustila vsak videz, da se skušajo omejiti samo na vojaške objekte. Bombe so bile vržene na mnoge dele Londona brez cilja in brez izbire objektov. V Cityju je bilo povzročenih več požarov in neposredni bližnji katedrala sv. Pavla in znamenite Guildhall Zedeta je bila tudi neka bolnišnica, ki je bila dvakrat napadena, ter je bilo ob tej priliki več žrtev.

Nadalje je bilo v Londonu zadetih več občinskih poslopij ter mnogo delavskih stanovanjskih hiš, zlasti v vzhodnem Londonu, ki je bil izpostavljen zopet ponovnim hudim napadom. Tudi v stanovanjskih okrajih zapadnega in severnega Londona so bile vržene posamezne bombe.

Drugod v Angliji je bila sovražna letalska aktivnost preteklo noč majhna. V severozahodni Angliji je bilo vrženih nekaj bomb na neko mesto, v južnozahodni Angliji pa na podeželje. Povzročene je bilo nekaj škod, vendar doslej ni poročil, da bi bile pri teh napadih tudi žrtve.

Podatki o žrtvah v Londonu za preteklo noč še niso na razpolago, pač pa je ugotovljeno, da je bilo pri napadu na London v noči na ponedeljek ubitih 286 ljudi in teže ranjenih 1400.

Po zadnjih podatkih, ki so bili letalskemu ministrstvu dani na razpolago, je bilo včeraj nad Londonom sestreljenih 52 nemških letal in sicer 49 od angleških lovcev, 3 pa od protiletalskega topništva.

Naknadno je bilo ugotovljeno, da so se rešili še trije izmed pogrešanih angleških pilotov, tako da je bilo včeraj izgubljenih samo 7 pilotov.

Letalski boji včeraj popoldne

London, 10. sept. s. (Reuter). Pred velikim nočnim napadom so snoči nemški bombniki že med 12. in 18. napadli Lon-

don. Po uradnih cenitvah je sodelovalo v napadu okoli 350 nemških letal, ki so priletela v več zaporednih skupinah preko kentske obale nad južnovzhodno Anglijo oziroma London. Prišlo je do mnogih letalskih bitk nad Sussexom, Kentom, Surreyem in Londonom. Kaže, da je bil glavni cilj nemških napadov bombardiranje vojaških letališč v južnovzhodni Angliji, vendar so bile bombe vržene tudi na London, zlasti na južni del mesta. Mnogo nemških letal pa se je posrečilo protiletalski obrambi pregnati, preden so dospela nad London.

Po podatkih letalskega ministrstva, ki so bili na razpolago snoči do 22., je bilo samo pri tem popoldanskem napadu na London sestreljenih 47 nemških letal in sicer 45 od lovskih letal, 2 pa od protiletalskega topništva. Angleži so izgubili skupno 13 lovskih letal, vendar so se trije piloti rešili.

V letalski bitki nad Londonom se je večeraj popoldne posebno izkazala kanadska lovška eskadrila, ki je nad centrom mesta v okolici Tenze sestrelila 10 nemških letal. Druga skupina angleških lovcev Hurricane je v borbi s 30 bombniki tipa Junkers sestrelila 5 letal. Skupina Spitfire je sestrelila 6 Messerschmittov, poljska lovška eskadrila pa 5 nemških letal.

Letalske izgube

London, 10. sept. s. (Reuter). Po zadnjih podatkih letalskega ministrstva je bilo v nedeljo nad Anglijo sestreljenih 11 nemških letal.

Nemške izgube v soboto so bile še nekoliko večje, nego je javljalo zadnje poročilo. Sedaj je ugotovljeno, da je bilo v soboto sestreljenih skupno 28 nemških letal od protiletalskega topništva, 75 pa od lovskih letal, tako da so skupne nemške izgube tega dne znašale 103 letal.

Poškodovane plinske in električne naprave

London, 10. sept. s. (Reuter). Ker so bile pri zadnjih letalskih napadih na London poškodovane mnoge plinske in električne napeljave v mestu, je odredilo ministrstvo za prehrano, da bodo prebivalcem, ki zaradi teh poškodb ne morejo doma kuhati, razdeljene rezervne zaloge mesnih konzerv.

Nevarno delo poročevalcev listov

London, 10. sept. s. (Reuter). Posebni poročevalci angleškega radia javlja, da so snoči novinarji opazovali nemški letalski napad predvsem s streh poslopij večjih londonskih listov v Fleetstreetu v Cityju. Vsak list ima na strehah svojega posebnega poročevalca. Kadar se preveč približajo sovražni bombniki k opazovališčem, dobe poročevalci posebno svarilo, da lahko pravočasno zbeže v zaklonišča. Včeraj je bilo samo med 21. in 24. uro oddanih 14 takih svaril, ko so se nemški bombniki približali Cityju iz vzhodne smeri.

Sodelovanje italijanskih letal

New York, 10. sept. s. (Pass). United Press doznava, da sodelujejo pri velikih letalskih napadih na London tudi italijanska letala.

Strešljanje daljnosežnih topov preko kanala

London, 10. sept. AA. (Reuter). Topovi z obeh strani Rokavskega preliva so začeli davi po nemoru štirih ur ponovno streljati. Ogenj so otvorile najprej nemške baterije s francoske obale. Streljali so sprva po trije topovi. Treslaji so se čutili daleč v notranjost Francije. Eksplozije so razsvetljevale obalo kakor bliski v poletni noči. Angleške baterije so odgovarjale.

London, 10. sept. AA. (Reuter). O priliki snočnega topniškega dvoboja ob Kanalu je telefoniral neki novinar svojemu uredništvu, da je lahko naštel 75 sekund med bliskom, ki ga je videl ob streli iz nemških topov, in eksplozijo granate na angleški obali. Nemci so oddajali topovske strele vsaki dve minuti.

Napadi na nemške luke

London, 10. sept. s. (Reuter). Po poročilih z južne angleške obale so preteklo noč angleška letala zopet napadla v večjem obsegu nemške postojanke ob francoski obali Kanala. Nebo na drugi strani Kanala je žarelo od številnih požarov. Čule so se tudi močne detonacije.

Nemško težko topništvo je snoči preko Kanala obstreljevalo Dover in okolico. Angleško težko topništvo je odgovarjalo s streli.

London, 10. sept. s. (Reuter). Poleg Hamburga je bilo pri angleških letalskih napadih v noči na ponedeljek prizadeto posebno tudi pristanišče v Ostendu. Napad na Ostende je trajal od 21. do 3.30 zjutraj. Izbruhnili je več požarov in luki eden izmed njih se je razširil na 10.000 kv. m. Na pomolih so bile povzročene eksplozije. ki so jih čutila letala 4000 m visoko.

New York, 10. sept. s. (Reuter). Po poročilih iz Berlina so preteklo noč angleški bombniki med drugim napadli nemško luko Wesermünde ob ustju Wesere.

Nad Berlinom

New York, 10. sept. s. (Reuter). Po ameriških informacijah so angleška letala preteklo noč napadla Berlin. Nemško uradno poročilo pravi, da so bile vržene bombe v več severnih predmestjih Berlina.

Sodba japonskega vojaškega strokovnjaka

Ottawa, 10. sept. s. (Reuter). Japonski vojaški ataše v Londonu, ki se preko Kanade vrača na Japonsko, je izjavil v razgovoru z novinarji, da do njegovega mnenja poskus nemške invazije v Anglijo ne bo uspel. Ataše je tudi pohvalil angleško protiletalsko obrambo, ki jo je označil kot odlično.

Rešeni potniki ponesrečene ladje

London, 10. sept. s. (Reuter). Ob zapadni škotski obali se je potopila angleška trgovska ladja »Lenards Castle« (2000 ton), ki je trčila skupaj z neko drugo ladjo. Angleški rušilec je prihitel v dveh urah po nesreči na pomoč ter je še pravočasno rešil vseh 72 potnikov in 24 članov posadke. Vsi so bili prepeljani v neko škotsko luko.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

Antonescov program

Popolna preosnova gospodarskega in socialnega življenja

Bukarešta, 10. sept. e. Na seji vlade v soboto zvečer je general Antonescu predložil program svojega bodočega dela. Ta program vsebuje predvsem:

1. Izboljšanje gospodarskega položaja kmetov, gospodarske, administrativne in zdravstvene ukrepe, organiziranje podeželskega dela kakor tudi organiziranje in omogočanje ugodne prodaje kmečkih proizvodov.

2. Izboljšanje položaja delavstva in temeljita reorganizacija industrijskega aparata.

3. Reorganizacija državnega upravnega aparata, zagotovitev eksistentnega minimuma za vse državne uradnike.

4. Ukrepi za zaščito družine, zlasti zdravstveni in higijenski za zmanjšanje umrljivosti otrok ter preprečanje socialnih bolezni in alkoholizma.

Na koncu je general Antonescu v glavnih potezih orisal problem šolstva, cerkve in pravosodja ter podčrtal reforme, ki so potrebne na tem področju.

Bukarešta, 9. sept. AA. (Stefani). Vodja Zelenih garde Horia Sima je izjavil italijanskim in nemškim novinarjem, da pomeni današnji rumunski režim prehod k režimu Zelenih garde. Ideja nacije bo iznad vsega ter se bo v tem smislu gibal materialno in duhovno življenje Rumunije. Prostoizdarstvo in židje bodo morali izginiti. V zunanji politiki pozna Zelenza garda samo eno smer, namreč politiko osi. Zmagajo Zelenza garde pomeni navzočnost osi ob ustju Dunava. Vpliv Anglije je eliminiran na jugovzhodu Evrope. Na kraju je izjavil Sima, da želi Rumunija vzpostaviti bratske odnose z Italijo Mussolinija in Nemčijo Adolfa Hitlerja na skupnih idealih.

Spremembe v diplomaciji

Bukarešta, 10. sept. AA. (Rador). Vlada je sklenila ukiniti poslaništva v Mehiki, Kodanju, Helsinkih, Teheranu in Rio de Janeiru. Prav tako se ukinjajo položaji svetnikov veleposlaništev. Odpoklicani so dosedajni veleposlaniki pri Vatikanu, v Ankari in Vichyju ter poslaniki v Bernu, Washingtonu, Lizboni, Stockholmu in Berlinu.

Reforme v vojski

Bukarešta, 10. sept. AA. (DNB). Uradno objavljajo, da je vlada odredila izpre-

membo, imen vseh polkov in vojnih formacij, ki so doslej nosile ime kralja Karola. Ti polki bodo nosili odslej ime kraljice matere Helene ali druga zgodovinska imena.

Osvoboditev internirancev

Bukarešta, 10. sept. s. (Reuter). General Antonescu je odredil, da bodo iz koncentracijskih taborišč izpuščene vse osebe, ki so bile v zadnjih tednih aretirane zaradi razširjanja vznemirljivih govoric.

Aretacija generala Marinescu na begu

Bukarešta, 10. sept. e. (United Press). Bivši šef policije general Gabriel Marinescu je bil aretiran, ko je hotel zapustiti državo z diplomatskim potnim listom. 15 članov Zelenze garde ga je izsledilo na otoku Adakale na Dunavu. Člani Zelenze garde so generala Marinescu prepeljali v zapor. Prav tako je bil aretiran v Bukarešti polkovnik Morozov, šef privatne tajne službe kralja Karola. Zelenza garda smatra Morozova odgovornega za smrt Codreana in trinaestih drugih članov Zelenze garde.

Kralj Karol bo odpotoval v Ameriko

Curih, 10. sept. e. (Reuter). Kralj Karol stanuje v Luganu v istem hotelu in je istih prostorih, kjer sta svojočasno stanovala njegov oče kralj Ferdinand in grški kralj Konstantin. Kralj Karol doslej še ni zapustil svojih prostorov. Sodijo, da ne bo dolgo bival v Švici, temveč bo odpotoval v Lizbono. Nekateri trdijo, da njegovi načrti še niso določeni.

Ottawa, 10. sept. e. (Reuter). Vesti, da bo kralj Karol eventualno prisel v Kanado, so izzvale tu veliko zanimanje. Po obvestilih iz službenih krogov ni nobene ovire za prihod bivšega rumunskega kralja v tukajšnji dominion.

New York, 10. sept. e. Newyorški radio javlja iz Lugana, da se bo kralj Karol s spremstvom zadržal v Luganu samo dva tedna, nato pa namerava odpotovati v Marseillo, odkoder bo krenil s svojo jabo v Južno Ameriko.

Filov o bolgarski zunanji politiki

Bolgarija želi dobre odnose z Rumunijo, da se zagotovi mir na jugovzhodu

Sofija, 10. sept. e. Predsednik vlade dr. Filov je snoči očrtal predstavnikom tiska vsebino sporazuma, sklenjenega v Craiovi med Bolgarijo in Rumunijo. Med drugim je izjavil:

Bolgarska politika je bila vedno revizionistična, toda trudila se je, da jo uveljavi z miroljubnimi sredstvi. V tem duhu je bil zaključen sporazum v Craiovi s svobodnim pristanom Rumunije. Bolgarija želi vzpostaviti dobre sosedne odnose med obema narodoma, da utrdi na ta način mir na jugovzhodu.

Nato je predsednik še enkrat poudarjal hvalečnost Bolgarije za dragoceno pomoč Italije in Nemčije v zadnji južni Dobruđa.

Sofija, 10. sept. e. Tudi včerajšnji dan je v Bolgariji potekel v znamenju ogromnega navdušenja zaradi vrnitve južne Dobruđe. Bolgarski tisk je ves pod vtisom tega dogodka in z največjo pohvalo podčrtava uspeh bolgarske zunanje politike, ki se je dosledno naslanjala na politiko držav osi Rim-Berlin. Poslužbeni list »Večer« piše, da sedanja Bolgarija ni več pod vplivom neodgovornih političnih oseb. V sporazumu z javnostjo je politika Bolgarije izbrala najboljšo in najvarnejšo pot k miru in nemu sporazumu. Zaključena je znamenita doba najnovejših bolgarske zgodovine. Iz vseh krajev Bolgarije prihajajo zahvali.

Nadaljevanje na 2. str.

ne brzojavke, namenjene Hitlerju in Musoliniju.

V soboto zvečer je predsednik vlade Filov sprejel nemškega in italijanskega poslanca, ki sta mu izrazila svoje čestitke. Ob tej priložnosti je Filov nemškemu in italijanskemu poslaniku izrekal najtoplejšo zahvalo bolgarskega naroda in bolgarske vlade.

Bolgarske priprave za okupacijo

Sofija, 10. sept. AA. (DNB). Snoči je bila konferenca bolgarskih ministrov, na kateri je bilo sklenjeno ustanoviti komisijo, ki bo prevzela južno Dobrudžo. Na čelu komisije bo general Sinkov. Komisija bo zasedala od 15. septembra dalje v Dobrudži. Ustanovljeni sta tudi dve podkomisiji. Rumunske čete bodo zapustile južno Dobrudžo 20. septembra in istega dne bodo vkorakale tudi že bolgarske čete. Na bolgarski narodni praznik 3. oktobra bo v Dobrudži velika parada vojske. Bolgarski Redi križ bo ustanovil za čas evakuacije odn. zasedbe posebne postaje v južni Dobrudži.

Sporazuma o Indokini z Japonci še ni

Tokio, 10. sept. s. (Reuter). Zastopnik japonskega zunanjega ministrstva je izjavil novinarjem, da sporazum med japonsko in francosko vlado glede francoske Indokine še ni dosežen. Ko so novinarji vprašali zastopnika japonskega ministrstva, če so točne vesti, da je japonska postavila Franciji glede Indokine zahteve v 6 točkah, med drugim za prehod japonske vojske, letalske oporišča in kontrolo luk, ni hotel dati zastopnik ministrstva nobenih podrobnih informacij.

Hongkong, 10. sept. s. (Reuter). Po tukajšnjih informacijah so Francozi odklonili japonske zahteve glede Indokine.

V Čungkingu kitajska vlada uradno demantira vesti, češ, da so kitajske čete prekoračile meje francoske Indokine in s tem kršile nevtralnost, pač pa zagotavljajo kitajski krogi, da se neje Indokine prekršili japonski oddelki.

New York, 10. sept. s. (Reuter). Ameriška poročila iz Hanoja javljajo, da so japonsko-francoska pogajanja glede Indokine dospela na mrtvo točko.

Kitajske informacije iz Čungkinga pravijo, da se še vedno vzdržujejo govorice, da so Francozi že pristali na japonske zahteve glede Indokine, ki pa nikakor niso potrjene.

Ameriški prostovoljci v Angliji

London, 10. sept. br. (CBS). V neko vzhodno angleško luko so prišle večeraj z večim konvojem nove kadadske čete. V vrstah kanadske vojske je tudi mnogo ameriških prostovoljcev.

Potopljene italijanske ladje

London, 10. sept. s. (Reuter). Admirall-teta javlja, da je podmornica »Orsaris« potopila na Sredozemskem morju 3000-tonsko italijansko vojaško preskrbovalno ladjo, ki je bila na poti iz Italije v Libijo. Podmornica »Rawfell« je napadla drug konvoj, v katerem sta bili dve preskrbovalni ladji, ki ju je spremljal rušilec. Obe ladji sta bili s torpedi potopljene.

Posvetovanja francoske vlade

Vichy, 10. sept. s. (Ass. Press). Francoska vlada je imela snoči pod predsedstvom Lavala sejo, ki je trajala dve uri in pol. Kakor pravi uradno poročilo, se je vlada bavila predvsem z vprašanjem omilitja brezposelnosti ter s preskrbo prebivalstva z gorivom.

London, 10. sept. s. (Reuter). Iz Vichyja poročajo, da je francoska vlada sklenila prekiniti diplomatske stike z vsemi onimi vladami, katerih ozemlja so pod nemško vojaško upravo. Uradno francosko poročilo pravi, da se je francoska vlada z obžalovanjem oddolila za ta korak iz tega sklepa, da se je francoska vlada oddolila za prekinitve stikov na nemški pritisk.

Francoske železniške cisterne za Nemčijo

Vichy, 10. sept. br. (CBS). Službeni list je objavil uredbi, s katero se privatnim podjetjem rekvirirajo vse železniške cisterne. V smislu sporazuma o premirju je namreč Francija dolžna odstopiti Nemčiji večje število svojih železniških cistern, ki bi služile za uvoz petroleja iz Rumunije v Nemčijo.

Manevri sovjetske vojske

Moskva, 10. sept. e. (United Press). Včeraj so bili zaključeni tridnevni manevri baltskega brodogradila. Pod osebnim poveljstvom maršala Timošenkina so se večeraj pričeli manevri sovjetske vojske v leningrajskem okrožju. Manevri ruske vojske bivših poljskih krajev še trajajo.

Sestanek turške narodne skupščine

Carigrad, 10. sept. e. Vsi ministri in narodni poslanci, ki so na potovanju po Turčiji, so bili pozvani, naj se takoj vrnejo v Ankaru, kjer je za jutri sklicana seja turške narodne skupščine.

Šahovski turnir v Moskvi

Moskva, 10. sept. s. Snoči je bilo igrano peto kolo v velikem turnirju za šahovsko prvenstvo Rusije. Senzacija je povzročila zmaga Mahagonova nad Keresom. Stolberg je porazil Gerstenfelda. Partije Levenfiš-Rudakovski, Petrov-Lilienthal, Razgovin-Mikenas in Borislavski-Lisicson so se končale remis. V prekinjenih partijah ima Smislov upanje v zmago proti vodečemu Bondarevskemu.

Po petem kolu je še vedno v vodstvu Bondarevski s 3 in pol točkami in eno prekinjeno partijo.

Nocoj bodo odigrane številne prekinjene partije iz prvih pet kolo.

Večina zadrugarjev je zadolžena

Promet v zadrugah pada, ker se dohodki zadrugarjev niso povečali, cene potrebščin pa so ogromno narasle

Ljubljana, 10. septembra

Po novejših podatkih je včlanjenih v Zvezi nabavljajlnih zadrug državnih uslužbencev 353 zadrug s 172.500 člani. V teku enega poslovnega leta se je število nabavljajlnih zadrug povečalo od 130 na 137, število kreditnih zadrug od 167 na 186, število stanovanjskih zadrug od 15 na 18 in proizvodnih od 10 na 12.

Zanimivo je, da med članstvom narašča število delavcev, in sicer železniških, rudarskih, poštinih in drugih delavcev. Teh je včlanjenih 45.345 ali 26,3% od celotnega števila članstva. Zanimivi so nadalje podatki o zaslužku članstva. Do 800 din mesečno zasluži 24.921 članov ali 14,4%, od 800 do 1200 din zasluži 57.502 članov ali 33,5%, od 1200 do 1500 din zasluži 35.043 članov ali 20,3%, od 1500 do 2000 din zasluži 28.890 članov ali 16,8%, od 2000 do 2500 din zasluži 16.365 članov ali 9,5%, od 2500 do 3000 din mesečno zasluži 7.126 članov ali 4,1%, nad 3000 din mesečno pa zasluži samo 2350 članov ali 1,4%.

Članstvo z mesečnimi dohodki do 1500 din predstavlja torej 68,2%, a članstvo z mesečnimi dohodki do 2000 din predstavlja 85% od celotnega števila članov zadrug.

Finančno stoji zadruga povojno. Lastna sredstva vseh zadrug državnih uslužbencev znašajo z vsemi fondy 163 milijonov din. V primeri z lanskim poslovnim letom so se lastna sredstva povečala za okoli 12 milijonov din. Lastna sredstva zveze in zadrug skupaj znašajo nad 370 milijonov din ali za okrog 40 milijonov dinarjev več kot v prejšnjem poslovnem letu.

Med zadrugami zavzemajo prvo mesto nabavljajlna ali konzumne zadruga. Promet v teh je bil številčno velik, in sicer je znašal 284 milijonov din. Povečal se je za 5 milijonov din.

Povprečno odpade od celotnega prometa na posameznega člana 3138 din. Od 137 nabavljajlnih zadrug je imelo 53 zadrug večji povprečni promet na člana. 40 od teh odpade na dravsko, hrvaško, vrbosko in drinsko banovino. Stvarno pa se je promet v zadrugah zaradi druginje zmanjšal v primeri s prometom v L. 1939, kajti v splošnem se dohodki zadrugarjev niso zvišali, dočim so cene vseh življenjskih potrebščin ogromno porasle. Za isto vsoto zadrugar ne more dobiti tisto količino blaga, katero je dobival pred porastom cen.

Promet pa je padel tudi zaradi tega, ker zadrugarji, zlasti oni z večjimi dohodki, kupujejo potrebščine in živila pri trgovcih. Statistika kaže, da so najboljše potrebniki v zadrugah še vedno delavci in namestenci z majhnimi prejemki.

Zadruga so dolgo dajale blago na kredit in mnoge so zaradi tega utrpeli veliko škodo. V zadnjem času uveljavljajo druge prodajne pogoje proti takojšnjemu plačilu. L. 1939 so zadruga prodale članom za 284 milijonov din raznega blaga. Proti takojšnjemu plačilu je šlo v promet za 113 milijonov din blaga, ali za 9 milijonov din več kot v prejšnjem poslovnem letu. Na kredit so dale zadruga za 171 milijonov din blaga ali za 4 milijone din manj kot v prejšnjem letu.

Drugo močno skupino predstavljajo kreditne zadruga, katerih je po številu več kot nabavljajlnih zadrug, a nabavljajlna imajo več članov. Kreditne zadruga imajo 78.700 članov, nabavljajlna pa 90.700 članov. Delež članov kreditnih zadrug so se povečali ob koncu L. 1939 od 29.500 članov na 34 milijonov din. V stalni številki so imele zadruga 12.235 vlagateljev s povprečno vlogo 1732 din. Skupna vsota vloge se je na 21.200.000 din, in sicer zaradi vojne poštoje in zaradi naraščanja druginje, ki zadrugarjem onemogoča varčevanje in nalaganje prihrankov v kreditne zadruga. Kreditne zadruga so zelo omejevali dajanje kreditov, a so le izplačale 43.896 zadrugarjem skupno 106 milijonov din novih posojil. Lani so kreditne zadruga dale skupno za 138 milijonov din posojil, predlanskim pa za 134 milijonov din. Doletniški so imele zadruga 59.721, kar kaže, da samo 23% vseh zadrugarjev ni bilo zadolženih. Povprečni dolg, ki odpade na enega doletnika, znaša 2310 din.

Zveza je posvetila veliko pozornost skupnemu nabavljanju življenjskih potrebščin za svoje zadruga. Zadruga so nabavile preko zveze blaga in potrebščin za 100.250.000 din. Zveza ni mogla ustreči vsem zahtevam vseh zadrug glede dobave življenjskih potrebščin, ker so med tem na tržiščih nastale velike motnje in ker ni imela na razpolago zadosti denarnih sredstev. Zato je Zveza zaprosila za kredit 80 milijonov din, katerega naj bi dobila iz kredita 700.000.000 din, ki je določen za ustvarjanje rezerv.

Nered na naših cestah

Večino prometnih nesreč zakrivi prehitra vožnja z motornimi vozili

Novo mesto 8. septembra

Vedno bolj se opaža, da se vozniki, pa naj bodo to s konjsko vprego, kolezi ali tovornimi vozili, ne drže cestno-policijskih predpisov, ohranijo cestnega reda, ki je v izogib prometnih nesrečam brezpozorno potreben. Nesreče ne nastanejo v karamboli so priča prometnega nereda na naših cestah. Vozniki, ki prevajajo tovor, se kaj malo zmenijo, katere strani se jim je treba držati. Vsi brez izjeme se običajno dle sredine. Dogaja se, da voznik krne desno, šele v trenutku, ko pridrži od nasprotni strani ali pa za njim drugo vozilo. Slično, nepravilno voznikovo ravnanje povzroča trenutno zbežanost, ki je povzročiteljica nesreč na naših cestah.

Vse te prometne nadloge pa bi odpadle, če bi se vsak voznik zavedal da nepravilna vožnja ne ograža življenjske varnosti samo drugih ljudi, temveč tudi njega samega. Primerov imamo žal več kot preveč. Živi dokazi nepravilnih voženj leže v naših bolnicah. Zadnji dnevi ponovno beležijo več prometnih nesreč, tako v samem mestu kakor tudi na deželi. V vseh primerih z nekaterimi izjemami pa leži krivda na nepravilni hitri vožnji. Na cesti imamo priliko videti brezobzirno divjanje motociklistov, avtomobilistov, kakor tudi kolesarjev, ki mislijo, da je vsa cesta njihova. Očividno so nekaterim cestno policijski predpisi povsem deveta briga.

Imamo nekaj primerov, ki nazorno prikazujejo dogodke na naših cestah. Izca ostra ovinka je privozil v diru motociklist, ki je naletel na starega moža. Mož se je v svoji zbežanosti začel umikati vozilu zdaj na levo zdaj na desno. V istem položaju je bil tudi motociklist. Možev umikanje je motociklistu prisililo, da je krenil na skrajni desni rob ceste, kjer se je z vso silo zaletel v občestni kamen. Pri sunku se je razbil ves sprednji del povsem novega motorja. Vozaka samega pa je vrglo več metrov pod cesto, kjer je obležal hudo po-

škodovan. Vzrok nesreči je bila nedvomno prehitra in brezskrbna vožnja, pri kateri voznik ni polagal važnosti na cesti, ki je vedno polna pešcev in vozil. Značilnejša nesreča pa se je pripetila na drž cesti Novo mesto-Zagreb, ki pa se je v sredi končala brez človeških žrtev. Proti Zagrebu se je v limuzini vozil znan: nemovski trgovec. Nasproti mu privozi voznik s konjsko vprego. Voznik je takoj, ko je opazil avto, prišel večji zavjeti konja sem in tja. Ko sta se vozili približali drug drugemu, je konj skočil na avto, kjer je s kopiti razbil ves sprednji del Oje voza pa se je zaradi mimo avtomobilistove glave skozi sprednjo šipo v streho, katero je raztrgal in zveržilo. Limuzina je bila v tem žalostnem stanju pripeljana v avtomehanično delavnico g. Lojza Murna, kjer vedo povedati še mnogo zanimivih zgodb svojih »pacientov«. Konj, ki je tvegal življenjski skok v avto, pa je bil oddan konjaču.

Tudi naši kolesarji so preveč drzni na svojih vožnjah. Teh je menda še največ po naših bolnicah z razbitimi udi. Pri vseh nesrečah je prvenstveno kriva prehitra in brezskrbna vožnja, ki je že marsikoga spravila če že ne ob življenje pa ob zdrave ude. Pri vsem tem bi bilo koristno in pametno, da bi vsaki voznik obdržal ob nedeljah kratka predavanja o varnosti vožnje in o najosnovnejših zadevah prometa na cesti. Slična koristna predavanja so že davno uvedle države, ki kljub številnemu prometu z motornimi vozili ne beležijo toliko nesreč, kakor pri nas, kjer je avtomobilizem komaj v razvoju. Mnogo nesreč pa se dogaja tudi zaradi slabih cest, ki so pri nas potrebne nujnega popravila. Glede na divjanje nekaterih upravljavcev motornih vozil pa bi bilo povsem na mestu, da se jim odvzame pravica do vožnje. S tem ukrepom bi bila že tudi vzpostavljena dobrša polovica reda po naših cestah in število nesreč bi občutno padlo.

Grob k Tomšičevemu spomeniku iščejo

Zdaj šele se vidi, kako ponesrečena je bila ideja o prenosu Tomšičevih ostankov

Maribor, 9. septembra

Na pred kratkem očeđenem dvorišču bavinskega muzeja, kjer je dolgo časa vzbujalo glavno spodbudo med staro šaro zametani spomenik »Našega Janeza, duhovnega očeta štajerskih muzejev, še zdaj tam pod lipo samuje na vsem dvorišču en sam predmet. In to je spomenik našega Antona Tomšiča. Nekaj dni po očeđenju se je lahko šlo na to dvorišče ali vrt, in marsikdo si je šel tudi ob blizu ogledat spomenik in njegov napis. Zdaj sta pa oba vhoda — zaplankana. To seveda zbuja še večje zanimanje, zlasti pri večini Mariborčanov, ki še ne poznajo žalostne zgodovine Tomšičevega groba. Ker je bilo toliko pač znano, da so Tomšičeve zemeljske stanke nekam prenesli, nekateri mislijo, da je i novi Tomšičev grob tam, kjer zdaj stoji njegov spomenik, zdaj šele uvidevajo celo tisti, ki so izpočetka zagovarjali premestitev spomenika s pokopališča v muzej, da je bila to tudi iz zgolj estetskega ozira zelo ponesrečena ideja, nagrobni spomenik odstraniti z mesta, kamor je bil postavljen in od namena, kateremu je bil posvečen. Zdaj šele se prav izrazito in še oddaleč vidi, da je bil ta spomenik na svojem mestu edino in izključno le tam,

kamor so ga pred 65 leti postavili. Ta spomenik pač nima prav ničesar na sebi, najmanj pa v svoji nagrobni spomeniški arhitekturi, kar bi spadalo v muzej, pa magari da je to še tako lepo očeđeno muzejsko dvorišče. Ljudje od zunaj, ki o tej zadevi sploh ničesar ne vedo, pa vidijo tam na dvorišču samevajoč spomenik, si umevno zamišljajo pod spomenikom tudi grob oziroma okostnico moža, ki mu je spomenik postavljen.

— Nadležno beračenje Boračnje v našem trgu je doseglo vrhunec. Še dnevi, ko nas obišče po šest ali še več beračev, ki pričakujejo obilo darov. Med berači se skriva tudi dovolj delomrznecev, ki pod krinko brezposelnosti izkoriščajo naše ljudi. Nekateri so tako predrzni, da odklanjajo ponujena živila in zahtevajo samo denar. Ali bi se ne dalo tem revežem pomagati kako

Iz Sevnice

— Nadležno beračenje Boračnje v našem trgu je doseglo vrhunec. Še dnevi, ko nas obišče po šest ali še več beračev, ki pričakujejo obilo darov. Med berači se skriva tudi dovolj delomrznecev, ki pod krinko brezposelnosti izkoriščajo naše ljudi. Nekateri so tako predrzni, da odklanjajo ponujena živila in zahtevajo samo denar. Ali bi se ne dalo tem revežem pomagati kako

drugače, ker ljudje pri nas ne žive v preobilici, pa so primorani deliti svojo skromno dobroto z drugimi, ker odkloniti milodare in zaklepati vrata pred berači zopet ni človeško. Naši občinski možje naj bi sklenili v tem pogledu nekaj konkretnega ter dokončno rešili to perečo vprašanje.

— Pomanjkanje in beda v naših krajih. Prišlo je to novo šolsko leto. Otroci hodijo v šolo zelo siromašno oblečeni. Pri nekaterih vladah res velika beda, kar se opaža zlasti pri družinah s številnimi otroki. Kmeti stariši so večinoma zaposleni na svojih malih posestvih, ki jih po večini

upravljajo žene in otroci. Očetje pa hodijo za zaslužkom v tovarne ali na železnico, kjer zaslužijo komaj toliko, da prežive sebe in družino. Za obleko in obutev, ki se je silno podražila, pa jim zmanjka donarja. Nekateri ne morejo ob nedeljah niti k službi božji. Dogaja se, da si obleko izposojujejo drug za drugim. Ob slabem vremenu in hudi zimi bodo hodili otroci zelo težko v šolo. Sprito velike druginje in majhnega zaslužka se nam obetajo hudi časi. Bajtarji in delavski očetje s strahom gledajo v bodočnost.

Kuga divjih zakonov

Brezsrčna mati iz Pekla — Zapuščen, segnit dojenček

Maribor, 9. septembra

Stari Maribor je sivol kot Sodoma ali kot Budimpešta v miniaturi. Strup demoralizacije — prvotno namenjen za raznarodovanje slovenskega življa v okolici — se je v tolu svojih sadov obrnil nazaj in okužil tedanja prvaška družbo. Zakonsko življenje je bilo razrvano, rodbinske tragedije so bile na dnevnem redu. Med njimi tudi tragičnega izida, kakor na primer tale: Može se danes znanega imena je nedovoljenemu razmerju na ljubo zapri svojo ženo — tedanja kratkosti Maribora. Na predpustnem balu v Kazini se pojavi splošno pozornost vzbujajoča maska, katere se je oklenil junak te tragedije. Spoznal je — svojo ženo, ki je s pomočjo nedavno umrle skoraj 100letne varuhinje ušla na ta bal. »Norec, zdaj šele vidim, da imam jaz najlepšo ženo v Mariboru.« To rekši je odšel. Drugi dan so ga ob Dravi našli z dvojnim samomom.

Potrebnj se nam zde ti spomini tudi za naše, v naslovu mišljeni poročilo. Očita se nam (mariborskim Slovincem) namreč, da smo šele mi po vojni demoralizirali Maribor in zanesli vanj epidemijo divjih zakonov in s tem v zvezi povzročili armado nepreskrbljenih nezakonskih otrok, ki že zdaj ogražajo bodočnost Maribora. Cimalje bolj se kaže potreba, da se širši javnosti prikaže gola resnica, da smo šele mi Slovinci po prevratu postali žrtve stare, v predvojnem Mariboru že udomačene socialne kuge.

V našem naslovu mišljen primer pa je takle: Oročniška stanica v Studencih je bila

opozorjena, da je v Pekrah v hiši št. 27 štiri mesece star, skrajno oslabil dojenček nezakonske matere, ki je dojenčka pustila in pobegnila. Takoj izvedena preiskava je dognala tole posurovelost: Mati tega dojenčka Katarina Šauperi je bivala v tej hiši v divjem zakonu s sinom lastnika te hiše. Ker nezakonski oče tega svojega otroka ni mogel videti, je mati, da se izogne nadaljnjemu očitjanju, sklenila, rešiti se otroka tako, da ga enostavno pusti v tej hiši, ne da bi se brigala, kako bo z otrokovo nadaljnjo preskrbo. Položila ga je v zaboj, podenj je naložila malo slame in ga zavila v stare cunj. In odšla je onkraj mesta, v znani Pekel v Koskih. Ker je v isti hiši živela tudi sestra očeta tega revčka in mora skrbeti kar za štiri svoje nezakonske otroke, se ni utegnila brigati tudi še za tega otročiča svojega brata. In tako je to revče ostalo samo sebi prepušeno. Iz do zdaj razpoložljivih podatkov ni še dovolj pojasnjeno, če se za otroka ves čas sploh ni nihče brigal. Toliko pa je gotovo, da so ga našli v strašno zanemarjenem in obupnem stanju, od gladu toliko oslabelega, da se ga po lastni izjavi omenjene sestre, ona ni upala več niti zanesiti v bolnico, ker se je bala, da bi ji dete med potjo umrlo. Tilnik je bil že nagnit samih tvorov in okoli njega je smrdelo od nesnage. Šele orožništvo je poskrbelo, da se je v Peklu izsledena in tam zopet v priložnosti z Ivanom Kr. živčeva mati morala pobrigati za svojega otroka. Te dni ga je odnesla s seboj v Pekel. Če ga je res in še živlega prinesla tja, to bo treba šele ugotoviti.

Namesto smodnika je našel v njih celo kolonijo mravlj. Mravlje so si bile v nabojih zgradile udobno bivališče in poirle smodnik, ki jim je bil v napotje.

Opeod sita

V Ljubljani se je k odkritju spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zednilec ubralo ogromno ljudi iz vse naše banovine. Prišli so mnogi, ki Ljubljane še nikdar niso, pa tudi takšni, ki so bili v Ljubljani pred 20 ali 30 leti, potem pa nikdar več. Vsi so se čudili, kako je Ljubljana lepa, kako je napredovala, da je po 20 letih kar ni mogoče več spoznati.

Vendar pa nekaterim vse tudi ni ugajalo. Pritoževali so se nekateri nad draginjo, drugim ni šlo v glavo, kako je mogoče takšna neenotnost v cenah v hotelih, restavracijah in gostilnah. Da so v vsakem lokalu druge cene, so pripovedovali. Nekateri so menili, da Figovec ne bi smel biti med samimi visokimi stavbami. Ali naj Figovca povisajo, ali pa ostale stavbe okrog njega znižajo, da se bo deželno mesto nudilo v Ljubljani estetična slika. Čulo se je celo mnenje, da je preveč cerkva v Ljubljani, kmečke žence pa so se zopet čudile, kako je vendar mogoče, da so pri nas cerkve tako redko posejane. Da bi prav lahko bilo mogoče prenameriti poslopje glavne pošte za cerkev, je predlagala ogorčena ženska, ki se je čudila, da v strogem centru Ljubljane ni nobenega božjega hrama. Da ima pošta celo že kupolo in bi bila zato za cerkev kot nalašč.

Da, Ljubljana je lepa, vendar pa je kljub temu v Ljubljani mnogo stvari, ki bi jih bilo vredno kritizirati. Vse mogoče neverjetnosti se vidijo. Tako mi je pripovedoval kmet, znanec mojega umrlega očeta, ki sem ga srečal in ga malo pospremil po mestu. Mož mi je pripovedoval nekatera svoja opažanja tako zanimivo, tako po domače in vendar tako prepričljivo, da sem sklenil nekaj iz tega najinega razgovora napisati.

Lansko leto ga je brnel konj in je moral v splošno državno bolnico v Ljubljano. Človek trpi bolečine, sam nase je jezen, pa se niti premakniti ne more. Pa si je nejevoljen mislil, da mu pač zato ne privošči posebnih postelje, ker je z dežele, ker ni iz mesta, ker nima protekcije. Zvedel je kmalu, da ni tako. Če je postelja prosta, te položijo nanjo, če ni nobene prazne, te morajo h komurkoli poiziti. Ravna se po gestu, kdor prej pride, prej melje. Zadovoljil se je in vse je bilo v redu. Ko pa je čul, da so v Ljubljani zgradili monumentalne žale, v bolnici pa so še vedno stare razmere, se mu to ni zdelo prav. Ogledal si je žale Lepa hiša je to, je dejal.

Kakor da bi v Ljubljani želeli, da bi bilo mnogo mrličev, ki bi jih mogli z vso žalostno slovesnostjo pokopavati.

Konec razgovora je bil tak, da mi je mož dejal: Modre glave ste, vi Ljubljančani!

Čisto tako pa le ni bilo z muhama, kakor modrože današnji »Slovenec«. Svet je res neumno narejen, vendar pa neumnost ne sega tako daleč, da bi ljudje ne videli, kam pes tace moli. Prav zdi se nam, da »Slovenec« sam dobro ve, kdo in kako je v tem primeru oral in kdo je sedel samo na volčkovem rogu. Sicer bo pa se prilika, da si povemo o tem kaj več.

PRAZNOVERNOST

— Kaj, ko bi povabili k naši mizi soseda, ki se dolgočasni sam tam v kotu. — To ni priporočljivo — meni nekdo v družbi. Nas je tu enajst, ta pa pije za dva in tako bi nas bilo trinajst.

Bolčnica

KOLE DAR

Danes: Torek, 10. septembra: Nikolaj Toledski

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Bar Jaga

Kino Sloga: Zapeljivi pevec

Kino Union: Torpedo 48

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočvar, Celovška cesta 62, Gartsus, Moste

— Zaloška cesta 47.

Mravlje v nabojih

Brazilijski listi so priobčili te dni zgodbo, ki prica o izredni inteligenci mravlj. Neki trgovec iz Pernambuco je dobil iz New Orleansa pošiljko nabojev. Ko je odprl zaboj, je ugotovil, da je večina nabojev praznih. Nekateri so bili pa vsi prelučnani.

Orijent — večno tajinstven, večno razgiban!
Krvave borbe, vstaje, upori na dnevnem redu! Kdo jih povzroča, odkod imajo ljudje orožje? — Kdo ima korist od neprestanih nemirov? Krasen francoski film, ki se godi pod vročim afriškim solncem, v kraji, kjer se bijejo baš sedaj krvave bitke!
ZELO AKTUALNO, NAPETO IN IZKREDNO ZANIMIVO!
KINO MATICA, tel. 22-41.
Ob 16., 19. in 21. uri.

! BAR JUGA

BAR DU SUD
Charles Vanel,
Dolly Davis,
Tanja Fedor,
Jean Gaudin
PREMIERA!
DANES

Tržič v miniaturi

Trg, njegove zanimivosti in njegova slikovita okolica

Ljubljana, 10. septembra
Nekateri bi hoteli imenovati Tržič slovenski Zlín, češ da je njegov razvoj podoben zlnskemu; dobro razvito čevljarstvo je bila podlaga za industrijsko izdelavo čevljev. Ko pa obiščeš Tržič, vendar nimaš vtisa, da si v kakršnem koli Zlinu, niti v slovenskem ne. Da, Tržič ima lepo tovarno čevljev in še več tekstilno tovarno, kar opaziš, čim si zapustil postajo. Toda dolina je tako ozka in vse je tako majhno v primeru s predgorjem na levi in desni, da se vprašuješ, kje je prav za prav Tržič. Kmalu ga zagledaš, ko napraviš kratko pot po ozki cesti, ki ima pa vendarle nekaj hodnika. Ta cesta, ki drži od postaje v mesto, je pa v Tržiču še najširša. Ko stopiš čez most nad Bistrico, si že v pravem mestu; cesta se nekoliko razširi na levo in desno, ob nji se vrste miniaturne nadstropne hišice strnjene, brez vsakega regulacijskega reda — to je Glavni trg.

V resnici je tudi ta trg miniaturn, v pravem tržičkem merilu. Njegova širina ni niti dovolj za moderno cesto. To je v resnici cesta, lahko bi rekli, prava mednarodna cesta, saj drži proti Ljubljani in državni meji. Težko si razložiš, kako se v Tržiču srečujejo avtomobili. Na Glavnem trgu bi menda še šlo, toda kako je mogoča vožnja po vijugasti Ljubljanski cesti, ki je tu in

tam le kakšne tri korake široka? Vse se zdi tako starinsko, kakor da so bile te hišice — nekatere so od tal do vrha pokrite s prahom — sezidane vsaj v 18. stoletju. Toda letnice na portalih pričajo, da so te hiše zidali šele ob koncu prejšnjega stoletja. Ob spodnjem koncu Glavnega trga kaže puščica, da se cesta odcepi na Bled. Nekaj časa moraš iskati, kje se prav za prav odcepi cesta, tako ozka je ulica; na križišču te ceste se lahko srečata le dva kolesarja, kako se pa srečujejo avtomobili, najbrž ne vedo niti sami Tržičani. Sicer pa zdaj ne vidiš nobenega avtomobila. To ima tudi svojo dobro stran, kajti zdaj so Tržičani sprevideli, kako dober zrak imajo. Čez Ljubelj se zdaj nihče ne vozi. Cesta zdaj lahko služi pešcem za sprehajalno pot. Na nji jih ne motijo mnogo niti kolesarji. Lepše sprehajalne poti si pa tudi ne moreš želeči od te proti Sv. Anli.

S tem pa že prehajamo na področje tujkega prometa. Pri nas skušamo spraviti sleherni kraj v zvezo s tujkim prometom in razumijemo je, da ne more biti niti Tržič izjema. Toda, četudi prideš v Tržič ob najlepšem vremenu, v delavnik ali nedeljo, ne opaziš skoraj nobenih sledov po tujkem prometu. Domačini si ogledujejo posebno radovedno obiskovalca kakor belo vrano. Če pa gost zaide v eno izmed gostiln, ki

so tudi miniaturne kakor vse v Tržiču, ga vendar ne opazijo tako hitro. V gostilnah sede ob nedeljah delavci, ki imajo v Tržiču večino sprico precej razvite industrije. Lahko se ti pripeti, da sediš v gostilni po celo uro, preden te opazijo. Zveš tudi, da nobenih gostov niso pričakovali, ker so pripravili kosilo samo za stalne goste.

Potem si ogledaš tržiške znamenitosti. Če ne omenimo nobene druge, moramo omeniti vsaj mestno hišo, ki ima na dvorišču pokrito tržnico, seveda miniaturno, toda če bo imela Ljubljana sorazmerno tako veliko, bomo tudi lahko zadovoljni. To je bilo treba omeniti, ker mesto Tržič pred leti ni imel niti svoje občinske hiše in so bili mestni uradi v najetih prostorih. Sicer ima Tržič celo vrsto elektrarn, a nobene občinske, tako da mora mesto kupovati električni tok od zasebnika. Zaman tudi vprašuješ po mestnem kopališču. Sicer ima Tržič dovolj vode, Bistrico in Mošenik. V tej vodi se tudi lahko pošteno ohladiš, kajti Bistrica je v resnici bistra in hladna ko planinska reka.

Kakor je krasna pot proti Ljubljani, tako mora biti dolinski turist, ki se sprehaja v promenadnih čevljih, zadovoljen tudi s potjo ob Bistrici navzgor proti Bornovemu kraljestvu. Tja drži pot iz Tržiča po Cerkevni ulici, ki je na nekaterih mestih tako ozka, da se kmečki voz s težavo prerije skozi. Cesta ob Bistrici zunaj mesta pa tudi ni mnogo širša, da se vozovi ne morejo srečevati. Ker po nji dan za dnem vozijo les iz neizčrpnih Bornovih gozdov, je promet urejen časovno enosmerno; zjutraj vozijo les navzdol, popoldne se vračajo. Soteska, ki je ena najlepših pri nas, se imenuje Dolina, in preden prispješ — približno uro hoda — do Borna, do Puterhofa, obstaneš večkrat v strmenju nad bistriškimi kaskadami, skalnatimi stebri in stenami ob prehodu spodnje doline v zgornjo, naposled se pa lahko ustaviš tudi v malem naselju s krasno lego (Dolina), kjer najdeš celo gostilno, a kjer tudi ne pričakuješ nobenih turistov. Tu ljudje žive od lesa in od delavskih zaslužkov, zato naj izletnik prireja povsod pozorno, ne da bi pričakoval gostoljubja. Bolj je gostoljubna narava kakor ljudje in brez posebne sreče te tudi gostoljubno premoči, da se vračaš vesel proti Tržiču in sedeš na miniaturni tržiški vlak.

du Finku iz Celja se je že v vlakcu približal v gneči mlajši neznanec, ki se ga je nekaj časa sumljivo tiskal. Ko je Fink izstopil iz vlaka, je opazil, da je neznanec izginil, z njim vred pa tudi njegova listnica, v kateri je imel 600 din ter vozni listek. Najbrž isti žepar je olajšal za listnico tudi Rudolfa Pauka iz Maribora. Pauk je imel v ukradeni listnici razen 600 din še velesejmsko legitimacijo ter povratno vozno karto.

Ivana Kmetičeva, stanujoča v Aleševčevi ulici v Šiški, je prijavila, da je oni dan nekdo vlomil v njeno stanovanje. V spalnici je prebrskal vse omare in ji odnesel zlato zapesnitico v obliki verižice, zlat poročni prstan, zlat prstan z vdelanim kamnom, dva para novih ženskih nogavic in nek adrugih predmetov. Kmetičevo je vlomilec oškodoval za okrog 1400 din.

V nedeljo popoldne je bilo vlomljeno v

stanovanje dentista Franca Radovana v Franciškanski ulici. Tat je odprl vrata s ponarejenim ključem, ni pa prišel v sobo, ker je bil najbrž prepeden in zato tudi ni ničesar odnesel. Iz stanovanja na Zaloški cesti 127 je nekdo ukradel Mihaelu Emeršiču uro budilko, vredno 150 din in pa dva bica.

Alojza Riharja in Leopolda Dovjaka je tat okradel na travniku v Mestnem logu. Kosila sta otavo in sta, ker je bilo vroče, odločila pod drevo suknjič, telovnik ter dve pleteni jopici. Odložena obleka, vredna okrog 500 din, je postala plen opreznega jočega tatarja.

Na policiji se je zgledal tudi Ignac Grillec, doma iz ljubljanske okolice in prijatelj, da mu je žepar ukradel v tramvaju med vožnjo od glavne postaje do kolodvoru zlato obrobljeno uro ter zlato verižico v skupni vrednosti 1200 din.

Kako naj se omejuje obratovanje v podjetjih

Ne gre samo za to, ali je omejitev utemeljena, temveč tudi za to, kako naj se izvede, da posledice ne bodo prehude

Ljubljana, 10. septembra
Na žalost je spet nekako »aktualno« omejevanje obratovanja, kakor v letih najhujše gospodarske krize. Ker je omejevanje obratovanja oziroma redukcija delavstva precej socialen, gospodarski in naroden problem, je Delavska zbornica v imenu vsega slovenskega delavstva sestavila predloge o postopanju pri omejevanju obratov.

Postopek pri omejevanju obratov doslej v naši državi ni bil urejen. Prepuščeno je lastniku podjetja, v kakšnem obsegu obratuje, skrbi ali prekinje obratovanje v svojem podjetju. Edina obveza, ki jo zakon nalaga lastniku, je prijava borzi dela, ako odpušči več kot 5 delavcev.

Na obratovanju posameznega podjetja ni zainteresiran samo lastnik podjetja, marveč tudi delavci, država in njene ednice. Zaradi tega je nujno potrebno, da pri omejevanju obratovanja vsaj delno odločajo tudi delavci in ostali interesi. Pri omejevanju obratovanja ne gre samo za to, ali je omejitev utemeljena, temveč tudi za to, kako naj se omejitev izvede, da ne bo imela preveč hudih posledic, in kako je poskrbeti za tiste, ki bodo zaradi omejitve morebiti ostali brez zaseda na cesti.

Zaradi tega naj se uredi postopek za primer omejevanja obratovanja, ki naj velja za vsa rudniška in industrijska podjetja. Uredba naj bi vsebovala v glavnem sledeča določila:

1. Ako želi podjetje svoje obratovanje za več kot 14 dni prekiniti ali pa stalež svojih delavcev in nameščenecv z enkratnim odpustom za nad 10% zmanjšati, morajo javiti ta ukrep pristojni banki upravi 14 dni prej.
2. Ako so zmanjšala podjetja s postopnim odpuščanjem v teku meseca stalež svojega delavstva tako, da so izplačala kljub nezmanjšani mesečni tarifi za nad 10% manjši mesečni iznos delavskih in nameščenških mezd kakor prejšnji mesec, morajo javiti banki upravi zmanjšanje obratovanja po zaključku meseca.
3. Teh prijav ni treba podajati onim obratom, ki prekinjajo iz sezonskih razlogov redno svoje obratovanje.

Prijavi o prekinitvi obrata morajo podjetja predložiti gospodarsko poročilo z dokazi, zakaj je ukinitev ali omejitev obratovanja potrebna, statistiko zaposlenega delavstva, iz katere mora biti razvidno število delavcev posameznih kategorij ter njih družinsko stanje in načrt redukcije.

v katerem se mora že upoštevati zaščita socialno šibkejših.

V podjetjih, kjer obstajajo izvoljeni delavski zaupniki, je podatke in poročila podjetja predložiti tudi starejšini delavskih zaupnikov, da stavijo morebiti svoje predloge.

Po prejemu prijave podjetja odredi ban posebnega pooblaščenca, ki prouči, ali so redukcije gospodarsko nujne in ali je podjetje upoštevalo socialno šibkejša. Banov pooblaščenec zasliši podjetnika in predstavnik delavstva ter skuša doseči s podjetjem sporazum o morebitni spremembi redukcijskega načrta po socialnih vidikih, o prispevku, ki ga prizna podjetje odpuščenim delavcem za njih vzdrževanje med brezposelnostjo, in o zopetnem sprejemu odpuščenih delavcev v primeru zopetne razširitve obratovanja.

Ako banov pooblaščenec ni dosegel s podjetjem sporazuma, izda ban odlok glede zopetnega sprejema delavcev, ki so bili odpuščeni, čeprav bi morali biti po tej uredbi pri redukcijskih zaščitni in odlok glede določenih delavcev. Prispevek se ravna po gospodarski moči podjetja in ne sme biti višji od dveh mesečnih zaslužkov.

Ako se podjetje brani izvršiti odlok glede zopetnega sprejema delavcev, pripada tem delavcem odškodnina v višini dveh mesečnih prejemkov.

Pri odmeri odškodnine se smatra kot obtežila okolnost, ako je podjetje s prejšnjim nadurnim delom omejitev obratovanja samo povzročilo. Proti temu odloku je dopustna pritožba na ministra za socialno politiko in narodno zdravje v teku 14 dni. Proti odloku ministra za socialno politiko nadaljnja pritožba ni dopustna. Pravomočni odloki so izvršni in ni dopustna nadaljnja pritožba na upravno sodišče ali upravni svet.

Ako je podjetje opustilo prijavo o omejitvi obratovanja in redukcijski izda ban odlok, da mora podjetje izplačati reduciranim delavcem prispevek za vzdrževanje odpuščenih v teku brezposelnosti v višini dveh mesečnih prejemkov.

Ako bi podjetje nameravalo popolnoma prenehati z obratovanjem, čeprav ni tehničnih razlogov, sme postaviti minister za trgovino in industrijo na predlog bana pristojno upravo, če to zahtevajo javni interesi.

Reorganizacija obrtniških združenj

Ukinjenih 92 združenj, ostalo 32 skupnih in 14 strokovnih, o 11 odločitev še ni padla

Maribor, 9. septembra.
Zbornica za trgovino, obrt in industrijo je na podlagi razpisa banske uprave z dne 2. avgusta 1940 odredila, da morajo ukinjena združenja v teku desetih dni izročiti ves svoj arhiv, zlasti pa imenike članstva, pomočnikov in vajencev, nadalje vse svoje premoženje v roke uprave Skupnega združenja obrtnikov, kateremu so pripojena. V nadaljnjih desetih dneh sklče predsednik Skupnega združenja skupščino, da si izvoli novo upravo. Iz tega zborničnega odloka sledi, da je bilo ukinjenih 92 združenj, ostalo pa neukinjenih 32 skupnih združenj in 14 strokovnih, razen tega je še 7 mesarskih, 3 pekarskih in 1 združenje brivcev v Ljubljani, za katerega končna odločitev še ni padla. Kakor je ukinitev združenj naltela na velik odpor in nezadovoljstvo v obrtniških vrstah, pa tudi najnovejša odločba zbornice zadeva na težave v izvedbi. Najmanj 80 odstotkov od 92 ukinjenih združenj je vložilo tožbe na upravno sodišče v Celju, ki pa do danes še ni niti v enem primeru izdalo svoje odločbe. Vložitev tožbe pri upravni sodišču ne zaдрuže sicer pravomočnosti odločb o uki-

nitvi, vendar bi bilo umestneje, da bi se bilo počakalo na rešitev pri upravni sodišču vložnih tožb. Dalje bi bilo treba pri obstoječih skupnih združenjih urediti pisarne, da bi moglo njih poslovanje vršiti v redu.

Ukinjena združenja, ki so vložila tožbe pri upravni sodišču, so poslala bansko upravo, da se z likvidacijo počeka od izdaje razsodb upravne sodišča. Zadeva likvidacije in priključitev k skupnim združenjem nikakor ni tako nujna, da bi se mogla v tako kratkem roku pravilno in v redu izvršiti. Pomisliti moramo, da imajo ukinjena združenja svoje lokale, ki jih je treba odpovedati, dalje tajnike, ki so uslužbeni in jim je kot takim treba odpovedati šestdesedenski pred koncem tromesečja. Kakor vemo, se vse to zdaj ni izvršilo. Pravilno bi bilo, da bi se bil stavljal rok za priključitev ukinjenih združenj skupnim združenjem z dnem 1. januarja 1941, dotlej pa naj bi združenja izvršila v redu in po zakonu svojo likvidacijo. Čudimo se, da zbornica odreja v obrtniških zadevah vse tako lahko in brez pravega preudarka.

Lepo je bilo v Beli Krajini

Drugi belokranjski praznik je dosegel nepričakovano velik uspeh

Ljubljana, 10. septembra
Na drugi belokranjski praznik je odšel Putnik poseben vlak iz Ljubljane v Metliko mnogo izletnikov. Tam jih je na kolodvoru pričakovala domača godba z občinstvom. V dolgem sprejemu so odkorakali v mesto, ki je bilo vse v zastavah. K radostnemu razpoloženju je mnogo pripomoglo krasno vreme. Omogočeni so bili izleti na vse strani. Ljubljancem so zlasti izbrali lepo priložnost, da so se šli hladiti v udobno urejeno kopališče na Kolpi. Na obsežnem veseljem prometu je bilo vse pripravljeno za sprejem in pogostitev izletnikov. Izvrstna belokranjska črnina in belo vino sta vabila prijatelje dobre kapijiv. Veselo so plapolali ognji, na katerih se je pekla slastna pečenka.

Bojanci — dekljsko kolo

Popoldne so se jeli zbirati na slavnostnem prostoru na tisoče. Belokranjski praznik so otvorili črnomalci, ki so nam pokazali zelenega Jurja in kolo-most. Sledile so jim skupine Adlešiči, Bojanci, Dragutis, Predgrad, Preroka, Stari trg in Vinica. Vse skupine, v katerih prevladujejo svatovski kola, so izvrstno izpolnile svojo nalogo. Posamezni plesi, ki jih spremljajo

tudi istrskim narodnim podobne pesmi. Vrhunec sporeda je bil nastop Metlikov tako po številu nastopajočih kakor tudi po nastopu samem. Tudi tu se je odlikovala med drugimi pevka vodnica. Metliški spored je obsegal igre, kolo, most, rešetca itd. Bil je tako odličen, da so želi sodelujoči pristrčno burno pohvalo občinstva.

Narodni ples — metliški most

S tem je bil drugi belokranjski praznik zaključen. Občinstvo je hitelo na veselico in zasedlo obširne prostore. Zaigrale so godbe. Plesi, ki smo jih videli, so tako lepi in svojstveni, da bi se jih morali tudi drugod po Sloveniji učiti. Ti plesi zahtevajo vztrajnost, gibčnost in lepo držo telesa. Prireditelj je bila brezhibna, Belokranjecem se enkrat čestitamo na nepričakovanem lepem uspehu njihovega drugega praznika.

Resolucija mlinске industrije

Ljubljana, 10. septembra
Na vsedrživnem zborovanju mlinске industrije iz dunavske, moravske, vavarske, drinske, dravske in banovine Hrvatske v Beogradu je bila sprejeta tale resolucija:

1. V interesu preskrbe mlinov s pšenico je treba normalizirati pogoje za odkup pšenice po uredbi v vseh krajih. Sprejme se na znanje izjava, da začne Prizad v ta namen prisilno odkupovati pšenico na vseh tržiščih določenega glavnega proizvajalnega področja, po potrebi pa tudi na drugih. Da naj se na drugih področjih prve potrebe glede pšenice krijejo iz kraljevskih zaloz. Da bo Prizad potem dalja za druge kraje preko ravnatelstva za prehrano pšenice iz suficitarnega področja. Da bo za pasivne in zdaj izjemoma deficitarne kraje določena cena pšenice po pariteti Novi Sad toda tako, da konkurenčna sposobnost mlinov v suficitarnih in drugih krajih ne bo motena zaradi določanja omenjene paritetne cene. Da lahko mliniska podjetja individualno ali potom svoje poslovne zadruge postanejo aprovizacijske ustanove poedinih občin, mest in srezov za moko, kakor je postal Diporis za vrbaško banovino.
2. V svrhu začetka dela po uredbi z dne 9. t. m. je treba odrediti tipe moke. Prav tako je treba nujno določiti cene moke po

uredbi na temelju stroškov proizvodnje. To določanje ne sme biti generalno za vso banovinsko področje, obstoječe iz proizvajalnih, suficitarnih in pasivnih krajev, temveč je treba upoštevati poedine kategorije krajev.

3. Od 100 kg pšenice kvaliteta 76 kg, hl v redu sprejete za mletev po uredbi bodo mlinci jemali 10% bele in 70% krušne moke, ostalo so pa otrobi po tehnični ureditvi mlinov.

4. Da se sreska načelstva usposobijo za posle po uredbi, je treba zahtevati od notranje ministrice, naj nujno namesti tri diplomirane pravnike za vsak dotični srez.

5. Odrediti zastopništvo stroke kot so-trudnika v vseh vprašanih prehrane pri Prizadu, Diporisu in Uradu za kontrolo cen v Beogradu kakor tudi pri bankskih upravah ter sreskih in mestnih načelstvih.

6. Glede vseh drugih vprašanih se skupščina strinja s pojasnili, ki jih je objavilo in jih bo še objavilo Združenje mlinске industrije v Beogradu.

Razkoprana cesta

Novo mesto, 9. septembra
Lani jeseni so pričeli ločensko cesto v Novem mestu razširjati in klanec zravnavati ter so jo na daleč razkopali in napravili za komaj prehodno pri velikem prometu na tej cesti, kjer leži tudi mestno pokopališče, katero meščani radi obiskujejo. Vsi smo bili mnenja in pričakovali smo, da bodo dela na cesti pospešena in preureditev čim prej končana: a temeljito smo se zmotili. Sredi poletja, ob najugodnejšem delovnem času, so čez noč prenehali z delom z izgovorom, da je pošel kredit in pustili razkopano cesto, da je vožnja po njej, posebno v temnih nočeh, skrajno nevarna, peš hoja pa v vsakem vremenu naporna, ob deževnem pa kar nemogoča. Vprašamo se, čemu so razdili cesto, če ni bilo sredstev za izvršitev del? Ali so sploh začeli delati tja v en dan brez proračuna? Jesen je bliža in z njo za dela na cesti neugoden čas, delo na razkopani cesti tik mesta pa še vedno miruje. Gotovo ni to prikupen in ugleden prizor za tuike, ki potuje po naših krajih.

Glede na važnost in varnost cestnega prometa in na naš ugled v slovenskem, pričakujemo, da se dela na cesti nemudoma nadaljujejo in do zime končajo, kar bo cesta v sedanjem stanju po zimski neprevozna in neprehodna.

Tatvine

Ljubljana, 10. septembra
Tudi včeraj ob zaključku velesejmske policija prejela več prijav o prednjih žeparjih, ki so imeli vse te dni očitno prav dobro žetev. Kriminalni organi so sicer aretirali med velesejmo šest znanih žeparjev, a mnogim je še posrečilo odnesti pete. Marija Klemenčičeva iz Ljubljane je prijavila, da se ji je v gneči pred glavno postjo, ko je čakala na tramvaj, približal neznan mlajši možki, ki ji je ukradel iz ročne torbice usnjato denarnico, v kateri je imela 1634 din.

Še hujšo smolo je imel pred glavno postjo Viktor Devetak. Tudi on je čakal na tramvaj, in ko se je v gneči rnil na voz, mu je nekdo posegel v notranji žep suknjice ter mu izmaknil usnjato listnico s 3000 din.

Občinskega tajnika Valentina Jugoviča iz Marenberga se je lotil tat v Wolfovi ulici, kjer je ogledoval izložbe. Tat mu je posegel v notranji žep suknjice in mu ukradel listnico, v kateri je imel približno 700 din, potni list in več računov. Konra-

Iz Slovenjega Gradca

Sport. V nedeljo 15. t. m. bi moral igrati v Mariboru proti Rapidu SK Slovenj Gradec. Kakor pa se govori, klub ne bo nastopil v letošnjem prvenstvu, ker je večina igralcev ali na orožnih vajah ali pa prestopila k SK Slovenu Gustanj. Uverjeni pa smo, da bo klub kljub temu nastopil in ne bo delal kakor doslej, da ni nastopal v prvenstvenem tekmovanju. V primeru pa, da klub nima dovolj igralcev, naj zaprosi, da se tekma preloži, dokler se igralci ne vrnejo.

Konj smrtno poškodoval hlapca. V Mislinju se je pripetila v soboto popoldne na skednju veleposesnika in tovarnarja dr. Arturja Pergerja težka nesreča, katere žrtev je postal 36letni hlapec Založnik Alojz. Založnik je pripeljal na skedenj voz sena; hotel je konje izpreči in jih gnati v stajo, pa ga je konj brcnil v trebuh in mu prizadel težko poškodbo. Ponesrečenec je obležal na mestu, kjer ga je našel njegov tovariš. Prvotno so menili, da je udarec lažji, ker pa se je hlapecovo stanje poslabšalo, so ga ponoči odpeljali v bolnico, kjer so zdravniki takoj izvršili potrebno operacijo. Stanje ponesrečenca je brezupno. Zdravniki se trudijo, da mu rešijo

življenje in tako ohranijo ženi moža, mladoletnim nepreskrbljivim otrokom pa očeta.

Smrtna nesreča

Celje, 10. septembra
V ponedeljek popoldne se je pripetila v Selenah na cestnem križišču Dramlje—Ponikva—St. Jurij ob južni železniški težka nesreča, ki je zahtevala globoke življenje. Posestnikov sin Franc Škeri iz Razbor pri Dramljah se je peljal s kolesom k zdravniku v St. Jurij. Ko je prispel do križišča mu je privozil nasproti drug kolesar. Trčila sta drug v drugega. Škeri je padel znak in si zlomil tilnik, drugi kolesar pa v breg in je dobil le lažje poškodbe. Škeri je čez pet minut izdihnil. Na kraj nesreče je prišla komisija, ki je ugotovila dejanski stan. Truplo ponesrečenca so odpeljali na njegov dom.

Iz Trbovelj

Nov grob. Po dolgem trpljenju je preminula ga. Anica Fettek, rojena Pleškovič, v 38. letu. Pogreb blage pokojnice bo v torek popoldne o 16. uri, iz mrtnišnice na farno pokopališče.

Zeleni Jurij

sodelujoči s petjem ali s svojo domačo godbo, so izredno zanimivi v vsakem pogledu ter so deloma samosvoji, obredni, pa tudi zelo živahni. Poudariti moramo lepo petje zlasti vodnic. Starotržani so zapeli

Vesela in zabavna humorja polna filmska komedija. Danes zadnjikrat ob 16., 19., 21. urah. V gl. vlogi slavni holandski operni tenor JOHANNES HEESTERS in dražestna, temperamentna MARIJA TASNADY. — Sodelujejo: Paul Kemp, Theo Lingens, Gusti Wolf, Richard Romanowsky.

Danes zadnjikrat češki film Senzacionalni boji med špijoni za nov torpedo — Ob 16., 19. in 21. uri. — KINO UNION, tel. 22-21. Blagajna odprta od 11. do 12. in od 15. ure dalje!

DNEVNE VESTI

— **Odklivanje.** Z redom sv. Save V. stopnje sta odklivanje višji pristav Janko Švajger in pristav dr. Cvetko Šrihar, oba v ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja.

— **Napredovanje.** Za veterinarskega svetnika v 5. skupini pri sreskem načelniku v Radovljici je napredoval Jože Drolic.

— **Glavni o notranjem posojilu.** V gospodarskih krogih se vedno bolj širijo glasovi o razpisu investicijskega posojila, ki naj bi služilo za velika tehnična dela. Posojilo bi omogočilo zaposliti nezaposlene in prebivalce pasivnih krajev. Denar bi se porabil v prvi vrsti za melioracijska dela, in tako bi se olajšal zaslužek in prehrana prebivalcev širomošnih krajev čez zimo.

— **Uvoz bombaža in riža iz Italije.** Danes teden je odpotovala v Benetke posebna delegacija naših tekstilnih industrijcev pod vodstvom ravnatelja Ravnateljstva za zunanjo trgovino dr. Bičanića na pogajanja glede dobave italijanskega bombaža odnošno bombažnega prediva. Pogajanja so bila svojčas prekinita. Prižad je predlagal na merodajnih italijanskih mestih, naj bi se ob enem uredilo tudi vprašanje glede dobave italijanskega riža. Pogajanja so bila deloma v Benetkah, deloma pa na Reki, kjer so bila zaključena. Glede uvoza bombaža je bil dosežen sporazum, da nam bo Italija naknadno za prvo četrtletje dobavila 2.000.000 kg bombažnega prediva, razen tega nam pa dobavi še zaostale pošiljke bombaža. Z naše strani je bila dana obljuba, da se bo povečal naš izvoz goveje živine in prašičev v Italijo. Tudi glede riža je bil dosežen sporazum, tako da nam začne Italija še ta mesec pošiljati riž. Letina riža v Italiji je letos zelo dobra. Italijanski riž se bo luščil v naših luščilnicah.

— **Letos ne bomo izvažali grozdja.** Letošnji pridelek grozdja v naši državi ne bo bogat. Vse kaže, da letos grozdja ne bomo mogli izvažati. Bila je odobrena cena za izvoz 24 nemških mark za 100 kg. To je cena iz lanskega leta, ko je bilo grozdja mnogo več kakor letos. Pred tremi dnevi je določilo ravnateljstvo za zunanjo trgovino ceno za zgodnje smederevsko namizno grozdje 27,50 mark. Pa tudi po tej ceni ne bomo mogli izvažati grozdja, ker ga bomo kot rečeno prideli premalo.

— **Kongres Zveze diplomiranih ekonomistov.** Že večkrat smo poročali, da je bil v Banjaluki zaključen letošnji kongres diplomiranih ekonomistov. Udeležilo se ga je okrog 100 delegatov. Kongres se je pričel v soboto dopoldne. Iz poročil je razvidno, da je zadevalo delo Zveze v lanskem poslovnem letu na mnoge težkoče, ki so pa bile vse odstranjene in doseženi so bili zadovoljivi uspehi. Med letom so bila urejena mnoga stanovišča vprašanja. Na kongresu se je obravnavala tudi uredba o gospodarskih svetovateljih in ugotovljeno je bilo, da je Zveza mnogo pripomogla, da se določbe te uredbe tolmачijo tako, da se olajša pridobitev tega zvanja. Tako so bila pripravljena tla za ustanovitev Zbornice gospodarskih svetovateljev, ki bi imela podobne naloge kakor jih imajo Zdravniška, Inženjerska, Advokatska in druge zbornice. Živahna debata se je vodila glede na kampanjo proti naslovu inženjerja ekonomije. Zveza je z vsvo odločnostjo nastopila proti tej kampanji in zdaj je položaj razčiščen.

— **Zanimanje za razstavo Slovenskih umetnikov v Zagrebu.** Med Zagrebčani vlada veliko zanimanje za razstavo slovenskih in srbskih likovnih umetnikov, ki so razstavili svoja dela v Domu likovnih umetnikov. Že v nedeljo so si mnogi ogledali razstavo, ki bo odprta do konca septembra. Zagrebški listi pišejo, da bi morali sedaj razstaviti še hrvatski likovni umetniki svoja dela v Beogradu in Ljubljani.

— **Beograjski župan častni predsednik Jugoslovnsko-nemškega društva.** Beograjski župan Jevrem Tomić je prejel od Jugoslovnsko-nemškega društva pismo, v katerem mu sporoča, da je bil soglasno izvoljen za častnega predsednika društva.

— **Železniškim upokojencem.** Bilo je že objavljeno, da morajo oni upokojenci, katerim so bile železniške legitimacije za režijsko vožnjo izstavljene v letu 1931, predložiti nove slike s potrebnimi potrdili kakor vsako leto pri podaljšanju, za izstavitve novih legitimacij. Vse prizadete ponovno opozarjamo, naj se čim prej zgledajo pri oni edini, kjer so v stališču. Ljubljana glavni kolodvor in šiška prideta sprejemati nove legitimacije 16. t. m.

— **Izlet SPD na Grintavec.** Slovensko planinsko društvo, Osrednje društvo v Ljubljani pripravljajo izlet planincev v soboto in nedeljo dne 14. in 15. t. m. v Kamniške planine. Iz Ljubljane se odpeljejo planinci v soboto ob 13.40 v vlakom v Kamnik, od koder nadaljujejo svojo turo z avtobusom do Kopišča, odotod peš po doma v Kamniški Bistrici in do večera v Čojzovo kočjo, kjer bo pripravljeno prenočišče. Naslednji dan se vzpenje na vrh Grintavca ter si izberejo za povratek ali pot nazaj v Kamniško Bistrico ali čez Kalsko goro in Greben na Krivavec ali v dolino Kokre ter z rednim avtobusom v Kranj. Prijave sprejema društvena pisarna SPD najkasneje do petka dne 13. t. m. do 19. ure. Planinci izrabite lepe jesenske dneve za svoje izlete v planine.

— **Album »Iz naših gor«** je pravkar izdalo Slovensko planinsko društvo, osrednje društvo v Ljubljani. Lična zbirka planinskih slik vsebuje 50 prvotnih posnetkov naših najboljših fotomaterijev. Slike so tiskane na umetniškem papirju chamois barve, ki ima to prednost, da dobi slike posebno sočnost. Planinci, ki se nimajo v svoji domači knjižnici navedene lepe publikacije Slovenskega planinskega društva, naj si jo nemudoma nabavijo v društveni pisarni SPD v Ljubljani. Aleksandrova c. 4-I. Pripomniti je treba, da je naklada majhna in da je treba pohiti za naročili.

— **Nov grob.** Davi je umrl v Ljubljani g. Marij Vovk, zvaniknik državnih železnic v pokopju. Pogreb bo jutri ob 17.30 z žal. od kapelice Sv. Petra. Pokopjniku blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

no gledališče. Priglasili za abonma se sprejemajo v veži dramskega gledališča vsak dan od 10. do 12. ter od 15. do 17. ure. Lanskim abonmentom so rezervirani njihovi sedeži do vsteviš srede, dne 11. t. m. popoldne.

— **Umešnostno zgodovinsko društvo** v Ljubljani priredi v četrtek 12. sept. ob 2. popoldne izlet v škofjo Loko, Visoko in Poljane. Odhod s Kongresnega trga. Priglasiti se je v trgovini Podkrajšek na Jurčičevem trgu do četrta ob 11. dopoldne. Avtobus 25 din.

— **Učpisanje v Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti na Christovem učnem zavodu.** Ljubljana, Domobranska c. 15. se vrši sedaj redno vsak dan dopoldne in popoldne. (—)

— **Izlet trafikantov.** Včeraj smo poročali, da priredi Združenje trafikantov v četrtek izlet v Vrbovsko. V notico se je pa vrnila pomota. Odhod bo točno ob 5. zjutraj (ne ob 17), in sicer iz Gajeve ulice.

— **Združenje gledaliških igralcev** v Ljubljani ima v nedeljo 15. t. m. ob 10. uri dopoldne v operi svoj redni občni zbor.

— **Hud karambol.** Pončič ob eni se je pripeljal na vragu Tyrseve ceste in Topničarske ulice hujša prometna nesreča, ki pa po naključju ni zahtevala človeških žrtve. Iz Topničarske ulice je privozil neki avtomobil, baš v trenutku pa, ko je zavil na Tyrsevo cesto, mu je v diru pripeljal nasproti neki tovorni avto. Obe vozili sta treščili skupaj s tako silo, da se je pri osebnem avtu zdrobil ves prednji del. Pokvarjeno vozilo so že pomoči spravili v bližnjo garažo, kjer je ostalo v popravilu. Kdo je zakrivil nesrečo, še ni ugotovljeno.

— **400 din je izgubila.** Trgovska vajenka Zdenka Lukan, stanujoča v Bregarjevi ulici, je včeraj izgubila okrog glavne pošte 400 din, znesek, ki ga naj bi oddala na določen naslov za najemnino. Pošten najditelj se naproša, da najdeni denar odda na policijski uravi.

— **Kolesa krajejo.** Izpred vinotoka na Tyrsevi cesti 170 je tat odpeljal 1000 din vredno, modro pleškano kolo znamke »Nurnbard« Lovru Stoparju. — Peter Novak je prijavil, da mu je bilo ukradeno 950 din vredno, črno pleškano kolo znamke »Bivaks« z dvorišča šlajmerjevega doma na Zaloški cesti. — Izpred Zagorjankine gostilne v Židovski stezi je tat odpeljal 600 din vredno, siv pleškano kolo znamke »Murec« Ivanu Podobniku. — Na Masarykovi cesti je izpred palače Grafike nekdo ukradel 700 din vredno, črno pleškano kolo znamke »Ingo« Danilu Renku. — Z dvorišča v Prečni ulici 2 pa je tat odpeljal 700 din vredno kolo znamke »Stadion« Petru Gecu.

Iz Celja

— **Pašji kontumaci.** Ker se je v celjskem srezu pojavila steklina, je sresko načelnost v Celju za območje občin Braslav, Gomiljskega, Petrovč, Polzele, Sv. Jurja ob Taboru, Sv. Petra v Savinjski dolini, Vranskega in Zalcia pašji kontumaci. Psi morajo biti stalno priklenjeni na verigi. Neprikljenjene pse je treba voditi na močni vrvi ali pa jih opremiti z nagobčniki. Vsako nagrizanje oseb ali živali po pse ali mačkah ter vsako sumljivo obolenje, pogin ali pobeg psov ali mačk je treba takoj javiti občini ali sreskemu načelnstvu.

— **Vpisovanje v gostilničarsko strokovno nadaljevalno šolo** v Celju bo v petek 13. t. m. od 14. do 15. v pisarni deške meščanske šole. Vsakdo naj prinese s seboj tudi učno pogodbo.

— **Umrla je** v nedeljo Na okopih 9 v starosti 75 let zasebnica Ana Kolaričeva. V celjski bolnici so umrli v nedeljo 71letni posestnik Martin Kranjc iz Smartnega v Rožni dolini, 69letni v Westnovi tovarni zaposleni predelavec Alojz Binder iz Gaberja pri Celju in triletni rudarjev sinček Stanko Brezovšek iz Zabukove pri Grižah.

— **Težka železniška nesreča.** V nedeljo okrog 10. dopoldne je peljal 33letni posestnik Ivan Poklek iz Velikega vrha pri Smartnem ob Paki z dvovprežnim vozom pivo, steklenice in kozarce na Goro Oljko. Ko je vozil čez železniško progo v Smartnem ob Paki, je privozil savinjski vlak. Lokomotiva je treščila v zadnji del voza, ga razbila in vlekla nekaj metrov s seboj. Konja, ki sta bila vprežena v voz, sta ostala k sreči nepoškodovana. Pri karambolu je Poklek odletel osem metrov daleč, pri čemer mu je počila lobanja. Ponesrečenca so prepeljali z avtomobilom v celjsko bolnico, kjer se bori s smrtjo.

— **Žrtve nesreč.** Ko se je 39letni delavec Vinko Vavpotič iz Mozirja peljal z dvovprežnim vozom v gozd po les, sta se konja splašala. Vavpotič je padel pod voz. Kolo je šlo čez njega in mu zdrobilo desno nogo pod koleno. V soboto je padel na 15letnega kovaškega vajenca Henrika Orosa iz Vitanja pri delu kos železa na levo nogo in mu jo presekal pod koleno. Pri delu na železniški progi je derezina povzela 30letnega delavca Franca Balaja iz Jarneč pri Radečah in mu zlomila levo nogo nad stopalom. Pri delu v celjski cinkarni se je 26letni cinkarniški delavec Anton Blazinšek iz Zdobrovo pri Škofji vasi močno opeknel po levi nogi. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

— **Enotni kruh po 1 din, žemlje po 1 din!** Odbor Združenja pekov v Celju je imel v soboto zvečer sejo, na kateri je sklenil, da bodo začeli celjski peki v ponedeljek 9. t. m. peči enoten kruh in sicer 109 dkg težke štruce ali hlebe po 6 din, 54,5 dkg težke pa po 3 din. Dokler ne bo prispela enotna moka, bodo pekli kruh iz moke štev. 5. Žemlje morajo odsej tehtati 6 do 7 dkg in stanejo 1 din. Tudi cena luksuznega peciva je povišana na 1 din, vendar pa njegova teža ni določena. Ti sklepi so stopili v ponedeljek v veljavo. Obratovanje v pekarnah se pričinja sedaj šele ob 4. zjutraj. Prebivalstvo je sprejelo podražitev in poslabšanje kruha z razumljivo nevoljo in skrbjo.

— **Pripravljalna dela za uklovanje Vodnikove ulice** od Kralja Petra ceste do Gledališke ulice so se v ponedeljek pričela. Dela je prevzelo stavbno podjetje F. Nerad v Celju. Sedaj znižujejo cestišče s pomočjo motornega valjarja. Ulice bodo tlakovali z granitnimi kockami in zalili stike z asfaltom. Na obeh straneh ulice, ki bo med Strossmayerjevo in Gledališko ulico znatno razširjena, bodo napravili nov hodnik za pešce.

— **V celjski bolnici** so umrli: v torek 70letni preužitkar Franc Predovnik z Malge vrha pri Smartnem ob Paki, v sredo 32letna žena elektrikarja Amalija Zupančiča iz Lokrove pri Celju in v četrtek 50letni dninar Ivan Vodeb iz Medloga pri Celju. Na Cesti na grad 11 v Celju je umrla v sredo 66letna žena upokojenega železničarja Frančiška Kolarjeva.

— **Dve nesreči.** Ko je vozil 16letni hlapec Viktor Kobal iz St. Pavla pri Preboldu z vozom gramoz, mu je šlo kolo čez levo nogo in mu o zlomilo v stopalu. — Te dni je padla 50letna Viljemina Stinglina iz Klanjca, ki je bila zaposlena v Savinjski dolini kot obiralka hmelja, s senika ter se močno poškodovala po glavi in rokah. Oba ponesrečenca so oddali v celjsko bolnico.

— **Nesreča ne počiva.** V četrtek je padla 50letna dninarica Marija Peklarjeva z Rečice pri Laškem po stopnicah in se močno poškodovala po glavi. V petek si je 18letni frizerski vajenec Dominik Pašič ob Sv. Miklavža pri Sv. Juriju ob Taboru pri žaganju drv odžagal levi sredine in prstanec. V četrtek je padel 47letni dninar Josip Koren iz Turnišča pri Desi-

niču s kozolca 5 metrov globoko ter si poškodoval rebra in desno roko. V Velikem Gorenju pri Laškem se je 12letni posestnikov sin Karel Biberman pri sekanju stelje vseskal v desno dlan in se hudo poškodoval. V četrtek je padel 14letni pastir Franc Lokar iz Jankovega dola pri Vranskem s hleva in se poškodoval po glavi. Istega dne je padel 7letni delavec sinček Zvonko Stanič iz Gaberja pri Celju s kolesa in si nalomil desno roko vapestju. V skornem pri Smartnem ob Paki si je 36letni posestnikov sin Josip Letonja pri padcu zlomil nogo nad koleno. V petek je padel 27letni hlapec Franc Kveder iz Celja na cesti pri Levu s kolesa in se močno poškodoval po glavi in desni nogi. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

Mariborske občinske zadeve

Na Vidov dan 1941 bo na trgu svobode svečano odkrit veličasten spomenik kralju Aleksandru I.

Maribor, 9. septembra

Po daljšem presledku bo v petek 13. t. m. s pričetkom ob 18. redna seja mestnega sveta občine mariborske in sicer sedma v letošnjem letu. Ker že več mesecev ni bilo nobene seje, se je nabralo veliko gradiva, ki ga bodo obravnavali mestni očetje v mestni posvetovalnici. Poleg tekočih zadev so na dnevnem redu važne zadeve, ki zelo zanimajo tudi širšo javnost. Tako bodo mestni očetje obravnavali vprašanje regulacije Trga svobode, kjer bo stal kakor znan, spomenik Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Kakor smo izvedeli, bodo z regulacijskimi deli, ki bodo stala okoli milijon din prišli že letos v smislu načrta bodo vsa dela končana do Vidovega dne leta 1941. Do tega termina bo tudi spomenik kralja Aleksandra I. zgotovljen in postavljen, tako da se bo svečano odkritje impozantnega spomenika našega nepozabnega kralja Aleksandra I. vršilo na Vidovo prihodnje leto. Druga važna točka dnevnega reda petkove občinske seje je nakup stavbišča za novo tržnico. Poročali smo že, da je mestna občina pričela spomladaj z odkupovanjem hiš na Vodnikovem trgu, Vojašniškem trgu in Minoritski ulici. Sedaj pa so se pojavile težkoče pri odkupu neke hiše na Vodnikovem trgu, ki je lastnik neke prodati. Zaradi tega bodo najbrže omenjeno hišo prisilno razstili, oziroma odkupili.

Na dnevnem redu so še sledeče zadeve: I. osek je stavil na dnevi red prošnje Metoda Bureša za zagotovilo sprejema v članstvo mestne občine Franc Persen, Valentin Zeleznik, Pavla Kovčič, Amalija Ljubanovič, Stefan Horvat, Alojz Parlant in Helena Raunicher so prosili za sprejem v članstvo mestne občine mariborske. Marija Kunstek in Alojzij Kihar sta vložila ugovor proti odmeri pripraskarine Ivan in Regina Götlich sta vložila ugovor proti večji uporabi vode. Za napredovanje so prosili mestna uradnica Pija Golec, ravnatelj mestne klavnice dr. Makso Rojko, mestna uradnica Mila Starc, strojnik mestne klavnice Srečko Jurkas, mestna uradnica Joža Primožič, šolski sluga Josip Bauman, mestni uradnik Ivan Fras, uradnica MP Olga Cerče, šolski sluga Tomo Smodiš, mestna uradnica Anka Makarovič, uradnik MP Karol Novšak, mestna stržbstenca sestra Klementina Kotnik.

Iz Maribora

— **Pritožbe zaradi plačil za škropljenje karpaj.** Letošnjo pomlad je mestna občina mariborska izvedla po mariborskih vrtovih, zaradi odredbe banske uprave, škropljenje sadnega drevoja, in sicer zaradi zatiranja karpaja, ki se je pojavil zaradi zanikarnosti nekaterih posestnikov. To škropljenje so izvršile posebne škroplilne »kolone« mestnega poglavarstva. Skupne stroške je nato občina sorazmerno razdelila na imetnike dreves in ribeza, ter je pri tem računala za veliko drevo 5,25 din, za malo drevo 2,85 din in za vsak grm ribeza 50 par. Najprej se je baže pojavil po hišah nek samozvan inkasnat, ki je pobiral plačilo za škropljenje, ne da bi ga bil zato kdo pooblaštil in ne da bi potem ta nabrani denar oddal občini. Predno so možkarja prišli, je neznanokam izginil. Koliko denarja je pobral niti ni znano. Pretekli mesec pa je mestno poglavarstvo začelo razposiljati plačilne naloge po hišah. To je dalo povod za ponovno razburjenje lastnikov dreves in ribeza, ker so dobili plačilne naloge za mnogo večje število dreves in ribeza kot ga sploh imajo v vrtovih. V oddelkih mestne občine je sicer navedeno, da je dopustna pritožba na bansko upravo, toda kolkovati jo je treba s 30 din. Ker pa so zneski majhni, bi običajno sam kolek znašal toliko, kakor razlika, ali samo nekaj več ali manj in tako pritožbe ne bi imele pravega uspeha, tudi če bi uspela, ker pritožnikov kolika nihče ne vrne. Če je mnogo takih pogreškov, mora vendar priti v občinsko blagajno mnogo več denarja, kot je stalo občino vse škropljenje skupaj. Prizadeti so pa večinoma majhni ljudje s svojimi skromnimi vrtovi, zato bi bilo ravno ob sedanjih razmerah in težavah revnih občanov primerno, da odredi občina revizijo popisa dreves, koliko jih je bilo dejansko poškropljenih in šele nato sestavi plačilne naloge. Pravilno bi bilo, da bi si dale tiste škroplilne kolone po svojem nadzorniku od lastnikov dreves potrditi, koliko so poškroplile in da bi se plačilni nalogi izstavljeni šele na podlagi takih, od lastnikov dreves potrjenih seznamov. (Del. polit.)

— **Bratoževa razstava karikatur** je bila tudi drugi dan dobro obiskana. Zanimanje za izredno razstavo pa šele narašča, ker so najboljši propagatorji zanjo dosedanjí očitvidci. Razstava se je medtem nekoliko pomnožila. Prav na novo je prirasila zelo posrečena karikatura po Mariboru znanega novinarja vegetarijanc, ki ga je Bratož v nedeljo kar med razstavo v manj ko pol minute skiciral, a že popoldne je bila karikatura, primerno kolorirana, v vrsti drugih razstavljenih na ogled. Ta kakor rečeno zelo posrečeni poskus še bolj priporoča naš že iznešeni nasvet, da naj se podobni poskusi odnošno že mojstrski izvršetki kar med razstavo v dvorani nadaljujejo. Priporočljivo bi bilo tudi, da se premapne številke zamenjajo z večjimi, bolj vidnimi, in pa da se večerna ura podaljša v interesu

tistih, ki čez dan ne morejo v razstavo, po 19. uri pa bi imeli čas za obisk razstave.

— **Smrtonosen padec iz drvečnega vlaka.** V jutru te nedelje se je pred predorom Lipoglav pred Poljanami primeril do sedaj še ne pojasnjen smrtonosen padec iz vlaka. Železničar Jožef Košca je na orožniški postaji v Poljčanah javil, da je iz osebnega vlaka št. 512, ki pripelje iz Celja ob 4.08 na postajo Poljčane pred predorom v Lipoglav padel ali se drugače ponesrečil dotle še nepoznan mož. Takoj na mesto odredena patrulja je ugotovila tale zanimivi dejanski stan: Policijski stražnik Marko Šverko iz Maribora se je vozil s tajnim policistom Bogosavcem Milanom službeno v Zagreb, od koder sta v vagon II. razreda, kjer sta zadremala. Med vožnjo proti omenjenemu predoru pa je Šverko začutil, da ga je tovariš sunil z nogo, odnošno se je vanj zadel. Nato je odprl in zaprl vrata in ko Šverko pogleda skozi okno, vidi z grozo, ki je Bogosavec padel iz drvečnega vlaka, ki se je takoj nato ustavil in se je ugotovilo, da Bogosavec še živi, da pa je hudo poškodovan. Kmalu za tem vlakom dospeli tovorni vlak je vzel ponesrečenca s seboj na postajo, kjer mu je zdravnik dr. Hronovskij nudil prvo pomoč, ki pa je bila spričo smrtonosnih poškodb. brezuspešna. Bogosavčev truplo so prepeljali z avtofurgonom v Maribor.

— **Rabijaten najemnik.** V Vukovskem vrhu je 25letni najemnik Franc Šanti letos dne 20. aprila napadel svojega gospodarja posestnika Avgusta Perharja, ter mu s kolom prizadel glavo poškodbo na desnici. Zatem je Perharju še razbil vse šipe na oknih. Šanti se je moral zaradi tega zagovarjati pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča, ki ga je obsodil na 3 mesece strogega zapora.

— **Beg iz življenja.** Na Meljski cesti 67 se je v samomorninem namenu obsel 62letni upokojeni železničar Josip Drogenik. Ko ga je našla žena, je bil že mrtev. Pokojni Drogenik je že del časa bolehal in si je v trenutku duševne depresije prostovoljno končal življenje.

— **Vse krajejo.** Zasebnici Mariji Štrukelj, stanujoči na Aleksandrovi cesti 64, je izginilo z dvorišča 1500 din vredno kolo znamke »Brennabor« z evid. številko 2-25550. — Železničarju Antonu Habermanu je ukradel še neizsledeni zlikovec iz neke gostilne na Meljski cesti kovec, v katerem so bili razni predmeti v skupni vrednosti okoli 800 din. — Delavki Marjeti Pavlič je izginila na Vodnikovem trgu denarnica, v kateri je bilo 120 din gotovine. — V stanovanju posestnika Matevža Vengušta v Koških se je splazil neki tat, ki je odnesel razne obleke, čevlje in druge predmete v skupni vrednosti okoli 2400 dinarjev.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Velik uspeh letošnjega velesejma

Živahne kupčije — Več vzorno prirejenih razstav — 120.030 posetnikov

Ljubljana, 10. septembra. Jesenski ljubljanski velesejem od 31. avgusta do 9. septembra pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. je v imenu kraljevske vlade odprl ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen.

Velesejem je bil prirejen v izredno težkih razmerah. Naleč okrog nas besni vojna, industrije mnogih narodov so preurejene za kovanje orožja ali pa so padle kot žrtve tega orožja. Balkana doslej vojna vihira ni zajela in tako tudi naša država uživa mir in se trudi, da obdrži v pogonu svoje obrtno, industrijsko in poljedelsko udejstvovanje. Vojni bič pa je občutno udaril tudi nevtralne države, tako pomorske kot kontinentalne. Promet na morju je skoraj izumrl, zveza z ameriškim kontinentom in Daljnim vzhodom je čisto prekinjena. Mnogo dragocenih sirov, ki jih potrebuje Evropa za alimentacijo svoje industrije, zaradi blokade ni več dobila. Tudi del naše industrije mora zaradi pomanjkanja sirovine omejevati svoj posel.

Navzlic temu je bil velesejem dobro založen z blagom. Razstavljeno je bilo: strojna in kovinska industrija, radio in elektrotehnika, razsvetljava in kurjava, vozovi, kolesa, motorji, avtomobili, poljedelski stroji, orodje, mlini, pohištvo, sodi, pletarstvo, igrače, umje in galanterija. Pa-pir in pisarniške potrebščine, kemična industrija, živilska industrija, keramika, bižuterija, glazbila, staveni material, platneni izdelki, preproge, posteljnina, perilo, čipke in ročna dela, najrazličnejši izdelki male obrti, razne novosti.

Mnogostevilni interesi so prihajali izbirati in naročati blago ne samo iz dravske, ampak tudi iz drugih banovin. Tako so bili kupci iz Banjaluke, Beograda, Bjelovarja, Bajmoka, Bitolje, Bijeljine, Brčkega, Budimštine, Crvenke, Čakovca, Duge Reše, Drniša, Hercega Novoga, Hvara, Indije, Kaštel Starega, Karlova, Križevca, Koprivnice, Nove Palanke, Novega Sada, Otočca, Okučanov, Osijeka, Petrinje, Podusude, Prijedorja, Rume, Splita, Sarajeva, Slav. Broda, Subotice, Sr. Mitrovice, Stare Pazove, Sušaka, Tuzle, Velike Kikinde, Vrška, Valjeva, Varaždina, Vrhovine in Zagreba.

Na velesejem prihajajo kupovati, ker tu vidijo in preizkušajo razne izdelke mnogo bolj kakor drugače. Mimo tega primerjajo konkurenčne izdelke med seboj, pa je izbira in odločitev lažja.

Po drugi strani pa posamezne tvrdke svojih izdelkov same nikoli ne morejo tako uspešno propagirati kot dela to zanje velesejem. Marsikatera stroka je utrpela izgubo, ko je letošnji pomlad moral biti ljubljanski velesejem odločen. S svojim delom in pobudami pomaga velesejem našemu podjetništvu do zboljšanja razmer in prometa, obenem pa z obilno ponudbo blaga drži cene na primerni ravni. Tako pospešuje promet, ki je delo, delo pa je zaslužek. Zaradi razmer je razstavljalo to-krat le malo številno inozemcev. Tako je bil ta velesejem predstavnik našega domačega materialnega gospodarstva. Vse, kar so domača podjetja razstavila, je v svoji raznolikosti dihala moč in zdravje in utrdilo zaupanje v lastno delo in od-pornost. Kupčije so se razvijale izvanredno zadovoljivo in tako pomeni letošnji ljubljanski velesejem tudi močno okrepi-tiv domačega trga.

V vseh panogah je na velesejmu sodelovalo 533 razstavljavcev. Od teh jih je bilo 50 z nemškimi, 3 z italijanskimi in 1 s češkimi izdelki.

Velesejem si je ogledalo okrog 120.000 oseb. S svojim obiskom sta ga počastila tudi predsednik vlade Dragiša Cvetković in minister za telesno vzgojo naroda Dušan Pantič.

Posebne razstave v okviru tega velesejma so bile:

Pohištvo in stanovanjska oprema. Aktivna in pasivna obramba pred napadi iz zraka, ki jo priredi Zaščitni urad me-stnega poglavarstva v Ljubljani s sodelo-

vanjem vojnega ministrstva, banske uprave, Drž. higienskega zavoda in Gasilske zajednice v Ljubljani. Motorna in brezmo-torna letala ter modele je razstavil ljubljanski Aeroklub »Naša krila«. Zobni ten-uki so priredili ob svojem 30letnem dru-štvenem jubileju razstavo Zobna tehnika. Razstava cvetja in povrtine je bila opremljena po vrtnarskem odseku Sadržarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani. Kori-stno delo po naših vrtovih, sadovnjakih, poljih in gozdovih je ponazoril v ornitolo-ški razstavi Ornitološki observatorij v Ljubljani. Razstava perutnine, golobov in kunccev je bila v rokah Društva »Rejec malih živali« v Ljubljani. Zveza gospodinj v Ljubljani je s svojo razstavo podala smernice za prehrano v današnjih casih. Kolektivno razstavo slovenskega tujkega prometa sta pripravili Zvezi za tujski promet Ljubljana in Maribor. Folkloristična razstava Osrednjega državnega zavo-da za žensko domačo obrt v Ljubljani. Razstava slik in kipov, ki so jih poslali slikarji Ivan Čargo, Edo Deržaj, Maksim Gaspari, Olaf Globočnik, Božidar Jakac, Rihard Jakopič, Elko Justin, Franj Klemenčič, Makso Koželj, Zoran Mušič, Fran-ces Pavlovec, Maksim Sedej, Rajko Slaper-nik, Hinko Smrekar, Saša Šantel, Bruno Vavpotič, Ivan Vavpotič, Anica Zupanec-Sodnikova, in kiparji Stane Dremelj, Fran-čič, Tine Kos, Francišek Smerdu, Ivan Zajc. Organizacija je likovne razstave je bila poverjena gospodu A. Kosu, lastniku salona A. Kos v Ljubljani.

Posebno priznanje za vzorno prirejene razstave zaslužio Zaščitni urad mestnega poglavarstva v Ljubljani. Zveza za tujski promet v Ljubljani in Maribor, Društvo zoboteknikov v Ljubljani, Aeroklub »Naša krila«, Vrtnarski odsek Sadržarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani, Zveza gospodinj v Ljubljani, Društvo rejcev ma-lih živali v Ljubljani in Ornitološki obser-vatorij v Ljubljani.

Z zaključkom tega velesejma smo se poslovili tudi od starih razstavnih zgradb, ki so videle toliko snovanja slovenskega duha in dela slovenskih rok. 47 velikih razstavnih prireditev je bilo v njih v zadnjih 20 letih. Sedaj jih bodo podrli in nadomestili z novimi, modernimi zgradbami, v katerih se bo že vršil prihodnji medna-rodni velesejem od 31. maja do 9. junija 1941.

Izid nagradnega žrebanja

1. štev. 20.558: Breccelnj Angela, Ljubljana VII, Celovška c. 93, 1 brezplačna vožnja s parnikom od Sušaka do Kotorja in nazaj — I. razred, darilo Jadranske plovidbe d.d. Sušak.
2. štev. 51.981: Fincinger Fani, Perovo 41 — Kamnik, 4 dnevno brezplačno biva-nje v Splitu, hotel Ambassador — darilo hotela Ambassador, Split.
3. 20.464: Lovrenčak Julka, Malgajeva 8, Ljubljana — 5 dnevno brezplačno stan-ovanje v kopališču Palč, Park hotel, dar-ilo Mestnega poglavarstva Subotica.
4. 68.850: Kastelic Janez, Ljubljana, III. drž. realna gimnazija — 7 dnevno brez-plačno stanovanje v zdravilišču Sutinsko, darilo ravnateljstva Termalnega kopališča Sutinsko.
5. 12.123: Dobrila Edi, Lesce-Bled — 20 dnevno brezplačno zdravljenje, t.j. stano-vanje, kopeli (brez hrane) v zdravilišču Dobrna pri Celju, darilo zdravilišča Do-brna pri Celju.
6. 55.773: Franjo Herman, Senično 6, Krčevina pri Mariboru, 20 dnevno bivanje brez hrane v Banji Ilidži, hotel Srbija, darilo banske uprave Drinske banovine, Sarajevo.
7. 35.249: Klobučar Alojzija, Središče ob Dravi, 20 dnevno bivanje brez hrane v Ba-nji Koviljaci, hotel Dalmacija, darilo ban-ske uprave Drinske banovine, Sarajevo.

8. 63.881: Smrekar Karol, Ljubljana, Kamniška 20, 3 dnevno brezplačno biva-nje v Logarski dolini, gostilna Logar, dario g. Franca Logarja, Logarska dolina.

9. 19.352: Kostanjevec Meta, Ljubljana, Miklošičeva cesta 34/III, pol ducata iz-branih kravat, darilo tv. Trinom, Ljub-lijana.

10. 32.619: Martinc Franc, Lavrica 11 pri Ljubljani, 1 zaboj z 12 buteljškami iz-branega vina, darilo tv. Bruno Moser, Ze-mun, Moserova 1.

11. 33.198: Potočnik Pavla, Ljubljana, Groharjeva cesta 22, 5 dnevno brezplačno bivanje v Logarski dolini, hotel Plesnik, darilo uprave hotela Plesnik, Logarska dolina.

12. 40.049: Semolič Ana, Ljubljana, Bol-garska ulica, 5 dnevni brezplačni počitek v Rogški Slatini, darilo uprave zdravil-lišča Rogška Slatina.

13. 24.333: Suštar Pavla, Ljubljana VII, Borutova 9, 8 dnevno brezplačno biva-nje v kopališču Krapinske toplice, darilo ravn. Krapinskih topli.

14. 28.598: Terjav Marija, Ljubljana, Fugnerjeva 17/I — brezplačna vožnja s parnikom od Sušaka do Kotora in nazaj prvi razred, darilo dubrovačke plovidbe, Dubrovnik.

15. 42.843: Kaplan Franc, Ljubljana, Breg 8, 1 zaboj rogaške slatine, darilo zdravilišča Rogška Slatina.

16. 14.288: Novak Henrik, tekst. tehnik, Šmartno ob Paki, 1 zaboj rogaške slatine, darilo Zdravilišča Rogška Slatina.

17. 38.506: Tenente Angelo, Temo-Ma-ribor, pol ducata izbranih kravat, darilo tv. Trinom, Ljubljana, Miklošičeva c. 13.

18. 34.699: Dobrin A., Apihova 28, Ljub-lijana, 1 zaboj s 50 steklenicami piva, da-riilo piv. Union, Ljubljana.

19. 58.090: Ogrič Viktorija, Zagreb, Kre-šimir trg 15/4, 12 steklenic vinjaka od tv. Alko d. z o. z. Ljubljana, Gosposvetska c. 13.

20. 67.021: Vrhnovnik Ivanka, Šmartno o/S 8, p. Moste Ljubljana, 12 stekl. vinjaka od tv. Alko, Ljubljana.

21. 27.016: Samuda Viktor, Ljubljana, Celovška cesta 50 — 12 steklenic vinjaka, od tv. Alko, Ljubljana.

22. 16.448: Kalšnik Marija, Zduše 13, p. Kamnik 1 zapestna ura od tv. I. Sutt-ner, Ljubljana.

23. 18.296: Grntal Ivanka, Ljubljana VII. Kneza Kocelja 4, 1 zapestna ura od tv. Sutt-ner, Ljubljana.

24. 15.316: Rems Vida, Laško 44 pri Ce-lju, 1 zapestna ura od tv. Suttner, Ljub-lijana.

25. 12.974: Puhar Aci, dijak, Kranj, Pu-harjeva 5, 1 otroški voziček od tv. F. Bat-jel, Ljubljana.

26. 14.482: Gogala Marjan, Flavški rovt 2, Jesenice — 1 vrtna garnitura od tv. Remec Co., Duplica pri Kamniku.

27. 32.900: Kvas Martin, Retje 63 pri Trbovljah, 1 brzoparilnik od tv. Ciril Po-dražaj, Ig pri Ljubljani.

28. 69.325: Kuljiš Tonica, Ljubljana, Beet-hovnova ul. 15, 1 preproga »Mekka«, Su-botica, od tv. Moderni dekor, Zagreb.

29. 48.829: Vanovec Anton, Drenjanca, Petrovce pri Celju, 1 kolo žensko — »Pa-naxe« od tv. Ign. Vok, Ljubljana.

30. 37.748: Jelenc Marija, Vel. Lašče 100, 1 moško kolo »Standard« od tv. Splošna trg. družba, Ljubljana.

31. 39.971: Miklavčič Karolina, Poljčane, 1 moško kolo »Restas« od tv. Rehob J., Ljubljana.

32. 43.891: Avsec Josip, Starl trg pri Ra-keku, 1 moško kolo »Superbo« od tv. I. Praprotnik, Domžale.

33. 41.811: Rudl Marie, Maribor, Kej-žarjeva 12, 1 moško kolo »Standard« od tv. F. Batjel, Ljubljana.

34. 65.435: Avsec Jože, Zgornji Kašelj 22, 1 moško kolo »Wekaha« od tv. Banja J., Ljubljana.

35. 19.001: dr. Ahačič Kozma, Tržič, 1 harmonika diatonična od tv. Meinel & He-rold, Maribor.

36. 55.683: Jurkovič Angela, Ljubljana, Tyrševa 36, 1 šivalni stroj »Anker«, Po-greznjiv od tv. »Triglav«, Ljubljana.

37. 15.464: Kos Bojan, Ljubljana, Rud-nik 85, 1 radio aparat — »Eumig«, 3 cevni od tv. Radioval, Ljubljana.

38. 47.259: Nose Emilija, Kočevje 200, 1 motorno kolo NSU, Pony, od tv. Ign. Vok, Ljubljana.

39. 54.516: Tekavc I., M. Cerknica 27, p. Rakek — 1 kaseto kozmetičnih predme-tov, darilo tv. Rudolf Cotič, Ljubljana VII.

Slovinci v Ameriki

Zadnje dni junija je divjala v Sheltonu silna nevihta s točo, ki je uničila na tam-kašnjih farmah skoraj vse poljske pridel-ke. Toča je padla 20 minut. Prizadetih je tudi mnogo slovenskih farmerjev.

Zrtev avtomobilski nesreče je postal v Halbingu v državi Minnesota Artur Ko-čevar, star 30 let. Z njim se je vozil Lojze Vidmar, ki se mu pa ni pripetilo nič hu-dega. Pokojni je bil rojen v Ameriki, kjer zapušča mater, dva brata in dve sestri.

Umrli so v Clevelandu Ana Pugelj prej poročena Perušek, rojena Kos, stara 52 let doma iz vasi Hrastrne, fara Mirna peč na Dolenjskem in Rozalija Mirtelj, rojena Merhar, stara 34 let, doma iz vasi Tiha-boj, fara Sv. Križ pri Litiji. V Lorainu je umrl Miha Uršič, star 66 let, doma iz Orlake pri Krškem. V Pittsburgu Janez Seljak, star 54 let, doma iz vasi Selo pri Zireh, v Park Hillu Miha Osaben, star 66 let, doma iz Cerknice, v Bradocku Anton Zaleta, star 71 let, v Indianapolisu Jernej Stenfel, star 57 let, doma iz vasi Potovih, fara Stopiče na Dolenjskem. V Rock Springsu Anton Završnik, star 60 let, do-ma iz Stare Loke, v Strabani Stefan Gr-madnik, doma iz Trbovlje, v Lockportu Franc Pikuz, star 77 let, doma iz Škofje Loke, v okolici Witta Peter Kokalj, star 61 let, doma iz Luči pri Selcah nad Škof-ju Loko. Povožil ga je vlak. V Girardu Marija Klešnik, stara 69 let, v Girardu Janez Pavlinec star 58 let, v Little Fallsu Karol Marovšek, star 64 let, doma iz Slo-venjega Gradca, in v Chicagu Franc Go-lob, ki se je obesil, pa ameriški listi ne poročajo, kaj ga je poglavo v smrt.

Iz Radeč

— Narodno gledališče v Ljubljani pride k nam v goste v nedeljo 15. septembra zvečer in uprizori znano igro »Lopovščine«, ki jo je spisal dr. Makso Snuderl in je imela povsod velik uspeh, zato vlada tudi pri nas veliko zanimanje za to go-stovanje.

— Lutkovno sokolsko gledališče. Poro-čali smo, da se je pred kratkim ustanovilo v Radečah sokolsko lutkovno gledališče, ki je z velikim uspehom gostovalo v so-boto in nedeljo na Zidanem mostu.

Proslava kraljevega rojstnega dne. Za kraljev rojstni dan se je naše mesto ovilo v državne trobojnice, ki so plapolale raz vsako hišo. Ob 9 je bila v župni cerkvi slovesna maša, katere se je udeležila šol-ska mladina z učiteljsvom, državnimi uradi in razna društva. Zelo veliko Radečanov je ta dan pohitelo k odkritju spomenika kralja Aleksandra I. v Ljubljano. Nekaj Sokolov je bilo pri teh svečanostih tudi v krogih.

— Draginja narašča. Pri nas so se živ-ljenjske potrebščine zelo podražile. S pod-ražitvijo najnujnejših življenjskih potreb-ščin pa so najbolj prizadeti nižji sloji, ki nikakor ne zmorejo visokih cen in jim za-radi tega preti splošno pomanjkanje ter glad. Bela moka je po 6 do 7 din, meso se je v soboto podražilo zopet za 2 din ta-ko, da stane govedina 16 din, slanina pa 20 din. — Oblasti so te din popisale za-loge moka pri trgovcih z namenom, da bi se prehitro ne podražila. Kaj pomagajo taki lokalni ukrepi, ko pa so morali naši trgovci plačati blago po nezasišano visokih cenah. Umestno bi bilo, da bi oblasti stopile na prste pravim krivcem draginje, finančnim mogočnikom, družbam in karte-

lom, ki do mozga izkoriščajo naše bedno ljudstvo in mu s tem odvzemajo pravico do življenja.

— Hude radijske motnje. Že nekaj dni imamo pri nas zopet hude radijske motnje, ki včasih popolnoma onemogočajo vsak sprejem. Radijski naročniki se stalno pri-tožujejo in to upravičeno. Naročnino mo-rajo redno plačevati, toda sprejema nima-jo. Naprosamo pošto direkijo v Ljublja-ni, da napravi v tem pogledu že končno red, sicer bomo primorani odpovedati na-ročnino na radijske aparate.

SPORT

Bratstvo: Olimp 4:1 (1:1)

V drugem kolu slovenske nogometne lige sta se v nedeljo popoldne v borbi srečala imenovana nasprotnika. Olimp je to pot prvokrat nastopil na vročih jesenskih tleh.

Moštvu sta nastopili v naslednji postavi: Olimp: Ložar, Koželj, Petelinček II, Hmel-nica, Korazija, Muhovec, Petelinček I, Než-mah, Ceter, Kožuh, Marinko.

Bratstvo: Brun, Ban, Knific, Razinger, Zavrl, Crnobori, Marn, Abram, Ropret, Ivanišević, Janežič.

Gostje iz Stajerske so se pokazali kot odlični borci, najlepša pa je bila njihova ožja obramba in Ceter v napadu. Moštvo je v prvem polčasu držalo dobro odprto igro in so si ustvarili nekaj zrelih pozicij pred golom Bratstva, ki pa si jih niso znal izkoristiti.

V prvem polčasu je Bratstvo dalo prvi gol v 15. minuti, ki ga je zabil Marn. Iva-nišević pa v lepem strelu z glavo najde pot do nasprotnikove mreže. Igra se je nato zelo poživila, vendar se rezultat ni spre-menil tik do konca prvega polčasa, ko se nenadoma pojavi na 16 m pred golom Bratstva Ceter, ki strelja ostro na gol. Brun z boksanjem brani v prečko, vendar se zoga odbije od njegove roke v gol.

V drugem polčasu je Bratstvo takoj v začetku močno pritisnilo ter tako situacijo držalo v svojih rokah skoraj do konca dru-gega polčasa. Šele v 30. minuti zabije Janežič iz daljave 20 m ostro ter zoga obtiči v kotu. Stanje je 2:1 za Bratstvo. Doma-čini so nato še bolj pritisnili ter stalno ob-legali gol Olimpa, toda obramba gostov se je dobro držala. V 32. minuti je zabil gol zopet Janežič, v 39. minuti pa Marn. Stanje 4:1 za Bratstvo. Marn je tik pred koncem zabil še en gol, ki ga pa sodnik ni priznal zaradi ofside pozicije. Olimpijci so medtem ustvarili še nekaj kočljivih pozicij pred golom Bratstva, vendar niso mogli zaradi energične obrambe Bratstva doseči več ko častni gol iz prvega polčasa.

Pri Bratstvu je bil v obrambi najboljši Knific, v krilih se je odlično držal Zavrl, ki je imel v Razingerju najboljšega pomoč-nika. V napadu se je z dvema goloma iz-kazal Janežič. V odločilnih trenutkih se je dobro izkazal Marn na desnem krilu in tudi Ivanišević. Domačini so zasluženo zmaga-li. Lahko bi rekli, da bi mogli doseči še boljši rezultat, če bi prav izrabili vse šanse.

Tekmo je dobro vodil g. Zimmerman iz Ljubljane.

V predtekmi je ljubljanski »Korotan« zmagal nad rezervno Bratstva v razmerju 5:1 (3:1).

Iz Zagorja

— Zanimiv večer. V soboto 14. t. m. bo pri nas zanimiv večer. Narodno gledališče v Ljubljani pride gostovat z dr. Snuder-lovimi »Lopovščinami«, s katero žanjejo ljubljanski igralci povsod velike uspehe. Zagorjani, ne zamudite te prilike, oglejte si jih.

Sorzna poročila

Curih, 10. septembra. Beograd 10, Pariz 9.85, London 17.54, New York 439.25, Mi-lan 22.20, Madrid 40, Berlin 175.50.

R. P.:

Bela vrana

To je znana stvar, da postane mož, ki pretirano hvali lastno ženo, ob vsaki ugodni ali neugodni priliki, kmalu smešen. Toda ne morem si pomagati: moja Kitty je po-osebljena mikavnost. Vsaka beseda iz nje-nih koralnih ust je med, vsaka kretnja po-osebljena privlačnost. Pokažite mi dražet-nejše bitje od moje Kitty.

Prosim namreč za prijazno prizaneslj-i-vost, če odkrito priznam, da še vedno ljubim svojo ženo, čeprav sva poročena že tri leta, kakor sem jo ljubil prvi dan po po-roki in da živiva v nepretrznih medenih tednih. Med nama dvema je naimanjši ne-sporazum, spor ali preprič neznanja stvar. Isto velja za prizore trmoglavosti, krčevi-toga joka ali celo omedlevice iz preizku-šenega arzenala žen, kakor sišim. — Bog varuj!

Nedavno je imela moja Kitty rojstni dan — kolikar? To ve razen njenih staršev samo ona, kajti meni delikatnost ne do-voljuje zanimati se za to. Toda nekaj dni prej je bila moja dolžnost poskrbeti za pri-merno darilo, saj sem vzoren mož. Toda kaj bi ti kupil? Nič pametnega mi ni prišlo na misel. In tako sem nekdo po obedu než-no pobožal ročico svoje drage Kitty in ji dejal kar tako mimogrede:

— Čuj Kitty, ti si prava zakladnica pa-metnih idej. Svetuji mi. Neki gospod, mi-mogrede rečeno moj dober znanec, si je belil glavo z vraščanjem, kako bi najlepše izkazal pozornost svoji ženi ob rodbin-skem slaviu in ker mu ni prišlo na misel nič pametnega, se je obrnil name za na-svet... Kar tako med trgovskimi posli se je spomnil na to. Meni pa tudi ni prišlo takoj na misel nič primernege... Kaj bi svetlovala ti, srček moj?

— Aha, rodbinska proslava. — se je za-smejala moja Kitty lokavo. — Poznamo to! In takoj ti povem, dragi Rihard, da zadeva ni tako enostavna. Treba bi bilo v prvi vr-sti vedeti, kakšne vrste je ta rodbinska proslava in vsaj malo od blizu poznati že-no tvojega znanca... Vedeti bi bilo treba, ali je mlada ali stara, lepa ali grda itd. Povem ti pa takoj: če bi šlo slučajno za-me... No, nikar ne delaš osepelga obraza. — požgala me je od brado, ko sem na-pravil odklonilno kretnjo — vem, da ne gre zame, toda pravim samo tako pogojno: če bi šlo zame bi mi bilo naliubše darilo — bela vrana.

Pomislite prosim! Bela vrana! To me je osupnilo. Prvi hip niti vedel nisem, kaj bi odgovoril. Šele čez nekaj časa sem si o-po-

mogel od presenečenja in dejal počasi:

— Toda Kitty, srček moj, kaj ti pa pride na misel? To je prav tako, kakor če bi hotela modrinjo z neba ali škorkljo, ki nosi otroke...

Prekinila me je zelo odločno, položila mi je ročico na usta in ponovila:

— Nobenih razlag niti izmikanih, vztra-jam na beli vrani.

— Toda dušica, Kitty, bodi mi vendar pametna — sem poskusil ugovarjati v hudi zadregi. Kolikor vem belih vran sploh ni, to je samo plod človeške domišljije. Zgodi šaljiv pojem, s katerim se označuje nekaj neobstoječega, neizpolnivega in kaj vem kaj še... — In kar potiti sem se začel pri tej razlagi.

— Nič ni neizpolnivega ženo ljubčemu možu, če naj izpolni željo bitja, ki mu zadržuje, da ga ljubi. — se je odrezala mo-ja Kitty s sumljivo hladnim glasom. — Vi-dim, da me ne ljubiš več. Nikar ne taji tega, ti grešni izdajalec!

— Kaj ti pa pride zopet na misel! Saj veš dobro, da si moj edini zaklad. — In poskusil sem objeti jo. Toda naletel sem slabo. Potisnila me je od sebe in zašepeta-la:

— Žal je med nama konec vseh intim-nosti.

In ko se nisem zmenil za to, me je pah-nila od sebe, kakor še nikoli v treh letih zakonskega življenja.

— Proč, gospod! Ne dotikajte se me! Sploh ne razumem zakaj ste me vzeli, ko me ne ljubite in ko iščete vse močote pre-tveze, da bi vam ne bilo treba izpolniti moje želje... Ah, faz nesrečnica, kaj sem dočakala od moža, ki sem mu dala vse!

— In verjemite mi ali ne, zaplakala je tako bridko, da so se meni solze zalile oči. Stal sem pred njo kakor ponarjen. Slednjič sem si pa toliko opomogel, da sem odgo-voril:

— Dragica, prepričam te, kako veliko krivico mi delaš, kako se motiš o meni. Vsako tvojo željo sem doslej izpolnil in izpolnil bom tudi to. Prav kar sem se spomnil, da je na pragu tvoj rojstni dan. Če želiš dobiš zanj belo vrano.

Mrki obraz si je kakor po čudežu zjas-nil, kakor da je zlasto solnce posilalo na viharju na nebu. Burno me je objela in me zasuša s poljubi.

To bi bilo torej dobro, toda kako naj izpolnim svojo obljubo? Napačil je njen rojstni dan. K obedu sem prišel s krasnim šopkom in silno utrpajočim srcem. In de-jal sem:

— Draga Kitty! Na današnji pomembni dan, ob obletnici tistega dne, ko mi je do-

brl stvarnik, sam ne vem pred kolikimi leti poslal tebe. Ti želim vse najboljšel! — Ko sem jo pa hotel objeti, mi je nastavila šopek.

— Počakaj, ne tako hitro. Kje je pa ob-ljubljena bela vrana?

In Kitty je napravila razočaran obraz, kakor da krasnega šopka sloh ne vidi.

— To sem vendar jaz, jaz sam! sem od-govoril pogumno. Mož, ki po 3 letih zakon-skega življenja še vedno ljubi svojo ženo, prenaša vse nene muke in je pripravljen izpolniti vsako njeno željo, na naj bo še tako vihrava, tak mož je vendar svoje vr-ste bela vrana.

— O ti prebrisane! Pa si mi jo le zago-del. — In sama me je objela.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklitci, izjave beseda din 1— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo

Gibraltar in njegova zgodovina

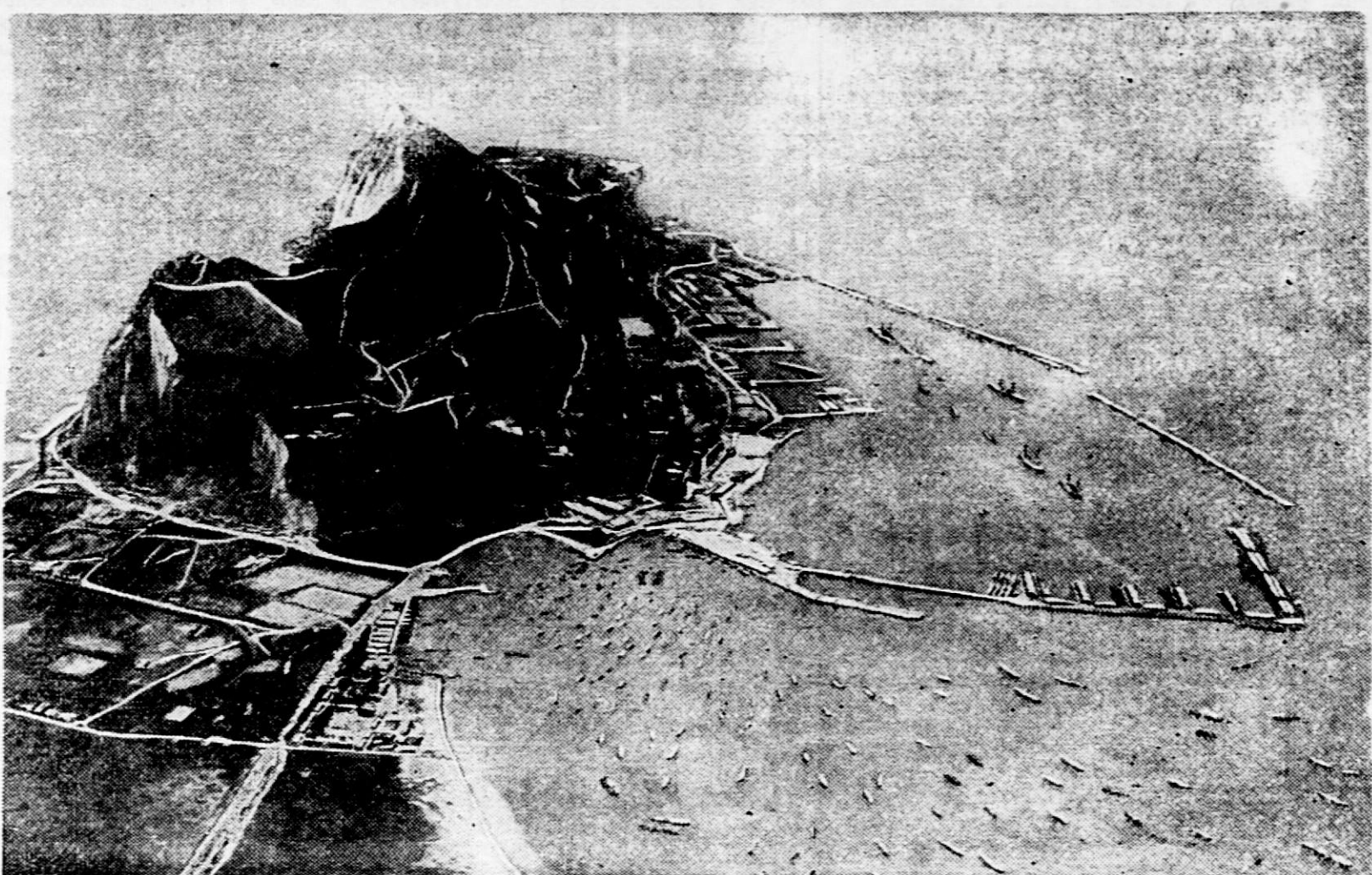
Več milijard so že zabili Angleži v gibraltarske skale, da bi napravili iz njih nepremagljivo trdnjavo

To ime, ki ga zdaj tako pogosto čitamo v zvezi z vojno proti Angliji, označuje predgorje v najjužnejšem delu španske pokrajine Andaluzije. To je ogromna skala, štrleča navpično iz morja nad Gibraltarsko morje z Atlantiskim oceanom. Skala je 425 m visoka in 4,5 km široka. Enako strmo pada tudi proti severu, zlasti proti vzhodu. S špansko celino jo veže samo 3 km dolg in 2 km širok pas naplavljenega peska, tako zvana nevtralna tla. moleča le malo iz morja. Gibraltarska ožina s povprečno globino 100 m, je ob zapadnem vzhodu široka 37, pri vzhodu pa 20 km. Najožji kraj med tema dvema koncema je širok samo 13 km.

Vse predgorje Gibraltarja s površino 446 ha so izpremenili Angleži v mogočno trdnjavo, izredno važno za promet po Sredozemskem morju. Gibraltar je prišel v angleške roke leta 1704. Angleži so ga utrdili tako, da so zgradili več galerij drugo na drugi. Na manj strmih zapadnem pobočju predgorja, tam, kjer preide skala po nižini k morju, se razprostira terasno zgrajeno mesto Gibraltar, ki pa ima samo eno glavno cesto in nekaj strmih stranskih ulic. Zgrajeno je po angleškem vzorcu, ima velike trgovske hiše, več katoliških cerkev, dve protestantski cerkvi, tri sinagoge in eno alko-holne pijače, je Gibraltar v mirnem času zasedeno pristanišče ladij, čijih potniki kupijo mnogo cenenejših blagov. Okolica mesta je okrašena z umetnimi parki, ki so jih morali zgraditi v skalah, da so bili stroški temu primerno visoki. Prsti so morali prepeljati iz španije ali celo iz Anglije. Ab vznožju skale je več kapniških podzemnih jam. Gibraltarska posebnost so opice, živeče na skalah okrog trdnjave. To so edine prosto živeče opice v Evropi, ki pa žal izumirajo, čeprav jih skrbno negujejo in križajo z drugimi, da bi ovesčala njihova kri.

Gibraltarska skala je bila znana že v najstarejših časih in sicer pod imenom »Calepe« kot eden izmed dveh Herkulovih stebrov, za katerima se je v starem veku končal svet. Drugi stebel je bila skala Avila na afriški obali pri Ceuti. Rimljani so ustanovili na gibraltarski skali kolonijo Julia Calpe. Ko so v letih 710 in 711 pristali v Gibraltaru Mauri med svojim vpadom v Španijo, je ustanovil njihov vojskovodja Tarik tu utrjen grad. Po njem so Mauri imenovali tudi goro: Gebel al Tarik — Tarikova gora. Tako je nastalo ime Gibraltar. Gibraltarski grad, stojič še zdaj na prvotnem mestu, so zgradili Mauri leta 1149. Leta 1302 se je posrečilo kralju Ferdinandu II. Kastilskemu izrgati Maurim to važno trdnjavo. Toda že v februaru 1332 je sin maroškega cesarja Abu Melik po 16 mesečnem obleganju z lakoto prisilil posadko, da se je vdala.

Se istega leta in sicer 1349 je Alfonz XI. Kastilski zamen poskušal polastiti se trdnjave. Leta 1410 se je polastil Gibraltarja Jusuf III., kralj Granadski. Leta 1438 za vladjo Johana II. so Španci zamen naskakovali Gibraltar s suhega in z morja. Šele leta 1462, za vladjo kralja Henrika IV. je vojvoda Medinski in Sidonski Guzman po dolgem obleganju iztrgal grad Mavrom. S tem je prišel Gibraltar v roke Kastilske krone. Leta 1802 je pa prišel pod špansko krono. Karel V. je dal stare trdnjave obnoviti in razširiti. Dela je vodil inženjer Speckel iz Strassburga. 25. aprila 1607, je napadel gibraltarsko pristanišče holandski general Jakob Heemskerck in uničil tam zasedeno špansko brodogradnjo. Med vojno za špansko dediščino se je pojavilo 21. junija 1704 v gibraltarskih vodih angleško brodogradnjo pod poveljstvom admirala Rooka, in izkrcalo na obalo 1800

mož. Angležem se je posrečilo 4. avgusta z nenadnim napadom osvojiti trdnjavo. Poskus markiza Villadoriasa polastiti se Gibraltarja z napadom 10.000 Špancev in Francozov s suhega se je izjalovil deloma zaradi mogočnih utrd, deloma pa zato, ker je pravočasno prispela na pomoč obleganec angleško holandska flotila in sicer 12. novembra 1704. Naskakujoče Španci in Francozi se sicer podpiralo 24 ladij admiral Poyeza, pa tudi to ni pomagalo. Drugi poskus združene francoske in španske vojske pod maršalom Tesse v marcu 1705 se je končal s porazom španskega brodogradnjo pod poveljstvom admirala Pontisa v gibraltarskem pristanišču.

V aprilu 1706 je proglasila angleška kraljica Ana Gibraltar za svobodno pristanišče. Utrechtski mir leta 1713, je prisodil Gibraltar Angliji, ki je potrošila pozneje vsako leto povprečno 40.000 funtov sterlingov, da bi napravila nepremagljivo trdnjavo svoje trgovine na Sredozemskem morju. V letih 1720 in 1727 so Španci zamen poskušali polastiti se Gibraltarja. Angležem so ponudili zanj 2 milijona sterlingov toda njihova ponudba je bila odklonjena. Leta 1729 se je morala Španija s sevilsko pogodbo odpovedati vsem zahtevam glede Gibraltarja. Zadnji španski poskus polastiti se te važne trdnjave, je bil v letih 1779. do 1782. Gibraltar je branil takrat general Elliot. V začetku je bilo naskakujočih 14.000, branilcev pa 5.000. Od aprila do konca maja 1781. so izstrelili oblegajoči 56.760 topovskih krogel in bomb, ki so sicer izpremenile mesto v kup razvalin, na utrdah so pa povzročile le malo škode. Pač je pa general Elliot z drznim izpustom 2.000 mož v noči od 26. na 27. novembra 1781 uničil položaj špan-

skih baterij in malone razdejal špansko taborišče. Šele v marcu 1782 se je Angležem posrečilo steti obleganje s tem da so dobili po morju nove čete in živila.

Navzlic temu pa je Bourbonški dvor v aprilu 1782 sklenil nadaljevati obleganje s podvojeno silo. Vodstvo obleganja je bilo poverjeno osvajaču Minorke vojvodi Erilomu, ki je prispel v taborišče z 8.000 Francozi v maju 1782. so jeli Španci po načrtu francoskega inženjerja d'Arcona postavljati pri Algecirasu plavajoče baterije, ki so štele približno po 300 topov in ki naj bi same kljubovale bombam iz oblegane trdnjave. Toda njihov napad 9. septembra ni dosegel zaželenega uspeha. Ko je pa 12. septembra prispelo združeno francosko špansko brodogradnjo, obsegačoe 38 vojnih ladij, pod poveljstvom dona Joulisa de Cordova je stalo nasproti Gibraltaru na morju 47 velikih vojnih ladij, 10 plavajočih baterij in mnogo manjših ladij, na suhem je pa stalo 200 velikih topov in 40.000 mož brojske vojske.

Posadka Gibraltarja je štela komaj 7 tisoč mož. Toda vsi napor naskakujoče vojske so bili zaman in ko je prihitel trdnjavi na pomoč z brodogradnjo admiral Howe so zavezniki po težkih izgubah proti koncu novembra opustili obleganje. Mir 1783 je prisodil Gibraltar Angliji. Vse poznejše vojne so se Gibraltarja ognile in Anglija je porabila dolgo dobo miru, da je zgradila Gibraltar v trdnjavo, ki se zdi še danes nepremagljiva. Veliko je seveda vprašanje, kako bo z Gibraltarjem, če ga začne naskakovati z najmodernejšimi bombniki. Toda Angleži so najbrž tudi na to že pripravili ali pa se vsaj pridno pripravljajo.

sultanove besede: Njegovo Veličanstvo se čuti zelo počaščen, da more pozdraviti zastopnico ameriškega naroda.

V zahvalo prijetno presenečene Američanke za nepričakovano vladarjevo laskavost je pa prevedel v turščino takole: Trgovka zahteva za demante milijon piastrov.

— To je prevedel — je odgovoril sultan. — Njegovo Veličanstvo vpraša, če ste prvič v našem mestu? — je prevedel paša sultanove besede.

— Da, prvič sem v njem in vaše mesto me je naravnost očaralo — je odgovorila Američanka.

— Pravi, da jih ceneje ne more dati — je prevedel paša njene navdušene besede. — Vprašaj jo torej, koliko zahteva za ogrlico s turkizi? — je dejal sultan.

— Njegovo Veličanstvo vpraša dali ste že videli mošeje? Če jih še niste, vam rad da vodnika.

Globoko zahvalo za to počastitev je prevedel paša tako, da zahteva trgovka za ogrlico šeststo tisoč piastrov. Ta nezasišana cena je spravila sultana ob vso potrdljivost: To je nesramnost, je zakričal, — da mi ta ženska takoj izgine izpred oči! — Njegovo Veličanstvo izraža svoje zadovoljstvo, da vas je moglo pozdraviti — je prevedel tolmač sultanove besede.

S tem je bila avdiencia končana. Američanka se je globoko priklonila in odšla vsa srečna. Dosegla je bila svoj cilj da je prišla k sultanu in govorila z njim. Nikoli pa ni zvedela, da je v resnici igrala vlogo nesramne trgovke z dragulji.

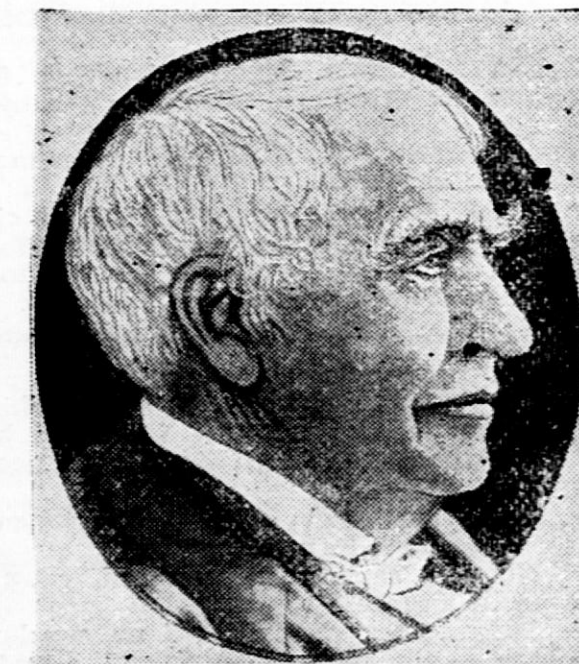
Barve proti nervoznosti

Da vplivajo barve na človeka, je splošno znano. Dolgo se je govorilo o tem, da zelena ali modra barva človeka pomirita. Družinskim očetom so svetovali: ali se pogosto pripravljate z ženami? Dajte si zobe poslikati modro ali zeleno, pa bo prepričanje, kajti tak drži in je še posebno nevarna, ker vzbuja ljubosumnost. Zakonski mož, ki bi sicer ne videl nič slabega v tem, da je žena veselo kramljala z njegovim prijateljem, bi takoj pobesnel ob misli na to, čim bi stopil v žolto poslikano sobo.

Zdaj svetujejo zlasti živčno bolnim ljudem, naj bodo previdni pri izbiri barv. Melankoliko mpirporočajo rdečo barbo, ki človeka razveseli. V rdeči obleki možki ne more hoditi in z rdečilo tudi ne more pisati v pisarni. Tako mu preostaja samo rdeč nos tovariša, ki naj se melanholik čim večkrat ozre nanj. Nervoznim ljudem, podvrženim duševni depresiji, priporočajo vijoličasto barvo. Če je zakonski mož potr, naj kupi ženi novo obleko vijoličaste barve. Paziti pa mora seveda, da potem, ko dobi od šivilje račun, ne postane še bolj potr. Za normalne ljudi je najbolje menjavati zeleno z modro barvo.

Edisonov kinetoskop

O Edisonovem kinetoskopu in njegovi poti po svetu piše Hans Traub v svoji knjigi »Ko se je začelo filmati« Edisonov kinetoskop je bil prvi »filmski« aparat, ki je v raznih deželah seznanil javnost s tekočim fotografskim trakom, ki ni tekel po platnu, temveč po projekcijski skrinjici. Kinetoskop so javno pokazali v maju l. 1893. v Brooklynskem inštitutu, istega leta na svetovni razstavi v Chicagu, v panoptiku bratov Hallandov, v aprilu leta 1894 pa v New Yorku na Broadwayu neke sobote zvečer, kjer je vrgla vstopnina 153 dolarjev. Še istega meseca je bilo za zabavišče na Broadwayu dobavljenih 10

kinetoskopov. Leta 1894 so kinetoskop pokazali v Londonu in ob koncu istega leta v Parizu na bulvarju Poissonniers. V marcu 1895 je bil kinetoskop velik dogodek v Berlinu, kjer so ga pokazali v Castanovem panoptiku.

V poletju 1895 so prvič videli kinetoskop tudi Dunajčani. V januarju 1896 je

prišel v Gabrielov panoptikum v Münchenu, od maja do jeseni je bil pa razstavljen na obrtni razstavi v Berlinu. Trak kinetoscopa je obsegal 600 slik, povezanih med seboj kot enotno dejanje brez začetka in konca. Leta 1894 piše o tem neki novinar:

Namesto, da bi se isti prizori ponavljali v neskončnost, vidi gledalec pred seboj cel humorističen ali komičen prizor. Najbolj znani med temi »filmi« je bil trak, izdelan leta 1893 pod naslovom »V baru groteska« in »filmi«, ki ga je leta 1895 izdelal Alfred Clark, ravnatelj Electric and Musical Industries Ltd« v Londonu pod naslovom »Usmrtilitev kraljice Marije Škotske«. Ti »filmi« so bili omogočeni samo zaradi perforiranih fotografskih trakov, ki jih je rabil Edison in jih leta 1891 prijavil patentnemu uradu. Svoj sprejemni aparat je nazval Edison kinetograf, ljudje so ga pa nazvali kinetoskop.

Beseda o žeji

Žeja. latinsko sitis je neprijeten občutek v ustih, ko se usta zaradi pomanjkanja sline posuše in nastane potreba za nadostatek odstraniti. Tako opisuje nekdo v začetku 18. stoletja žejo. Moderna veda je pa temeljiteje proučila ta pojav in prišla do zaključka, da žeja ne tiči v izsušenem grlu. Ne da se tudi pojasniti s pomanjkanjem vode v telesu. Pač se pa začne ob stalni vročini ali delu ter pri stalnem in povečanem izhajevanju neznatna količina krvi v rasi »kri večati. To draži gotove živce in močganski privesek, ta pa draži še druge živce. Tako pride draženje do ustne dupline in posledica tega je žeja.

Proti žeji imamo mnogo sredstev. Stari rimski filozofi so priporočali nastavit si kelih na usta, pritisniti jezik k dnu in privaditi se tako samozatejevanju. Najboljše sredstvo proti žeji je pa primerna tekočina. Evropa ima studence, reke in jezera. Voda je pri nas nekaj samo ob sebi umevnega in žeja sezonska zadeva treh poletnih mesecev. Kaj je treba piti? Sladoled ali led hladita, toda žeje ne moreta ugasiti. Evropej, živeči v tropskih krajih, priporočajo baš nasprotno — vroč neslajen čaj z limono. Vroč čaj izravna našo toploto z okolico in ohladiitev pride s povečanim potenjem potem, ko smo se napili vročega čaja. Razen tega dobi telo s citronovim sokom vitamin C, čigar pomanjkanje povzroča pamladno mahadravost in ki pomaga človeku do svežitve.

Pivo nam ne pomaga ugasiti žeje, ker ista kot rečeno ni posledica vode. So primeri, ko ima telo mnogo preveč vode in vendar čuti človek hudo žejo. Prebivalstva pušče pijo moka tudi vročo pijačo. Torej vročino proti vročini in pri tem sadne soka, bogate na vitaminih, to se zdi najboljšo sredstvo proti žeji po tisočletnih izkušnjah ljudi, ki se leto in dan bore z vročino.

Zgodovina razglednice

Zanimiva je zgodovina razglednice. Še preden so začeli razglednice izdelovati v serijah, je že imala za seboj kso življenja. Serijska izdelava se je pričela tik po izumu litografije po A. Senefeldnu. Razglednica pa še daleč ni bila tako razširjena, kakor pozneje, ko se je razvilo in izpopolnilo tiskarstvo. Prvotno je bila večinoma ročno delo, s katerim so bakro- in lesorezi ter slikarji čestitali svojim znancom. Njeno poslanstvo se pa ni izpremenilo, razglednica je postala takorekoč predmet sedanje porabe in na to razširjenost se najbolj jeze zbiralci umetniških predmetov, ker se je njihovo polje delovanja s tem nekoliko skrcilo. Tiskanje razglednic pa zbiralske strasti ni ukinilo, temveč jo je samo razširilo. Njih kult je dosegel tudi naše kraje in je predhodnik filatelije.

Prvo razglednico je baje izdelal in spravil v promet dvorni knjigotržec v Oldenburgu A. Schwarz 16. junija 1870. Nazval jo je »Mobile Korrespondenzkarte«. Na prvi razglednici je bil naslikan kanonir. Toda šele l. 1875, je izdal isti knjigotržec prvo serijo razglednic. Bilo je 25 pogledov na razna nemška mesta in poslopja. Poštna uprava je zavzemala prvotno do te tiskovine odklonilno stališče in zahtevala za razglednice enako pristojbino kakor za pisma. Šele pozneje je to stališče izpremenila, ko so se razglednice tako razširile, da so prinesle poštni upravi nov vir večjih dohodkov.

ČE POSPRAVLJA MOŽ

— Še nikoli nisem našla stanovanja v takem neredu kakor letos, ko sem se vrnila s počitnic.

— Kako to?

— Pred mojim prihodom je moj mož pospravil v stanovanju.

RAZIKOVOALEC

— Da, gospa, tri leta sem živel med ljudožrci.

— Oprostite gospod razikovoalec, ker tega nisem vedela, se boste morali zadovoljiti samo s telečjo ali svinjsko pečenko.

— Mislila sem, da ga ljubim v mraku, na obali, zvečer, ko luna ne sveti, njega, Bertranda, draga soproga. Toda bil je črni duh pekla, ki se je bil skril za njegov obraz, da bi mi tako oznanil njegovo smrt.

In ponavljala je zadnje besede:

— Toda bil je črni duh pekla.

— Umolkn! nesrečnica! Dovolj je tega! Ne prepevaj več ... je zaklical vstopivši mož.

Te besede je bil izgovoril brez gneva. Toda obraz slaboumne nesrečnice se je skrivil od groze. Kriknila je, potisnila od sebe kup mrež in zbežala iz izbe.

Markiz je ostal sam z Mathurino.

Njegov pogled je srečal še vedno jasne in živahne starkine oči. Toda zdelo se mu je, da je ta zelenkasti pogled edina življenjska iskra v košenem nagubanem obrazu. Starka se je zdel nadnaravne starosti. To ni bilo več živo bitje, bil je privid pesnika, ki sanja o tem, kako bo simboliziral starost.

Mathurina se je vzravnila pred prišlecem.

— Kaj delate? Poberite se markiz de Valcor, — je vzkliknila, izgovarjajoč njegovo ime z nekim posebnim naglasom.

— Čujte me, mati Gaelova, — jo je rotil markiz. Ali je bil to, še vedno neustrašni pustolovec, gospodar Valcorie, neupogljivi velmož, ki se je obračal k nji s tem precej mehkim glasom, k nji, stari siromašni kmetici?

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roma

O, kako jo je ljubil nekoč, ne da bi si upal povedati ji to, ker jo je smatral za nedostopno! Kako se je bila razvnela strast v njem, ko se mu je zdelo, da odkriva usoda njegovo preteklost. Treba je samo, da se jo polastiš s svojo pomočjo, blaznež! In trikrat blazen je bil vsa leta svojega molka, še takrat, ko je mogel, ko bi jo lahko zahteval kot svojo lastnino — njo to čisto in ponosno lepoto ... Toda izpregovoril je že prepozno.

Ta vihar čustev, nad in obžalovanja, razvnet še bolj ob pogledu na grad de Ferneuse, je preprečil markizu spomin na mrtvo ženo, ko se je vrnil v grad de Valcor, kjer naj bi ga vse spominjalo na njo.

Michelino je to zelo neprijetno zadelo. Razdalja med očetom in hčerjo je postala tako še večja. Michelina je odšla v sobo svoje matere, ki je ni odprla od dneva, ko jo je markiza zapustila, odhajajoč jeseni v Pariz. Zaklenila se je v nji, da bi

uredila in razpostavila vse po mizah in predalčkih razpostavljene drobnarije. Vsak predmet ji je prikladal v spomin to ali ono navado nje, ki je ni bilo več med živimi. Michelina je poljubila zdaj ta, zdaj oni spomin na svojo mater. Molila je in plakala vse prvi dan svojega bivanja v gradu Valcor. Prispela sta bila zgodaj. Takoj po prihodu se je moral grajski posvetiti sprejemom. Prinesli so mu račune, prišli so ga pozdraviti njegovi volilci, čakale so ga tudi brzojavke in pisma iz Amerike. Naglo jih je odpiral. Bila so poročila o uspehih v pridobivanju kavčuka. Renaud je brezbržno mrmral predse številke: 175.000, 200.000.

Potlej je pa izpremenil glas in se vprašal glasneje, čeprav je bil sam: Kaj za to ... Kaj to pomeni? In srdito je zmečkal papirje.

Odprl je drugo kuverto.

Nič od Mathiasa ... Nič. To je nerazumljivo.

Pozvonil je, vrata so se odprla in zunaj se je zaslišal šepet čakajočih ljudi.

— Odslovite in osedlajte konja, — je naročil slugi.

— Oprostite, gospod markiz ... toda, — je začel sluga.

— Ste razumeli? Storit, kar sem vam naročil! — ga je prekinil markiz de Valcor, ne da bi ga hotel poslušati.

Poklical ga je za nazaj, ko je bil odšel.

— Kaj se je gospoda vrnila v grad de Ferneuse?

— V grad de Ferneuse? — je ponovil sluga presenečen nad nenadnim vprašanjem in markizevim glasom.

— Da ... morda grofica?

— Pričakujejo jo. In grofa Herveja tudi.

— Ali je še ni v gradu?

— Ne še, gospod markiz, toda pričakujejo ju vsak dan.

— Dobro, osedlajte torej konja in recite jim, da pred jutrišnjim dnevom nikogar ne bom sprejel.

— Kdo ga nam je tako izpremenil? — so mrmrali potem služabniki, videč, kako se oddaljuje jezdec, ki je bil pognal konja v galop, še preden je imel grajska vrata za seboj.

To vprašanje je pa ostalo brez odgovora.

Nekdo je pripomnil:

— Zares, markiz ni več tisti, kakor je bil.

Potem sta pa spoštovanje in brezbriznost kmetov zavezala jezike. Sicer pa kako krikniti, kar se ni dalo izraziti s krikom?

Markiz je krenil po cesti proti Conquettu. Jahal je iskrega žrebca, pogled uprt tja daleč na morje, na skale, manj divje od izgledov njegove duše. Prispel je do stezice, speljane proti zalivku, kjer je stala Gaelova hišica. Previdno je razjahal konja in ga vodil za seboj na uzdi.

Hišica, počrnela od časa in vremenskih nezdod se mu je zdelo tiha in pusta. Privezal je konja k plotu, krenil čez vrtnice in prijel za kljuko.

Vrata niso bila zaklenjena. Vstopil je.

Doma sta bili obe ženi, Mathurina in njena snaha — Nedolžna. Le ta je krpala svoje večne mreže mrmrajoč sama pri sebi o tožno pesem, glasečo se po smislu:

Orijent — večno tajinstven, večno razgiban!

Krvave borbe, vstaje, upori na dnevnem redu! Kdo jih povzroča, odkod imajo ljudje orožje? — Kdo ima koristi od neprestanih nemirov? Krasi francoski film, ki se godi pod vročim afriškim solncem, v kraji, kjer se bijejo baš sedaj krvave bitke!

ZELO AKTUALNO, NAPETO IN IZREDNO ZANIMIVO!

KINO MATICA, tel. 22-41. Ob 16., 19. in 21. uri.

BAR JUGA

BAR DU SUD
Charles Vanel,
Dolly Davis,
Tania Fedor,
Jean Galand
PREMIERA!
DANES

Tržič v miniaturi

Trg, njegove zanimivosti in njegova slikovita okolica

Ljubljana, 10. septembra. Nekateri bi hoteli imenovati Tržič slovenski Zlin, češ da je njegov razvoj podoben zlinškemu; dobro razvito čevljarstvo je bila podlaga za industrijsko izdelavo čevljev. Ko pa obiščeš Tržič, vendar nimaš vtisa, da si v kakršnem koli Zlinu, niti v slovenskem ne. Da, Tržič ima lepo tovarno čevljev in še večjo tekstilno tovarno, kar opaziš, čim si zapustil postajo. Toda dolina je tako ozka in vse je tako majhno v primeru s predgorjem na levi in desni, da se vprašuješ, kje je prav za prav Tržič. Kmalu ga zagledaš, ko napraviš kratko pot po ozki cesti, ki ima pa vendarle nekaj hodnika. Ta cesta, ki drži od postaje v mesto, je pa v Tržiču še najširša. Ko stopiš čez most nad Bistrico, si že v pravem mestu; cesta se nekoliko razširi na levo in desno, ob nji se vrste miniaturne nadstropne hišice strnjeno, brez vsakega regulacijskega reda — to je Glavni trg.

V resnici je tudi ta trg miniaturn, v pravem tržičkem merilu. Njegova širina ni niti dovolj za moderno cesto. To je v resnici ozka, lahko bi rekli, prava mednarodna cesta, saj drži proti Ljubljani in državni meji. Težko si razložiš, kako se v Tržiču srečujejo avtomobili. Na Glavnem trgu bi menda še šlo, toda kako je mogoča vožnja po vijugasti Ljubeljski cesti, ki je tu in

tam le kakšne tri korake široka? Vse se zdi tako starinsko, kakor da so bile te hišice — nekatere so od tal do vrha pokrite s prahom — sezidane vsaj v 18. stoletju. Toda letnice na portali pričajo, da so te hiše zidali šele ob koncu prejšnjega stoletja. Ob spodnjem koncu Glavnega trga kaže puščica, da se cesta odcepi na Bled. Nekaj časa moraš iskati, kje se prav za prav odcepi, tako ozka je ulica; na križišču te ceste se lahko srečata le dva kolesarja, kako se pa srečujejo avtomobili, najbrž ne vedo niti sami Tržičani. Sicer pa zdaj ne vidiš nobenega avtomobila. To ima tudi svojo dobro stran, kajti zdaj so Tržičani sprevideli, kako dober zrak imajo. Čez Ljubelj se zdaj nihče ne vozi. Cesta zdaj lahko služi pešcem za sprehajalno pot. Na nji jih ne motijo mnogo niti kolesarji. Lepše sprehajalne poti si pa tudi ne moreš želeči od te proti Sv. Ani.

S tem pa že prehajamo na področje tujeskega prometa. Pri nas skušamo spraviti sleherni kraj v zvezo s tujskim prometom in razumljivo je, da ne more biti niti Tržič izjema. Toda, četudi prideš v Tržič ob najlepšem vremenu, v delavnih ali nedeljskih, ne opaziš skoraj nobenih sledov po tujskem prometu. Domačini si ogledujejo posebno radovedno obiskovalca kakor belo vrano. Če pa gost zaide v eno izmed gostiln, ki

so tudi miniaturne kakor vse v Tržiču, ga vendar ne opazijo tako hitro. V gostilnah sede ob nedeljah delavci, ki imajo v Tržiču večino sprido precej razvite industrije. Lahko se ti pripeti, da sedi v gostilni po celo uro, preden te opazijo. Zveč tudi, da nobenih gostov niso pričakovali, ker so pripravili kosilo samo za stalne goste.

Potem si ogledaš tržičske znamenitosti. Če ne omenimo nobene druge, moramo omeniti vsaj mestno hišo, ki ima na dvorišču pokrito tržnico, seveda miniaturno, toda če bo imela Ljubljana sorazmerno tako veliko, bomo tudi lahko zadovoljni. To je bilo treba omeniti, ker mesto Tržič pred leti ni imel niti svoje občinske hiše in so bili mestni uradi v najetih prostorih. Sicer ima Tržič celo vrsto elektrarn, a nobene občinske, tako da mora mesto kupovati električni tok od zasebnika. Zaman tudi vprašuješ po mestnem kopališču. Sicer ima Tržič dovolj vode, Bistrica in Mošenik. V tej vodi se tudi lahko pošteno ohladiš, kajti Bistrica je v resnici bistra in hladna ko planinska reka.

Kakor je krasna pot proti Ljubljani, tako mora biti dolinski turist, ki se spreha v promenačnih čevljih, zadovoljen tudi s potjo ob Bistrici navzgor proti Bornovemu kraljestvu. Tja drži pot iz Tržiča po Cerkevni ulici, ki je na nekaterih mestih tako ozka, da se kmečki voz s težavo prerije skozi. Cesta ob Bistrici zunaj mesta pa tudi ni mnogo širša, da se vozovi ne morejo srečavati. Ker po nji dan za dnem vozi les iz neizpranih Bornovih gozdov, je promet urejen časovno enosmerno; zjutraj vozijo les navzdol, popoldne se vračajo. Soteska, ki je ena najlepših pri nas, se imenuje Dolina, in preden prispješ — približno uro hoda — do Borna, do Puterhofa, obstaneš večkrat v strmenju nad bistriškimi kaskadami, skalnatimi stebri in stenami ob prehodu spodnje doline v zgor. naposled se pa lahko ustaviš tudi v malem naselju s krasno lego (Dolina), kjer najdeš celo gostilno, a kjer tudi ne pričakuješ nobenih turistov. Tu ljudje žive od lesa in od delavskih zaslužkov, zato naj izletnik prihaja povsod pozniško, ne da bi pričakoval gostoljubja. Bolj je gostoljubna narava kakor ljudje in brez posebne sreče te tudi gostoljubno premoči, da se vračaš vesel proti Tržiču in sedeš na miniaturni tržički vlak.

Lepo je bilo v Beli Krajini

Drugi belokranjski praznik je dosegel nepričakovano velik uspeh

Ljubljana, 10. septembra. Na drugi belokranjski praznik je odprl Putnikovo poseben vlak iz Ljubljane v Metliko mnogo izletnikov. Tam jih je na kolodvoru pričakovala domača godba z občinstvom. V dolgem spredu smo odkorakali v mesto, ki je bilo vse v zastavah. K radostnemu razpoloženju je mnogo pripomoglo krasno vreme. Omogočeni so bili izleti na vse strani. Ljubljancem so zlasti izbrali lepo priložnost, da so se šli hladit v udobno urejeno kopališče na Kolpi. Na obsevnem veseljem prostoru je bilo vse pripravljeno za sprejem in pogostitev izletnikov. Izvrstna belokranjska črna in belo vino sta vabila prijatelje dobre kapljive. Veselo so plapolali ognji, na katerih se je pekla slastna pečenka.

tudi istrskim narodnim podobne pesmi. Vrhunec sporeda je bil nastop Metličanov tako po številu nastopajočih kakor tudi po nastopu samem. Tudi tu se je odlikovala med drugimi pevka vodnica, Metliški spored je obsegal igre, kolo, most, rešetca itd. Bil je tako odličan, da so želi sodelujoči pristočno burno pohvalili občinstva.

Narodni ples — metliški most

S tem je bil drugi belokranjski praznik zaključen. Občinstvo je hitelo na veselico in zasedlo obširne prostore. Zaigrale so godbe. Plesi, ki smo jih videli, so tako lepi in svojstveni, da bi se jih morali tudi drugod po Sloveniji učiti. Ti plesi zahtevajo vztrajnost, gibčnost in lepo držo telesa. Prireditev je bila brezhibna, Belokranjecem se enkrat čestitamo na nepričakovanem lepem uspehu njihovega drugega praznika.

Resolucija mlinске industrije

Ljubljana, 10. septembra. Na vsedravnem zborovanju mlinске industrije iz dunavske, moravske, vardarske, drinske, dravske in banovine Hrvaške v Beogradu je bila sprejeta tale resolucija: 1. V interesu preskrbe mlinov s pšenico je treba normalizirati pogoje za odkup pšenice po uredbi v vseh krajih. Sprejme se na znanje izjava, da začne Prizad v ta namen pristojno odkupovati pšenico na vseh tržičih določene glavnega proizvajalnega področja, po potrebi pa tudi na drugih. Da naj se na drugih področjih prve potrebe glede pšenice krijejo iz krajevnih zalog. Da bo Prizad potem dal za druge kraje preko ravnateljstva za prehrano pšenico iz suficitarnega področja. Da bo za pasivne in zdaj izjemoma deficitarne kraje določena cena pšenice po pariteti Novi Sad toda tako, da konkurenčna sposobnost mlinov v suficitarnih in drugih krajih ne bo motena zaradi določanja omenjene paritetne cene. Da lahko mlinska podjetja individualno ali potok svoje poslovne zadruge postopno aprovizirajo ustanove poedinih občin, mest in srezov za moko, kakor je postal Diporja za vrbsko banovino. 2. V svrhu začetka dela po uredbi z dne 9. t. m. je treba odrediti tipe moke. Prav tako je treba določiti cene moke po

Bojanci — dekljsko kolo

Popoldne so se jeli zbirati na slavnostnem prostoru na tisoče. Belokranjski praznik so otvorili Črnomajci, ki so nam pokazali zelenega Jurija in kolo-most. Slečilo so jim skupine Adlešiči, Bojanci, Dragatus, Predgrad, Preroka, Stari trg in Vinica. Vse skupine, v katerih prevladujejo svatovska kola, so izvrstno izpolnile svojo nalogo. Posamezni plesi, ki jih spremljajo

Zeleni Jurij

sodelujoči s petjem ali s svojo domačo godbo, so izredno zanimivi v vsakem pogledu ter so deloma samosvoji, obredni, pa tudi zelo živahni. Poudariti moramo lepo petje zlasti vodnic. Starotržani so zapeli

uredbi na temelju stroškov proizvodnje. To določanje ne sme biti generalno za vso banovinsko področje, obstoječe iz proizvajalnih, suficitarnih in pasivnih krajev, temveč je treba upoštevati poedine kategorije krajev.

3. Od 100 kg pšenice kvaliteta 76 ks, hi v redu sprejete za mletje po uredbi bodo mlini jemali 10% bele in 70% krušne moke, ostalo so pa otrobi no tehnični ureditvi mlinov.

4. Da se sreska načelstva usposobijo za posle po uredbi, je treba zahtevati od notranjega ministra, naj nujno namesti tri diplomirane pravnike za vsak dotični srez.

5. Odrediti zastopništvo stroke kot sodružnika v vseh vprašanih prehrani pri Prizadu, Diporisu in Uradu za kontrolo cen v Beogradu kakor tudi pri bankih upravah ter sreskih in mestnih načelstvih.

6. Glede vseh drugih vprašanih se skupščina strinja s polasnili, ki jih je objavilo in jih bo še objavilo Združenje mlinске industrije v Beogradu.

Razkopana cesta

Novo mesto, 9. septembra. Lani jeseni so pričeli lotensko cesto v Novem mestu razširjati in klanec zravnavati ter so jo na daleč razkopali in napravili za komaj prehodno pri velikem prometu na tej cesti, kjer leži tudi mestno pokopališče, katero meščani radi obiskujejo. Vsi smo bili mnenja in pričakovali smo, da bodo dela na cesti pospešena in preureditev čim preje končana; a temeljito smo se zmotili. Sredi poletja, ob najugodnejšem delovnem času, so čez noč prenehali s delom z izgovorom, da je pošel kredit in pustili razkopano cesto, da je vožnja po njej, posebno v temnih nočeh, skrajno nevarna, peš hola pa v vsakem vremenu naporna, ob deževnem pa kar nemogoča. Vprašamo se, čemu so razdrili cesto, če ni bilo sredstev za izvršitev del? Ali so sploh začeli delati tja v en dan brez proračuna? Jeseň se bliža in z njo za dela na cesti neugoden čas, delo na razkopani cesti tisti mesta pa še vedno miruje. Gotovo ni to prikupen in ugleden prizor za tučca, ki potuje po naših krajih.

Glede na važnost in varnost cestnega prometa in na naš ukiel v sološnem, pričakujemo, da se dela na cesti nemudoma nadaljujejo in do zime končajo, ker bo cesta v sedanjem stanju po zimni neprevozna in neprehodna.

Tatvine

Ljubljana, 10. septembra. Tudi včeraj ob zaključku velesojma je poltvoja prejela več prijav o predrznih žeparjih, ki so imeli vse te dni očitno prav dobro žetev. Kriminalni organi so sicer aretrali med velesojmom šest znanih žeparjev, a mnogim se je posrečilo odnesti pete. Marija Klemenčičeva iz Ljubljane je prijavila, da se ji je v gneči pred glavno pošto, ko je čakala na tramvaj, približal neznan mlajši moški, ki ji je ukradel iz ročne torbice usnjato denarnico, v kateri je imela 1634 din.

Še hušje smolo je imel pred glavno pošto Viktor Devetak. Tudi on je čakal na tramvaj, in ko se je v gneči rnil na voz, mu je nekdo posegel v notranji žep suknjice ter mu izmaknil usnjato listnico s 3000 din.

Občinska tajnika Valentina Jugoviča iz Marenberga se je lotil tat v Wolfovi ulici, kjer je ogledoval izložbo. Tat mu je posegel v notranji žep suknjice in mu ukradel listnico, v kateri je imel približno 700 din, potni list in več računov. Konra-

du Finku iz Celja se je že v vlakcu približal v gneči mlajši neznanec, ki se ga je nekaj časa sumljivo tical. Ko je Fink izstopil iz vlaka, je opazil, da je neznanec izginil, z njim vared pa tudi njegova listnica, v kateri je imel 600 din ter vozni listek. Najbrž isti žepar je olajšal za listnico tudi Rudolfa Pauka iz Maribora. Pauk je imel v ukradeni listnici razen 600 din še velesojmalno legitimacijo ter povratno vozno karto.

Ivana Kmetičeva, stanujoča v Aleševčevi ulici v Sisku, je prijavila, da je oni dan nekdo vlomil v njeno stanovanje. V spalnici je prebrskal vse omare in ji odnesel zlato zapustnico v obliki veržice, zlat poročni prstan, zlat prstan z vdelanim kamnom, dva para novih ženskih nogavic in nek drugih predmetov. Kmetičeva je vlomilec obkodoval za okrog 1400 din.

V nedeljo popoldne je bilo vlomljeno v

stanovanje dentista Franca Radovana v Franciškanski ulici. Tat je odprl vrata s ponarejenim ključem, ni pa prišel v sobo, ker je bil najbrž prepozen in zato tudi ni ničesar odnesel. Iz stanovanja na Zaloški cesti 127 je nekdo ukradel Mihaelu Emersiču uro budiko, vredno 150 din in dva blca.

Aloja Riharja in Leopolda Dovjaka je tat ukradel na travniku v Mestnem logu. Kosila sta otavo in sta, ker je bilo vroče, odločila pod drevo suknjico, telovnik ter dve pleteni jopici. Odločena obleka, vredna okrog 500 din, je postala plen opreznega tatarja.

Na policiji se je zglasil tudi Ignac Grlec, doma iz ljubljanske okolice in prijatelj, da mu je žepar ukradel v tramvaju med vožnjo od glavne postaje do kolodvorov zlato obrobljeno uro ter zlato veržico in skupni vrednosti 1200 din.

Kako naj se omejuje obratovanje v podjetjih

Ne gre samo za to, ali je omejitev utemeljena, temveč tudi za to, kako naj se izvede, da posledice ne bodo prehude

Ljubljana, 10. septembra. Na žalost je spet nekako aktualno omejevanje obratovanja, kakor v letih najhujših gospodarskih kriz. Ker je omejevanje obratovanja oziroma redukcija delavskega preč socialen, gospodarski in naroden problem, je Delavska zbornica v imenu vsega slovenskega delavstva sestavila predloge o postopanju pri omejevanju obratov.

Postopek pri omejevanju obratov doslej v naši državi ni bil urejen. Prepričeno je lastniku podjetja, v kakšnem obsegu obratuje, skri ali prekine obratovanje v svojem podjetju. Edina obveza, ki jo zakon nalaga lastniku, je prijava borzi dela, ako odpusti več ko 5 delavcev.

Na obratovanju posameznega podjetja ni zainteresiran samo lastnik podjetja, marveč tudi delavci, država in njene edine. Zaradi tega je nujno potrebno, da pri omejevanju obratovanja vsaj delno odločajo tudi delavci in ostali interesi. Pri omejevanju obratovanja ne gre samo za to, ali je omejitev utemeljena, temveč tudi zato, kako naj se omejitev izvede, da ne bo imela preveč hudih posledic, in kako je poskrbeti za tiste, ki bodo zaradi omejitve morebiti ostali brez dela na cesti.

Zaradi tega naj se uredi postopek za primer omejevanja obratovanja, ki naj velja za vsa rudniška in industrijska podjetja. Uredba naj bi vsebovala v glavnem sledeča določila:

1. Ako žele podjetja svoje obratovanje za več ko 14 dni prekiniti ali pa stalež svojih delavcev in nameščenecv z enkratnim odpustom za nad 10% zmanjšati, morajo javiti ta ukrep pristojni banki upravi 14 dni prej.

2. Ako so zmanjšala podjetja s postopnim odpuščanjem v teku meseca stalež svojega delavstva tako, da so izplačala kljub nezmanjšani mesečni tarifi za nad 10% manjši mesečni iznos delavskih in nameščenecvskih mezd kakor prejšnji mesec, morajo javiti banki upravi zmanjšanje obratovanja po zaključku meseca.

3. Teh prijav ni treba podajati onim obratom, ki prekinjajo iz sezonskih razlogov redno svoje obratovanje.

Prijavi o prekinitvi obrata morajo podjetja predložiti gospodarsko poročilo z dokazi, zakaj je ukinitev ali omejitev obratovanja potrebna, statistiko zaposlenega delavstva, iz katere mora biti razvidno število delavcev posameznih kategorij ter njih družinsko stanje in načrt redukcije,

v katerem se mora že upoštevati zaščita socialno šibkejših.

V podjetjih, kjer obstojajo izvoljeni delavski zaupniki, je podatke in poročila podjetja predložiti tudi starejšim delavskim zaupnikom, da stavijo morebiti svoje predloge.

Po prejemu prijave podjetja odredi ban posebnega pooblaščenca, ki prouči, ali so redukcije gospodarsko nujne in ali je podjetje upoštevalo socialno šibkeje. Banov pooblaščenec zasliši podjetnika in predstavnik delavstva ter skuša doseči s podjetjem sporazum o morebitni spremembi redukcijskega načrta po socialnih vidikih, o prispevku, ki ga pri nara podjetje odpuščenim delavcem za njih vzdrževanje med brezposelnostjo, in o zopetnem sprejemu odpuščenih delavcev v primeru zopetne razširitve obratovanja.

Ako banov pooblaščenec ni dosegel s podjetjem sporazuma, izda ban odlok glede zopetnega sprejema delavcev, pripada tem delavcem odškodnina v višini dveh mesečnih prejemkov.

Ako se podjetje brani izvršiti odlok glede zopetnega sprejema delavcev, pripada tem delavcem odškodnina v višini dveh mesečnih prejemkov. Pri odmeri odškodnine se smatra kot obtežila okolnost, ako je podjetje s prejšnjim nadurnim delom omejitev obratovanja samo povzročilo. Proti temu odloku je dopustna pritožba na ministra za socialno politiko in narodno zdravje v teku 14 dni. Proti odloku ministra za socialno politiko nadaljnja pritožba ni dopustna. Pravomočni odloki so izvršni in ni dopustna nadaljnja pritožba na upravno sodišče ali upravni svet.

Ako je podjetje opustilo prijavo o omejitvi obratovanja in redukcijah, izda ban odlok, da mora podjetje izplačati redukcionalnim delavcem prispevek za vzdrževanje odpuščenih v teku brezposelnosti v višini dveh mesečnih prejemkov.

Ako bi podjetje nameravalo popolnoma prenehati z obratovanjem, čeprav ni tehničnih razlogov, sme postaviti minister za trgovino in industrijo na predlog bana pristojno upravo, če to zahtevajo javni interesi.

Reorganizacija obrtniških združenj

Ukinjenih 92 združenj, ostalo 32 skupnih in 14 strokovnih, o 11 odločitev še ni padla

Maribor, 9. septembra. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo je na podlagi razpisa banke uprave z dne 2. avgusta 1940 odredila, da morajo ukinjena združenja v teku desetih dni izročiti ves svoj arhiv, zlasti pa imenike članstva, pomočnikov in javence, nadalje vse svoje premoženje v roke uprave Skupnega združenja obrtnikov, kateremu so pripojena. V nadaljnjih desetih dneh skliče predsednik Skupnega združenja skupščino, da si izvoli novo upravo. Iz tega zborničnega odloka sledi, da je bilo ukinjenih 92 združenj, ostalo pa neukinjenih 32 skupnih združenj in 14 strokovnih, razen tega je še 7 mesarskih, 3 pekarskih in Združenje brivcev v Ljubljani, za katere končna odločitev še ni padla. Kakor je ukinitev združenj nalezela na velik odpor in nezadovoljstvo v obrtniških vrstah, pa tudi največja odločba zbornice zadeva na težave v izvedbi. Najmanj 80 odstotkov od 92 ukinjenih združenj je vložilo tožbe na upravno sodišče v Celju, ki pa do danes še ni niti v enem primeru izdalo svoje odločbe. Vložitev tožbe pri upravni sodišču ne zaдрuže sicer pravomočnosti odločb o uki-

nitvi, vendar bi bilo umestneje, da bi se bilo počakalo na rešitev pri upravni sodišču vloženih točb. Dalje bi bilo treba pri obstoječih skupnih združenjih urediti pisarne, da bi moglo njih poslovanje vršiti v redu.

Ukinjena združenja, ki so vložila tožbe pri upravni sodišču, so prosila bansko upravo, da se z likvidacijo počaka do izdaje razsodb upravnega sodišča. Zadeva likvidacije in priključitev k skupnim združenjem nikakor ni tako nujna, da bi se mogla v tako kratkem roku pravilno in v redu izvršiti. Pomisliti moramo, da imajo ukinjena združenja svoje lokale, ki jih je treba odpovedati, dalje tajnike, ki so uslužbeni in jim je kot takim treba odpovedati šestdesedensko pred koncem tromesečja. Kakor vemo, se vse to zdaj ni izvršilo. Pravilno bi bilo, da bi se bil stavlil rok za priključitev ukinjenih združenj skupnim združenjem z dnem 1. januarja 1941. dotlej pa naj bi združenja izvršila v redu in po zakonu svojo likvidacijo. Čudimo se, da zbornica odreja v obrtniških zadevah vse tako lahko in brez pravega preudarka.

Iz Slovenjega Gradca

Sport. V nedeljo 15. t. m. bi moral igrati v Mariboru proti Rapidu SK Slovenj Gradec. Kakor pa se govori, klub ne bo nastopil v letošnjem prvenstvu, ker je večina igralcev ali na orožnih vajah ali pa prestopila k SK Slovenu Gustanj. Uverjeni pa smo, da bo klub kljub temu nastopil in ne bo delal kakor doslej, da ni nastopal v prvenstvenem tekmovalstvu. V primeru pa, da klub nima dovolj igralcev, naj zaprosi, da se tekma preloži, dokler se igralci ne vrnejo.

Konj smrtno poškodoval hlapca. V Misljuni je se pripetila v soboto popoldne na skednju veleposelnika in tovarnarja dr. Arturja Pergerja teška nesreča, katere žrtev je postal 36letni hlapec Založnik Alojz. Založnik je pripeljal na skedenj voz sena; hotel je konje izpreči in jih gnati v stajo, pa ga je konj brenil v trebuh in mu prizadel težko poškodbo. Ponesrečenec je oblezel na mestu, kjer ga je našel njegov tovariš. Prvotno so menili, da je udarec lažji, ker pa se je hlapecovo stanje poslabšalo, so ga poneli odpeljati v bolnico, kjer so zdravniki takoj izvršili potrebno operacijo. Stanje ponesrečenca je brezupno. Zdravniki se trudijo, da mu rešijo

življenje in tako ohranijo ženi moža, mladoletnim nepreskrbljenim otrokom pa očetca.

Smrtna nesreča

Celje, 10. septembra. V ponedeljek popoldne se je pripetila v Selcah na cestnem križišču Dramlje-Ponikva—St. Jurij ob južni železnici teška nesreča, ki je zahtevala človeško življenje. Posestnikov sli Franc Škerl iz Razbor pri Dramljah se je peljal s kolesom k zdravniku v St. Jurij. Ko je prispel do železnice, mu je privozil nasproti drug kolesar. Trčila sta drug v drugega. Škerl je padel znak in si zlomil tlinik, drugi kolesar pa v breg in je dobil le lažje poškodbe. Škerl je čez pet minut izdihnil. Na kraj nesreče je prišla komisija, ki je ugotovila dejanski stan. Truplo ponesrečenca so odpeljali na nje-gov dom.

Iz Trbovelj

Nov grob. Po dolgem trpljenju je preminula ga. Anica Pettko, rojena Pleškovič, v 38. letu. Pogreb blage pokojnice bo v torek popoldne o 16. uri, iz mrtnišnice na farno pokopališče.

Maribor med najdražjimi mesti v državi

S podražitvijo sočivja in mleka so najbolj prizadeti revnejši sloji — Potreba strožjih ukrepov

Maribor, 9. septembra

Obiskovalci mariborskega živilskega trga so dnevno deležni novih presenečenj. Splošno dviganje cen vsem živim živilom, potrebnim za preživetje, je podražilo tudi cene blaga, ki se prodaja na dnevnem trgu. Mariborske gospodinjice, posebno one iz srednjih in revnejših slojev, so prvotno zmerno podražitev sprejele z neko pretrpetljivostjo, njih ogorčenje pa vzbujajo v zadnjem času dejstva, da so pričeli nekateri prodajalci in prekupevalci tudi na živilskem trgu brezvestno navijati cene. Dnevno se na trgu ponavljajo rubrike, ko gospodinjice upravičeno dajejo glasno izraziti svojemu nezadovoljstvu. Saj pa je njih razburjanje tudi upravičeno, posebno v primerih, ko cene nekaterim najbolj potrebnim živilom, ki jih je na trgu v izobilju, skačejo kot barometer v aprilu.

Poudariti je treba, da ima večina gospodinjic, ki prihaja na trg že iz leta in leta, vso svojo omejeno vsoto za nakup živil, ki se prodajajo na trgu. Se pred sedanjo draginjo je bilo vedno dovolj tarmanja zaradi nezadostnih prejemkov, predvsem javnih nameštencev in delavstva. Že takrat so se morale gospodinjice omejevali na res najnujnejše, da je družina vsaj za silo shajala s pitnimi družinskimi proračuni. To omejevanje, ki je pogosto zadovalo tudi vedno lačne želodce doračajočih otrok, pa je v zadnjem času prešlo že v pravo stisko. Na splošno so živilske cene v zadnjih mesecih narasle že za preko 50 odstotkov, medtem ko je bilo povzeto prejemkov, predvsem državnih nameštencev skoraj brezpomembno. Delavstvo pa je ob vsem tem doletelo še znižanje v obliki skrajšane delovnega časa in celo katastrofalne redukcije. V našem mestu prevladuje delavski in uradniški življenjski, ki je odvisen od zaslužka od danes do jutri. Malo jih je med njimi, ki so si utegnili v stabilnejših razmerah prističiti kakšen dinar za rezervo v sedanji draginji. Večina tudi nima sorodnikov na deželi ali pa lastnih vrtov in njiv, ki bi omilili pomanjkanje; navezani so torej le na zaslužek. Ta pa že davno ne zadostuje več in ne more biti več govora o kakem pritrgovanju, ker je sedanja draginja obsojala vse te na do-

besedno življenje in stradanje. Draginja in vse nevarnosti, ki se pojavljajo z njo, so jih našle neprimerno in žal tudi brez pomoči. Cene se diktirajo brez ozira na levo in desno, nihče nima v računu, da ob takih razmerah ni več možno omejevanje, kot bi to radi nekateri dosegli in prikazali, ampak da vlada po naših meščanskih družinah že pravo pomanjkanje. Pravijo, da je živil še dovolj na razpolago. Tudi mi pravimo tako, le da je treba se spomniti, da so na razpolago le onim, ki so dovolj petični, da si jih lahko privoščijo. Uradniški in delavski sloji pa je zadnje čase nabava vseh vrst živil že itak onemogočena.

Mestni in kmečki človek sta se že od nekdaj gledala postrani, nikoli ni bilo pravega razumevanja za medsebojne težnje. Drug v drugem sta videla izkoriščevalca. Tokrat pa meščani upravičeno zavajajo kmetom, ki jih sedanja draginja ni udarila v toliko meri kot meščane. Kmet ima pretežno del živil doma, pridelal jih sam. Posebno letos, ko se je zaradi vojnih dogodkov že vnaprej predvidevala draginja, so se utegnili kmetje dobro preskrbeti s vsem potrebnim. Saj je znano, da so si mimo izvanrednih posevkov koruze, pšenice ter nasadov krompirja oskrbeli tudi zadostne količine oljnega semena ter si večina vrzeli nadobitočno število prašičev. Draginja jim torej vsaj pri živilih ne bo mogla prav do živga. Prav zato vzbujajo mnogo nevolje dejstva, da se skušajo oni, ki prinašajo odvisne pridelke na trg, okoristiti s sedanji labilnimi razmerami in to na račun najbolj prizadetih. Pod izgovorom splošne dragine, se postavljajo poljubne cene, ki včasih niti približno ne odgovarjajo stvarni vrednosti in še manj denarni zmogljivosti najširših slojev kupujočih. Človek se ne more dovolj načuditi visokim cenam na mariborskem živilskem trgu, ko pa je znano, da je mestno zaledje glave produkcije vsakodnevnih živil na prvem mestu v Sloveniji. Kljub temu so nekatera živila občutno dražja od onih na ljubljanskem ali celo zagrebškem živilskem trgu! Kar nerazumljivo je, za primere postavljeno, kako visoko ceno je dosegla zeljenjava in zgorodne sadije, da ne govorimo o mlečnih izdelkih, čeprav letos za pašo in

krmo ni sile. Da, Maribor je danes drago mesto, kljub temu da je uradno pristoje v drugi draginski razred. O tem vedo največ povedati državni nameštenci!

Sicer pa se vrnimo k našim gospodinjicam, ki jih vidimo dnevno vse zaskrbljene med stojnicami. Njihov položaj je težak: doma je številna družina, denarnica stisnjena in kamor se ozrejo, povsod — draginja. Res, težko je gospodinjiti! Kdo bi jim zameril, ko se razburjajo nad vsem: nad prodajalci, nad vojno, vlado, draginjo in ne nazadnje nad tržnim nadzorstvom, ki registrira odnosno določa dnevne cene. Te so že itak precej višje od nekdanjih, a zaradi pomanjkljivosti določb in nadzorstva se še to omalovaljuje. Namreč s strani prodajalcev in posebno še pri vrstah blaga, ki se prodaja na kupačke in kose ter pri perutnini. Pri teh kupcih je kontrola težavnejša, kar umoji prodajalci spretno izkoristiti. Ob dnevi, ko na trgu res primanjkuje, se vse vrste živil, pa gospodinjice, posebno imovitejše, pripomorejo, da navijalec cen raste greben. V takih primerih se blago drago preplačuje.

V zgoraj navedenih dejstvih se razmere za kupujoče sloje iz dneva v dan slabšajo. Posebno zdaj na jesen, ko za živila ni stiske, se razmere nečeno prav nič zboljšati. Protidraginski odbor ne dosega nikakih uspehov, zato bo res najboljšje, če ustrežne znani resoluciji, ki zahteva nje razpust. Vso protidraginsko akcijo naj tudi na našem živilskem trgu vzame v roke mestno poglavarstvo ter samo določi cene, ki bodo odgovarjale kupni moči najširših plasti občanov. Poveča naj se tudi nadzorstvo in poostre kazni, ki bodo brezvestne prodajalce prislile k spoštovanju določenih cen in odredb. Predvsem pa naj bi se izločilo vse prekupevalce — spekulante, ki zadnje čase mnogo vplivajo na porast cen. Besedo pri pobjanju draginje na trgu pa imajo tudi gospodinjice same. S samim prekanjem in tarmanjem se ne da doseči ničesar. Gospodinjice naj vsako prodajo živil po prekoračenih cenah takoj javijo tržnemu nadzorstvu, če pa bo treba, naj se pa organizirajo v pardnevno bojotko trga. Ugodne posledice gotovo ne bodo izostale!

v stroj 19letni ključavničarski pomočnik Marko Pajman iz Maribora, ki mu ga je stroj odtrgal prste na desnici. — Na Tržaški cesti je neki kolesar povozil 5letno delavčev hčerko Ano Jegličevico, ki je došla poškodbe po vsem telesu. — V Kamnici je padel s kolesa 23letni Ervin Kores, ki je obeležal z zlomljeno levoico in poškodbami na glavi. — S skednja je padel in obeležal z zlomljeno levo nogo 43letni vinčar Martin Pavlič s Slivniškega Pohorja. Vsi ponesrečenci se zdravijo v mariborski bolnici.

— Sokol Maribor I poziva vse telovadce članstvo, naraščaj in deco, da se prične redna telovadba v soboto dne 14. t. m. po starem telovadnem urniku. Konec prijav 30. t. m. Na poznejše prijave se ne bomo ozirali. Strogo obvezno za vse pripadnike telovadnega članstva. Bratje in sestre v telovadnici zbor. Zdravo! Uprava in načelnikstvo.

— Sportne vesti. Mariborski Rapid je gostoval v nedeljo v Ptuj, kjer je odigral prijateljsko nogometno tekmo proti SK Ptuj, ki se je končala z rezultatom 5:5. V Ptuj je istega dne gostoval tudi SK Slovan iz Guštanja, ki je bil v prijateljski tekmi poražen od SK Drave v razmerju 0:2 (0:0). V nedeljo 22. septembra bodo na tezenskem dirkališču velike medkulbne motociklistične in avtomobilske dirke, ki jih bo priredila motosekcija Slovenskega avtomobilskega kluba v Mariboru.

— Članstvo Sokola Maribor matice. Vse telovadce članstvo Sokola Maribor matica obvešča, da se prične redna telovadba v ponedeljek 9. septembra. Tako člani kakor članice ter naraščaj in deco (moška in ženska) se pozivajo, da redno obiskujejo telovadnico v določenih dnevih in jih napolnijo do zadnjega kotička. Starše, pripadnike sokolstva, posebno tiste, ki se doslej še niso zavedali, kaj je njihova dolžnost, pa prosimo, da pošljijo svojo deco v sokolske vrste, sami pa naj s svojo prisotnostjo pomnože vrste starejšega oddelka. Obračamo se tudi na vse trgovce in obrtnike, da pošljejo svoje vajence in vajenke v sokolske telovadnice, da si bodo okrepili svoje telo in duha v blago njih samih in domovine. — Vse telovadce opozarjamo, da bo konec meseca javni nastop vseh oddelkov. Bratje in sestre, dokažimo, da smo vredni člani velike sokolske družine. — Zdravo!

— Bratoževa razstava karikatur je bila tudi drugi dan dobro obiskana. Zanimanje za izredno razstavo pa še narašča, ker so najboljši propagatorji zanjo dosedajni občidli. Razstava se je medtem nekoliko pomnožila. Prav na novo je prirala zelo posrežena karikatura po Mariboru znanega novinarja vegetarijance, ki ga je Bratož v nedeljo kar med razstavo v manj kot pol minute skiciral, a že popoldne je bila karikatura, primerno kolorirana, v vrsti drugih razstavljenih na ogled. Ta kakor reče- no zelo posrečeni poskus je bolj priporočila naš že iznešeni nasvet, da naj se podobni poskusi odnesejo že mojstrski izvršetki kar med razstavo v dvorani nadaljevalje. Priporočljivo bi bilo tudi, da se premajhne številke zamenjajo z večjimi, bolj vidnimi, in pa da se večerna ura podaljša v interesu tistih, ki čez dan ne morejo v razstavo, po 19. uri pa bi imeli čas za obisk razstave.

— Smrtonosen padec iz drevega vlaka. V jutru te nedelje se je pred predorom Lipoglav pred Poljčani primeril do sedaj še ne pojasnjen smrtonosen padec iz vlaka. Železničar Jožef Košca je na ožniški postaji v Poljčanih javil, da je iz osebnega vlaka št. 512, ki pripelje iz Celja ob 4.08 na postajo Poljčane pred predorom v Lipoglav padel ali se drugače ponesrečil dotlej še nepoznan moški. Takoj na mesto odredjena patrulja je ugotovila tale zanimivi dejanski stan: Policijski stražnik Marko Šverko iz Maribora se je vozil s tajnim policistom Bogosavcem Milanom službeno v Zagreb, od koder sta se vrčala in v Zidanem mostu prestopila v vagon II. razreda, kjer sta zadrževala. Med vožnjo proti omenjenemu predoru pa je Šverko začutil, da ga je tovariš sunil z nogo, odnosno se je vanj zadel. Nato je odprl in zaprl vrata in ko Šverko pogleda skozi okno, vidi z grozo, ko je Bogosavec

Vesela in zabavna humorja polna filmska komedija Danes ob 16., 19. in 21. V gl. vlogi slavni holandski operni tenor JOHANNES HEESTERS in dražestna, temperamentna MARIJA TASNADY. — Sodelujejo: Paul Kemp, Theo Lingens, Gusti Wolf, Richard Romanowsky. KINO SLOGA, tel. 27-20

Danes zadnjičrat češki film Senzacionalni boji med špijoni za nov torpedo — Ob 16., 19. in 21. uri. — KINO UNION, tel. 22-21 Blagajna odprta od 11. do 12. in od 15. ure dalje!

padel iz drevega vlaka, ki se je takoj nato ustavil in se je ugotovilo, da Bogosavec se živi, da pa je hudo poškodovan. Kmslu za tem vlakom dospeli tovorni vlak je vzel ponesrečenca s seboj na postajo, kjer mu je zdravnik dr. Hronovsky nudil prvo pomoč, ki pa je bila spriču smrtonosnih poškodb. brezuspešna. Bogosavčev truplo so prepeljali z avtofugetonom v Maribor.

— Rabljaten najemnik. V Vukovskem vrhu je 25letni najemnik Franc Šanti letos dne 20. aprila napadel svojega gospodarja posestnika Avgusta Perherja, ter mu s kolo prizadel poškodbe na desnici. Zatem je Perherja še razbil vse šipe na oknih. Šanti se je moral zaradi tega zagovarjati pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča, ki ga je obsodil na 3 mesece strogega zapora.

— Beg iz življenja. Na Meljski cesti 67 se je v samomorilnem namenu obesil 62letni upokojeni železničar Josip Drofenik. Ko ga je našla žena, je bil že mrtev. Pokojni Drofenik je del časa bolehal in si je v trenutku duševne depresije prostovoljno končal življenje.

— Huda amaconka. V Slovenski Bistrici se je 50letni ključavničarski pomočnik Jožef Flis sporekel z neko žensko, ki je Flisa naposled zgrabila in ga vrgla na tla. Flis je obeležal z zlomljeno ključnico in so ga morali odpeljati v mariborsko splošno bolnico.

— Nočno lekarniško službo imata tekoči teden Vidmarjeva lekarna pri sv. Arehu na Glavnem trgu 20, tel. 20-05, ter Savostova magdalenska lekarna na Kralja Petra trgu 3, tel. 22-70.

— Vse kraje. Zasebnici Mariji Štrukelj, stanujoči na Aleksandrovi cesti 64, je izginilo z dvorišča 1500 din vredno kolo znamke »Brennabor« z evid. številko 2-25550. — Zeleničarju Antonu Habermanu je ukradel še neizsledeni zlikovec iz neke gostilne na Meljski cesti kovčec, v katerem so bili razni predmeti in skupni vrednosti okoli 800 din. — Delavki Marjeti Pavlič je izginila na Vodnikovem trgu denarnica, v kateri je bilo 120 din gotovine. — V stanovanju posestnika Matevža Vengušta v Koških se je spizlil neki tat, ki je odnesel razne obleke, čevlje in druge predmete v skupni vrednosti okoli 2400 dinarjev.

— Obsojena, ker je kupila vojaški plašč. Letos dne 19. maja je 47letna vdova Justina Firkušnava, stanujoča v Cankarjevi ulici kupila vojaški plašč, ki ga ji je procal neki vojak Firkušnava se je morala zaradi tega zagovarjati pred mariborskim okrožnim sodiščem in je bila obsojena na 7 dni zapora.

— Incident. V Plavčevi gostilni na Koroski cesti je v družbi znanec popivala 21letna sobarica Marica Kranjc. Bila je že nekoliko vinjena, ko je zgrabila za vrček piva ter ga treščila na mizo. Vrček se je razbil na drobne kose, ki so Kranjčev tako težko ranili na desnici, da se je morala zateči v bolnico. Policijski stražnik pa je Kranjčev poleg tega ovadil radi nedostojnega vedenja.

— Malega šmarna vročina obeta vremensko spremembo. Kljub jutrom in večerom, ki so obetali spremembo vremena, so bili zadnji dnevi naravnost idealno krasi in vroči. V soboto in nedeljo opoldne je kazal toplomer na soncu 41 C, v senci pa 31 C. Torej tudi izrednost za ta čas in za naše kraje. Če dva dni pa močno »dihata« jug od spodaj in vzhodnik od zgoraj — dva vetrova, ki navadno prinašata deževno vreme. To obeta tudi luna sprememba (danes v nedeljo prvi krajec), ki naj ob južnih vetrovih prinaša dež, le ob severniku pa še nadalje lepo vreme. Naš vremenski »kote« (med Pohorjem in Kozjakom) ima v nedeljo zvečer zelo kritičen videz.

— Iz ljubljane izgnani tihotapec saharina. Orožniška patrulja od Sv. Barbare v Slov. gorah je na občinski poti Jablana — Sv. Rupert srečala nepoznanca, ki se ji je zdel takoj sumljiv, ker je imel nahrbtnik pod sukno. Ustavila ga je in zahtevala legitimacijo. V njej je med drugim našla iznosni odlok uprave ljubljanske policije št. 2220 drz. z dne 3. junija 1940, glaseč se na ime Toš Ciril iz Vitomarca, občina Sv. Andraž, Slov. gorice. Spričo tega se je moč zdel patrulji še bolj sumljiv, zato ga je še osebno preiskala. Preiskava je imela zelo zanimiv uspeh. V nahrbtniku je imel moč večji papirni zavitek in platneno vrečko. V zavitku je bilo četrtil kilograma saharina, v vrečki več spremenljiv zavitek saharina (38 malih zavitev in 1 večji). Vsega skupaj je bilo 450 g saharina. Vprašan, kako je prišel do saharina, se je naprej izgovarjal na veliko aromaštvo in pomanjkanje pravega dela, zato je pač primorán tihotapiti. Saharin je kupil v Mariboru od nekakega neznanca, dal je zanj 200 din zdaj je na potu, da svoje »blago« razpeča po 4 din zavitek. To pot se mu ta kupčija ni posrečila: saharin so mu seveda zaplenili, drugo pa še pride.

— Ker hodi za njenim fantom Tonetom P. je Zofka T. iz Färne vasi pri Prevaljah dejansko napadla M. Mimiko, drugače svojo prijateljico, ampak ker je Zofkina ljubez od Toneta že prinesla viden blagoslov, pač ne more trpeti, da bi katera druga za njim hodila. Zagrabila jo je za vrat in jo je začela obdelovati tudi s pasom, kar vse pa Mimika seveda ni mirno prenašala. Za to medsebojno »ljubezen« se bosta morali obe še zagovarjati, če se ne bosta prej lepo poravnali.

— Brusnice na Kozjem vrhu v treh dejanjih. Dogodek, ki se je v prvem in drugem dejanju odigral na Kozjem vrhu nad Pernicami pri Muti, je nekakšna založna iz kmečkega življenja. Gre za staro vprašanje, in sicer socialno in gospodarsko vprašanje: čigavi so gozdni sadeži? Tu je šlo na primer za brusnice, Ivan Jakob iz Pernic in njegov tovariš sta šla na omenjeni vrh nabirat brusnice. Božič, najemnik tiste gozdne parcele posestnika Helbia iz Vuzenice, pa jima je nabiranje prepovedal, ker on to sam potrebuje za svojega gospodarja. Naj gresta višje gor nabirati! Ta dva pa sta se kapricirala ravno na ta del vrha. Prišlo je do spopada, odnosno Jakob je Božiču zagrozil z nožem, tako da je Božič zbežal in klical na pomoč svoje tri sinove, ki so nedaleč od tam

brali črnice. Zdaj šele je prišlo do pravega spopada od strani Božičevih, ki so bili 7 večini. Dobil jih je Jakobov tovariš Švab po glavi in drugod tako nevarno, da so ga morali prepeljati v bolnico v Slovensgradec. To je bilo drago, a kje in kakšno bo — tretje dejanje zaradi nekaj brusnic v gozdu?

— Kako je iz tal Stražunškega jezera zrastle — denar. Zadnje dni je postalo na gotovem mestu bajnega takozv. Stražunškega jezera zelo živahno. Kako tudi ne, tam — tako se je raznesla vest — kovati in pedesetaki kar tako rastejo iz tal. Da je v tem nekaj resnice, to bi znal potrditi med drugimi tudi g. Rosenberg, ki je dal svoj čas baš na tem mestu kopati šoto ali nekaj slinčnega. Ampak pri zgoraj omenjenih vesteh gre že za gotov denar, ki ga je treba samo pobrati, če se ga — najde. Naš raziskovalec Stražuna si je to nainovejšo senzacionalno ozledel kar na licu mesta, kjer je ugotovil sledeči resnični dogodek. Zadnje dni je imela tu opravka neka komisija, h kateri je spadal tudi jezdec s konjem. Mož, ki je na konja nabil, je ležal v travi in si je ožil roko z vati. Naenkrat pa se konjič zahče, da malo poskoči. Mož, ki ni bil na to presenečenje pripravljen, se ni mogel pravočasno izmotati iz vati, pa ga je konj vlekel precej daleč po travi, skakaie sem ter tja. Pri tem je mož iz žepov po travi raztresel ves denar (v drobižu) za več sto din. Ko so ga končno rešili konja, je sicer nekaj denarja našel, a večina je bila zubljenka med resiem in travo. Zato še zdaj tam okrog še vedno iščejo denar.

— Zborevanje pekovski moštrov v Mariboru. Združenje pekovski moštrov v Mariboru je imelo v petek svoj članski sestanek, ki je bil izredno dobro obiskan, saj je bilo navzočih 75 članov. poleg tega pa sta se zborevanja udeležila še predsednik Mlakar Rudolf in Zadravec Matevž iz Celja. Zborevanje je vodil predsednik Koren Jakob, ki je uvodoma izrazil najudanejšo čestitko Ni. Vel. kralju Petru II. o priliki rojstnega dne. Zborevanje je trajalo nepretrgoma od 8. do 13. ure in so s s na tem obravnavala vsa prečta vprašanja pekovske stroke s posebnim ozirom na novo uredbo o enotni moki in kruhu. Največ se je govorilo o ukinitju dostave kruha in peciva, vendar so bili 4 člani proti in zagledali ostane v tem pogledu vsi pri strem. Sprejeli so se sledeči zaključki. Od ponedeljaka naprej je prepovedano vsako nočno delo v pekarnah in izdelava belega kruha. Drobno pecivo se bo do nadaljnjega izdelovalo iz bele moki in prodajalo komad po dinarju. Enotni kruh v teži po 545 dkg bo stal 3 dinarje. Štruce ali hlebi v teži po 109 dkg pa 6 din. Razlika v teži ne sme presegati pri vsčem kruhu 3% in pri starem 5%. Zborevalce je predsednik ob zaključku opozoril navzoče na stroge kazni, ki zadenejo vsakega, ki se prekrši proti določbam nove uredbe.

— Nov pravilnik o delovnem času na pošti. Mariborska pošta sporoča, da je po novem pravilniku na novo urejeno poslovanje pošte ob nedeljah in praznikih. Ob teh dnevih se bo vršilo le sprejemanje pisemskih pošilk, izročanje časopisov in izročanje pisemskih pošilk naročnikom poštinih predalov. V bodoče odpade torej blaginjska in paketna služba. Brzojavna in telefonska služba ostane neizpremenjena. Ob delavnikih bodo poslovali blaginjski in paketni oddelki v prometu s strankami do 17.30, razen ob sobotah in dnevih pred prazniki, ko se podaljša delovni čas za eno uro, to je do 18.30. Pošta Maribor 3 na Kralja Petra trgu po novem pravilniku ob nedeljah in praznikih sploh ne bo poslovala.

— Ne samo moki, tudi krompirju bo treba določiti najvišjo ceno. Neprestano se govori o določitvi najvišjih cen moki. Toda ne gre samo za moko, ampak tudi za druge življenjske potrebščine. Med te življenjske potrebščine prištevamo tudi krompir. Prijatelj našega lista nam sporoča, da je pred dvema tednoma viden na cesti kmečke vozove s krompirjem; kmetje so ponujali krompir po hišah po 8 din merico. Konec preteklega tedna je šel na trg in ugotovilo, da so kmetje zahtevali za merico krompirja že 12 dinarjev. Ko so se nekatere ženske zaradi tega razburjale, so dobili odgovor: »Kupite ga, ako hočete, če ne ga boste rade še draže plačevale.« Jasno je, da taki odgovori lahko spravijo človeka v besnost. Ta primer pa nam kaže, da bo treba preskrbeti dovoljne količine krompirja za naše mesto in mu določiti ceno. Spričo pomanjkanja kruha, bi bil krompir v marsikateri družini dobrodošlo nadomestilo. Če pa cena krompirju ne bo določena, bo pomanjkanje še večje. Vemo pa tudi, da bi določitev cene krompirju imela za posledico pomanjkanje krompirja na trgu. Skrivanje živil pa ne sme biti dopuščeno. Kdor prostovoljno neče dati tega, kar je za življenje prebivalstva potrebno, mu je treba vzeti. Tu naha vsaka obzirnost. (Del. polit.)

Iz Celja

—c Enotni kruh po 6 din, žemlje po 1 din! Odbor Združenja pekov v Celju je imel v soboto zvečer sejo, na kateri je sklenil, da bodo začeli celjski pekci v ponedeljek 9. t. m. peči enoten kruh in sicer 109 dkg težke štruce ali hlebe po 6 din, 54,5 dkg težke pa po 3 din. Dokler ne bo prispeala enotna moka, bodo pekli kruh iz moke št. 5. Žemlje morajo odslej tehtati 6 do 7 dkg in stanejo 1 din. Tuči cena luksuznega peciva je povišana na 1 din, vendar pa njegova teža ni določena. Ti sklepi so stopili v ponedeljek v veljavo. Obratovanje v pekarnah se pričinja sedaj šele ob 4. zjutraj. Prebivalstvo je sprejelo podražitev in poslabšanje kruha z razumljivo nevoljo in skrbjo.

—c Pripravljalna dela za tlakovanje Vočnikove ulice od Kralja Petra ceste do Gledališke ulice so se v ponedeljek pričela. Dela je prevzelo stavbno podjetje F. Nerad v Celju. Sedaj znižujejo cestišče s pomočjo motornega valjarja. Ulico bodo tlakovali z granitnimi kockami in zalili stoke z asfaltom. Na obeh straneh ulice, ki bo med Strossmayerjevo in Gledališko ulico znatno razširjena, bodo napravili nov hodnik za pešce.

Mariborske občinske zadeve

Na Vidov dan 1941 bo na trgu svobode svečano odkrit veličasten spomenik kralju Aleksandru I.

Maribor, 9. septembra

Po daljšem presledku bo v petek 13. t. m. s pričetkom ob 18. redna seja mestnega sveta občine Mariborke in sicer sedma v letošnjem letu. Ker že več mesecev ni bilo nobene seje, se je nabralo veliko gradiva, ki ga bodo obravnavali mestni očetje v mestni posvetovalnici. Poleg tekočih zadev so na dnevnem redu važne zadeve, ki zelo zanimajo tudi širšo javnost. Tako bodo mestni očetje obravnavali vprašanje regulacije Trga svobode, kjer bo stal kakor znano, spomenik Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Kakor smo izvedeli, bodo z regulacijskimi deli, ki bodo stala okoli milijon din prišli že letos v smislu načrta bodo vsa dela končana do Vidovega dne leta 1941. Do tega termina bo tudi spomenik kralja Aleksandra I. zgotovljen in postavljen, tako da se bo svečano odkritje impozantnega spomenika našega nepozabnega kralja Aleksandra I. vršilo na Vidovo prihodnje leto. Druga važna točka dnevnega reda petkove občinske seje je nakup stavbišča za novo tržnico. Poročali smo že, da je mestna občina pričela spomladi z odkupovanjem hiš na Vodnikovem trgu. Vojnaški trg in Minoritski ulici. Sedaj pa so se pojavile težkoče pri odkupu neke hiše na Vodnikovem trgu, ki je lastnik oče prodati. Zaradi tega bodo najbrže omenjeno hišo prisilno razlastili, oziroma odkupili.

Na dnevnem redu so še sledeče zadeve: I. odtsek je stavil na dnevi red prošnjo Metoda Bureja za zagotovilo sprejema v članstvo mestne občine Franc Peršon, Valentin Zeleznik, Pavla Kovacič, Amalija Ljubanovič, Stefan Horvat, Alojz Parfant in Helena Raunicher so prosili za sprejem v članstvo mestne občine mariborske. Marija Kunstek in Alojzij Kuhar sta vložila ugovor proti odmeri pristatkarine Ivan in Regina Göttlich sta vložila ugovor proti večji uporabi vode. Za napredovanje so prosili mestna uradnica Pija Golec, ravnatelj mestne klavnice dr. Makso Rojko, mestna uradnica Mila Stare, strojnik mestne klavnice Srečko Jurkas, mestna uradnica Joža Primožič, šolski sluga Josip Bauman, mestni uradnik Ivan Fras, uradnica MP Olga Cerče, šolski sluga Tomo Smodiš, mestna uradnica Anka Makarovič, uradnik MP Karol Novšek, mestna skrbstvena sestra Klementina Kotnik.

Drugi odtsek je stavil na dnevi red poročilo o letovanju otrok (poskusna evakuacija) za 18. prošnji za ubožno podporo, 23. prošnji za zvišanje ubožne podpore, 13. prošnji za sprejem v mestno oskrbnišnico, nadalje prošnjo »Vajeniškega doma« za odpis, odnosno znižanje najemnine v prostorih »Delavskega azila« ter predlog za ustanovitev dnevnega zavetišča za siromašne otroke pomožne šole.

Tretji odtsek bo razpravljal o kanalizaciji in ureditvi Medvedove in Rosinove ulice, regulaciji Kacijanarjeve ulice, o spremembi hišnih števil v Stritarjevi ulici in Betnavski cesti ter Maistrovi ulici, o prošnji Ivana Palla za priklon na cestni kanal, o prošnji tvornice »Zlatorog« za nakup dela Motherjeve ulice ter o predlogu glede 10letne odtujilne prepovedi pri prodaji mestnih parcel.

Četrti odtsek ima na dnevnem redu 11. prošnji za nakup mestnih parcel v Magdalenskem predmestju, in sicer so kupci: Karel Gajšek, Rozalija Kunst, Josip Miheljak, Ivan Sarfer, Franc Pernarčič, Marija Zorž, Jožica Kislich, Jelica Bohak, Ignac Krošl, Antonija Andrašič ter Franc Perkič. Nadalje bodo razpravljali o ustanovitvi sklada za protiletalsko obrambo, o prošnji gostilničarske strokovno obrtno nadaljevalne šole za podporo za tečaj za strojno pisanje, o prošnji Mariborskega kasaškega društva za subvencijo, o prošnji Aerokluba za odpis vodomerščine in pristojbine za vodo, o zaključnih računih za leto 1938-39 ter o prošnji Justina Gustinčiča za nakup dela gramozne jame.

Peti odtsek bo razpravljal o prošnji Antona Medveda in Antona Rebernaka za premostitev obrti avtoizvožčka, nadalje o prošnji Julijane Kerle za dovolilo za obrt bufeta, Henrika Senekoviča za dovolilo za izdelovanje sodavice in brezalkoholnih pijač, o prošnji Adama Črešnjaka za dovolilo za obrt penzije. Matilde Seifrid za podelitev dovolila za obrt gostilne, Zofije Mencingerjeve za dovolilo za obrt bufeta, Martina Polaka za podelitev dovolila za obrt gostilne ter prošnji Alojzija Dobrovnik in Jakoba Kogovška za dovolilo za obrt avtoizvožčka.

Razen tega so na dnevnem redu petkove občinske seje še tekoče zadeve Mestnih podjetij.

Mariborske in okoliške novice

— Pritožbe zaradi plačil za škropljenje kaparj. Letošnjo pomlad je mestna občina mariborska izvedla po mariborskih vrtovih, zaradi odredbe banske uprave, škropljenje sadnega drevja, in sicer zaradi zatiranja kaparja, ki se je pojavil zaradi zaničnosti nekaterih posestnikov. To škropljenje so izvršile posebne škroplilne »kolone« mestnega poglavarstva. Skupne stroške je nato občina sorazmerno razdelila na imetnike dreves in ribeza, ter je pri tem računala za veliko drevo 5,25 din, za malo drevo 2,85 din in za vsak grm ribeza 50 par. Najprej se je baje pojavil po hišah nek samozavnan inkasnat, ki je pobiral plačila za škropljenje, ne da bi ga bil zato kdo pooblaštil in ne da bi ga ptem ta nabral denar oddal občini. Predno so možakarja prišli, je neznanec izginil. Koliko denarja je pobral niti ni znano. Pretekli mesec pa je mestno poglavarstvo začelo razposiljati plačilne naloge po hišah. To je dalo povod za ponovno razburjenje lastnikov dreves in ribeza, ker so dobili plačilne naloge za mnogo večje število dreves in ribeza kot ga sploh imajo v vrtovih. V

oddelkih mestne občine je sicer navedeno, da je dopustna pritožba na bansko upravo, toda kolkovati jo je treba s 30 din. Ker pa so zneski majhni, bi običajno sam kolek znašel toliko, kakor razlika, ali samo nekaj več ali manj in tako pritožbe ne bi imele pravega uspeha, tudi če bi uspela, ker pritožniku kolika nihče ne vrne. Če je mnogo takih pogreškov, mora vendar priti v občinsko blaginjo mnogo več denarja, kot je stalo občino vse škropljenje skupaj. Prizadeti so pa večinoma majhni ljudje s svojimi skromnimi vrtovi, zato bi bilo ravno ob sedanjih razmerah in težavah revnih občanov primerno, da odredi občina revizijo popisa dreves, koliko jih je bilo dejansko poškodovanih in šele nato sestavi plačilne naloge. Pravilno bi bilo, da bi si dale tiste škroplilne kolone po svojem nadzorniku od lastnikov dreves potrditi, koliko so poškropile in da bi se plačilni nalogi izstavljeni šele na podlagi takih, od lastnikov dreves potrjenih seznamov. (Del. polit.)

— Kronika nesreč. V neki delavnici je prišel po nesrečnem naključju z desnico